FREDERICI RUYSCHII,

Anatomes, Chirurgiæ, & Botanices Professoris,

OBSERVATIONUM

ANATOMICO-CHIRURGICARUM

C E N T U R I A.

Accedit

C A T A L O G U S

R A R I O R U M,

Quæ in Museo RUYSCHIANO *asservantur.*

Adjectis ubique Iconibus æneis, naturalem magnitudinem repræsentantibus.

A M S T E L O D A M I,

Apud J A N S S O N I O-W A E S B E R G I O S.

M. D. C. C. X X I.

VIRIS
Illustribus & Amplissimis

D^N^. JOHANNI HUYDEKOOPER,
Equiti, Domino in Maarseveen & Neerdyk, &c.

D^N^. JOHANNI HUDDE,
Domino in Waveren, &c.

D^N^. NICOLAO WITSEN, I.C.

D^N^ JOANNI de VRIES,

Consulibus & Senatoribus Reipublicæ Amstelodamensis, optimè meritis ac merentibus,

Dominis, Fautoribus ac Patronis perpetim Venerandis,

Salutem & perpetuam Felicitatem precor

FREDERICUS RUYSCHIUS.

Illustres & Amplissimi Domini,

Quam Illustrium Amplitudinum Vestrarum benignis auspiciis, & favore jam ab Annis viginti & ultra exerceo Anatomes & Chirurgiæ Professionem, ejus labores & qualescunque fructus jure meritissimo, Inclyto Nomini Vestro consecrantur. Postulat, imò jubet hoc debitum pro singulari toties immerenti exhibitâ benevolentiâ Vestrâ gratæ mentis officium. Ne enim tum alia

innumera & continua Vestra in me meosque beneficia, tum imprimis quoque illud, quo præter mox memoratum adhuc alio, Botanices scilicet, Professorio munere nuper me dignati estis, ingrato obruantur silentio, nunquam non summoperè mihi enitendum & existimo & profiteor. Ecquod verò grati animi testimonium isti meæ Anatomen Chirurgiamque docendi provinciæ magis affine (licèt Vestris insignibus erga me meritis plane impar) depromere possem, quàm curiosorum non minus ac utilium Observatorum hanc supellectilem Vestro non solùm conspectui exponendam, sed & Amplissimo Nomini inscribendam; præsertim, postquam Vestro indultu insuper obtinui exoptatam in publico Nosocomio Cadavera aperiendi, eorumque intimos Viscerum recessus rimandi libertatem. Sic igitur eorum, quæ tum ibi tum & alibi animadvertere licuit, historiam & enarrationem typis exscriptam Vobis, Illustres & Amplissimi Viri, *demissè offero & in sinum Vestræ tutelæ & benevolentiæ devolvo; certâ fiduciâ, hoc devoti erga vos obsequii mei monumentum exceptum à Vobis iri benignis vultibus, & eâ comitate, quâ me ipsum nunquam non respicere consuevistis. Quod quidem eò magis sperare me jubet ista, quam nullo non tempore sincerè contestari Voluistis, benigna conatuum meorum approbatio. Precor Deum Opt. Max.* Viri Illustres, *ut bono publico quàm diutissimè Vos servet incolumes, & felicem hujus Reip. gubernationem, saluberrima consilia & prosperrimos negotiorum quorumvis successus Vobis omnibus & singulis constanter largiatur. Amstelodami die* XXIII. *Mart.* CIↃ IↃC XC.

Lecta-

Lectori Benevolo.

MEdicinam non originem tantùm, verùm etiam incrementum ab Experientia sumpsisse, nullamque proinde artem esse, cui tum stabiliendæ tum perficiendæ eadem experientia adeò sit necessaria, jam olim ab Hippocrate, aliisque postmodum gravissimis Authoribus est demonstratum. Cùm autem ***Experientia***, teste Galeno, ***sit observatio & memoria ejus, quod sæpe & eodem modo visum est***, mearum equidem putavi partium, nonnulla eorum, quæ per viginti tres annos (quibus in vastâ ac populosâ hàc Urbe non solùm Medicam Praxin exercui, sed & frequentissimas Cadaverum tàm privatim in Nosocomio nostro, quàm publicè in Theatro Anatomico, peregi dissectiones) observare mihi contigit, in lucem emittere: sicque hàc etiam viâ Artis nostræ incrementa pro viribus promovere. Qui certè scopus, nemini non è Medicorum Filiis cordi esse debet, simul ac & obscuritatem & imperfectionem, quibus unà cum tot aliis scientiis & ipsa adhucdum Medicina laborat, seriò expenderit. Sordidum enim imò vilis animæ haud fallax indicium foret, proprio solùm lucello in exercenda Praxi invigilare, tantâque aviditate loculis impendis esse deditum, ut ipsius etiam Artis ægritudines & infirmitates nihil ipsum afficiant. His verò, qui sterilibus quibusdam otiosi ingenii figmentis, & macris speculationum ratiocinationibus subvenire anniteretur, næ ille ægræ Medicinæ Medicum sese proderet. Mallem igitur phænomena & memorabiles rerum eventus sedulò notare, ac fideli observatorum commemoratione Reip. Medicæ inservire, quàm neglecto Experientiæ fulcro, caducas ratiociniorum chimæras in aëre fabricari. Detinuit me hactenus ab opere isthoc temporis scribendi, per Praxin satis fervidam imprimis erepti, penuria; & forsan diutius detinuisset, ni sinceræ quorundam exhortationes, imò preces, me dudum ursissent, & tergiversanti calcar addidissent. Quapropter tandem negotio huic me accingere, & passim consignatas observationes ex angulis conquirere volui; quarum nunc fasciculum hîc tibi, ***Lector Benevole***, exhibeo, longè majorem futurum, nisi quidam scriptitandi libidine æstuantes, ac interim rerum copia sufficiente destituti subinde curiosa quædam observata ac expe-

rimenta mihi tacitè furripuiffent, ac me inconfulto imò nec nominato, publica luce jam antè donaffent. Quod an pio fcopo me labore editionis exonerandi, an verò nuditatem fuam alienis plumis contegendi illifque vanè fuperbiendi propofito effecerint, haud arduum erit hariolari omnibus iis, qui arrogantiæ humanæ genium & quid non turgiduli quorundam homunciorum fpiritus audeant, penitùs cognoverint. Gaudeant interim fuà fordidè & iniquè acquifità gloriolà, quæ ficut in tenebris folùm radicata, fic ejufdem fructus in tenebris quoque emorientur. Mihi fufficit, ea, quæ in promptu habui, hac vice in unum collecta Eruditorum Orbi exponere, ut Viris Cordatis & Ingenuis, eorumque iteratis perfuafionibus morem geram. Unde nullius Zoili, quicunque fuerit, invidus oculus me retrahere valet. Quod fi qui, aliena rodere affuecti, perverfum de hoc labore meo judicium ferre, & vel minimo errore (fi qua fortè per humanam infirmitatem occurreret) apprehenfo, illicò cavillari fategerint, nil reponam, nil pronunciabo aliud quàm

Mufcæ pupugère Maronem.

Te verò, Lector Candide, Obfervationum harum lectioni intentum Prologus hic nofter non morabitur. Evolve igitur, fi lubet, paucarum paginarum Opus; unde, varias afflictorum miferias confpiciendo, Humilitatis, & mirabilium Summi Numinis in Natura Operum excellentiam contemplando, Laudis & grati erga Sapientiffimum Creatorem animi motus in te exfurgat & perpetuum incitamentum. Salve & Vale.

ELEN-

ELENCHUS

OBSERVATIONUM.

OB-

OB-

OB-

FRE-

FREDERICI RUYSCHII
OBSERVATIONES
ANATOMICO-CHIRURGICÆ.

OBSERVATIO I.

Mirabilis Calculorum sectio in Octogenaria.

Inter omnes corporis affectus, qui hominem miserè infestare solent, haud infimum locum obtinet Calculus Vesicæ. Hoc malum, quantumvis in Batavia nostra admodùm frequens, rarissimo & inaudito tamen modo sese nobis nuper obtulit in Octogenaria, præ dolore admodum emaciata, & à viginti annis propendentiam uteri perpessa, cum intolerabili mingendi difficultate & cruciatibus, ita ut ægra emori maluerit decies, quàm hoc diutius perpeti, præsertim postremis duobus annis.

Tandem mense Maio anni 1681 me vocari jussit, de Uteri propendentia, & mingendi difficultate conquerens. Mirabar Vetulæ querelas, quoniam nunquam à solo Uteri prolapsu ita dolere solent mulieres, verendumque esse adjeci, aliquid mali, præter Uteri prolapsum, hactenus in alta nocte latuisse. Hisce auditis, misera visum & ulteriorem explorationem (sine quibus nil certi asseverari poterat de absconditi morbi essentia) non renuit, ostenditque mihi uteri, justo paulò majoris, prolapsum, eàdem formâ & magnitudine, quâ illum expressit Sculptor. Palpitando hunc uterum, calculos sentire putabam, nec fefellit! quamvis circa calculorum formam deceptus: videbantur enim tenuiores laminæ calculosæ, (Belgicè *Leyen*) qui post incisionem reperti sunt angulosi & crassi, ut ex annexa figura liquet. Non autem interim certè determinare poteram, utrum locum haberent dicti calculi in

ipſa uteri cavitate, an verò inter ejus membranas, vel in aliqua veſicæ portione. Videbantur quidem uteri locum occupare, qui totus, quantus (ut Fig. prima demonſtrat) è corpore propendebat, ſine ulla veſicæ portione, (ut nobis videbatur.) Hiſce viſis & exploratis, calculorum exſectionem propoſui: accerſuntur magiſtri, Petrus Adriani filius, & Andreas Boekelmannus, de re Chirurgica benè meriti, qui eandem quoque Operationem commendabant, proximo die inſtituendam. Operationem in ſequentem diem dilatum iri miſera illa vetula audiens, lamentari cœpit, exclamans, O! me miſeram, non reverſuri eſtis, relinquetis me, &c. quibus querelis permoti, illicò operationem inſtituimus, ſolà inciſione, ſecundùm uteri propendentis longitudinem, extraximuſque momenti temporis ſpatio, Calculos quadraginta & duos, partim inſtrumentis, partim ſolis digitis, quorum magnitudinem & formam videtis, Fig. 2.

In hac operatione non admodùm doluit ægra, eàque peractà, & hoc onere exonerata, atroces illicò evanuere dolores, quos tot annis paſſa fuerat, & ſatis commodè vivere cæpit. In ipſa ſectione, præter guttulas ſanguinis, aliquid liquoris promanabat è vulnere, unde ſuſpicabamur, veſicam quoque eſſe in procinctu; nec falſò, nam ſequenti die hoc penitius inveſtigantes, & ſiphonis ope liquorem per meatum urinarium injicientes, eum vulnere exire reperimus: quod, ut & lotium ſequentibus diebus per vulnus ſtillans, nobis manifeſtavit, calculos dictos veſicæ portioni ſimul cum uteri mole prolapſæ, inhæſiſſe.

Hoc urinæ ſtillicidium haud exiguo nobis fuit obſtaculo in vulneris curatione: quæ tamen (gratiæ Deo ter opt. max.) brevi peracta fuit, ſequenti methodo.

Aliquot diebus poſt Balſamo Arcæi illitum vulnus: labia ejus arctiſſimè adducta ſunt emplaſtro diapalma tantillum terebinthinæ, ut magis adhæreret, recipiente; quod emplaſtrum ſciſſum fuit, ut in annexa Fig. 3. videre eſt, ſuperimpoſitis ſpleniis & ligaturà convenienti.

Quum

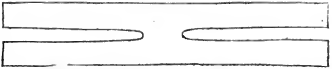
Figur. 1. Explicatio.

A. A. Pubes.
B. Uterus è corpore propendens cum veſicæ portione ſimul prolapſa, eundem (ſolo orificio interno excepto) inveſtiente.
C. Uteri orificium internum.

Fig. 1.

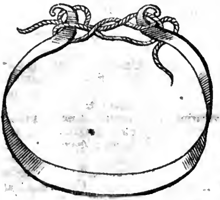

Figur. 3.

Quum autem hic faciendi modus expectationi non satisfaceret, propter Urinæ stillicidium continuum, & emplastri relaxationem, loco emplastri excogitavit Magister Boekelmannus annulum è plumbo, cujus extremitates recurvatæ attrahebantur filo, ut ex annexa Figura 4. liquet, unde labia vulneris tam arctè claudebantur, ut nihil Urinæ amplius stillaret, & sic intra triduum conglutinaretur vulnus.

Figur. 4.

In hoc affectu nonnulla consideranda, imò miranda occurrunt.

I. Uterum è corpore propendentem secum rapuisse tantam vesicæ portionem; quod rarissimè (si unquam) antehâc visum est, quantumvis partes sint circa oscula continuæ.

Crediderim hoc in illa vetula accidisse, propter difficultatem mingendi, à calculorum copia ortam, unde conatus urinam reddendi fuêre continui, & quidem tanti, ut per cohæsionem dictam impediri non potuerit.

II. Quod moles è corpore propendens, & nil præter uterum mentiens, ob calculorum magnitudinem & numerum, nullam inæqualitatem, nec aliam formam sit adepta; superficies enim admodum erat æqualis, & figura uteri naturalis: vide Fig. 1.

III. Ad-

III. Admirationi eſt, calculos omnes eandem ferè obtinere formam, & adeò æquales eſſe ſuperficie, ac ſi eſſent planati. ut Fig. 2. repræſentat.

IV. Vulnus ad conſolidationem perveniſſe, quamvis parti veſicæ membranoſæ inflictum, per quod urina aſſiduò ſtillabat.

V. Conſiderandum eſt, non omnes calculos in illa veſicæ portione, quæ uterum inveſtiens ſimul è corpore propendebat, hæſiſſe; non enim ſatis ampla, ratione magnitudinis & numeri calculorum, ſed nonnullos in ipſa operatione ab altiori & profundiori veſicæ parte deſcendiſſe, dubitandum non eſt.

VI. Inauditam lithotomiam, in muliere adeò annoſa cum tanto ſucceſſu, eſſe inſtitutam; in mulieribus calculi dilatatione urethræ quidem extrahuntur, aſt perquàm rarum eſt, ſectione veſicæ idem perfici.

OBSERVATIO II.

Aneuriſma Brachii periculoſum feliciter curatum.

QUod in dilatata vena Varix dicitur, in arteria præter naturam expanſa Aneuriſma eſt. Qui affectus tam difficulter curationem admittit, ut in vaſis majoribus jure merito ab omnibus lethalis pronuntiandus ſit.

D. Panhuyſen, Cereviſiarius Dordracenſis, (nomen præter morem appono ob caſus raritatem) pleni habitus & in flore ætatis, menſe Maio 1681, poſt baſilicæ dextræ venæſectionem, in Aneuriſma ejuſdem brachii incidit, paululùm ſub junctura cubiti, piſi majoris magnitudine. Huic affectui compreſſione, ut artis eſt, opitulari tentavit Chirurgus, aſt incaſſum, tumore indies accreſcente. Aliquot poſt diebus Amſtelodamum ſeſe contulit, conſuluitque primò in arte Medica expertiſſimum D. Doctorem le Blon, me, & magiſtrum Petrum Adriani filium, in curandis affectibus benè verſatum. Unanimiter cutis inciſionem & arteriæ conſtrictionem commendavimus. Operationem ſanè ab Authoribus magis commendatam, & laudatam, quàm inſtitutam; quod dicere non gravor, quia viginti abhinc annis, & quod excurrit, in hac vaſta

vasta civitate, ad quam sine numero confluunt afflicti, hanc operationem, in arteria adeo ingenti, nullus (quantum noverim) Chirurgorum instituit. Ægrotus, aliàs satis generosus, incisionem distulit, præferens levem tumoris compressionem, donec post diem unum atque alterum, suâ sponte erumperet dilatata arteria, utpote nuda, & nulla cute tecta. Aneurismate suâ sponte aperto, magno impetu prosiliit sanguis, donec dictus Chirurgus Bovistâ & ligaturâ ulteriorem sanguinis motum inhiberet. Hisce visis, patiens sese non sine virium imò & vitæ dispendio hoc malum diu perferre posse, rectè judicavit, consensitque propositæ à nobis operationi, sequenti die instituendæ; sicut etiam paracta est, præsente quoque A. Cypriano M. D. & Lithotomo Ordinario, satis experto, qui opitulabatur Chirurgo supracitato. Primò allatus fuit annulus ferreus, (alutâ crassiori & molliori munitus, ne cutem offenderet) brachii parti superiori aut supra Aneurisma, applicandus, ad sanguinis motum rapidiorem ex parte inhibendum, quod instrumentum expectationi nostræ omnibus modis non satisfecit. Itaque confugimus ad alterum, quo arteria satis benè comprimebatur. Hoc applicito, cordatè Aneurisma denudavit magister Petrus ab omnibus fasciis & spleniis, imò & à Bovista, hac intentione, ut si sanguinis impetus tantus fuisset, ut non esset sistendo, & obrui veremur à sanguine ante interceptionem arteriæ, illicò aperiret ipsum Aneurisma, & pauxillo præcipitati rubri vel similis escarotici, ut & Bovistâ repleret Aneurismatis cavitatem. Quid fit? Aneurisma ab omnibus vinculis & spleniis solutum, nil ferè sanguinis emisit, quoniam sanguis factus erat trombosus, non solum in Aneurismate, verùm etiam per totum ferè brachium, gangrænâ jam correptum: quo viso, & instrumento aut annulo ferreo quoque adempto, multum cruoris per vulnus Aneurismatis expressit, & porrò Brachium secundùm longitudinem sat profundè incidit, ut sanguinem coagulatum, levi facta compressione, auferret, & gangrænæ eò commodiùs opem ferret. Hac facta incisione, sanguis arteriosus duobus è locis magna vi erupit. Læsarum arteriarum extremitates intercipiebantur acu filo munitâ, (ast quàm difficile sit, arterias à nervis, & aliis adjacentibus partibus in illa operatione denudare, nosse nemo potest, nisi qui ejus-

modi operationi ſubinde interfuerit) ligabanturque exiguo fruſto corii craſſioris munitæ, ad arteriæ diſciſſionem vitandam. Hiſce peractis, Boviſtâ & pulvere adſtringenti repletum fuit vulnus, & impoſitis ſpleniis, laxâque ligaturâ, ob ulterioris gangrænæ metum, duabus manibus partes deligatas comprimendo per decem horas ſic continuit famulus, ut novus ſanguinis fluxus præcaveretur. Eâdem veſperâ ablata ſunt ligatura, ſplenia, & aliquot boviſtæ partes, ut gangrænæ ſtatum videre liceret, quem pejorem non invenimus. Renovatam hanc deligationem famulus denuò continuit, donec ſequenti die omnia renovarentur, excepto exiguo boviſtæ fruſto, quod in ea vulneris parte relictum fuit, ubi hæmorrhagiæ metus ſupererat. Tertio die, omnibus remotis, novam Boviſtam eodem in loco applicuit Chirurgus, ligaturamque paulò ſtrictiùs circumduxit, ita ut famuli manus diutius non fuerint neceſſariæ: interea gangrænæ proſpeximus linteo carpto theriacâ cum ſpiritu vini dilutâ madido. Quarto die boviſtam omiſimus, & forcipis extremo infimum filum, quô extrema pars arteriæ erat ligata, ſolvimus, fruſtum corii ſupra dictum ſatis firmiter arteriæ adhærens in veſperam relinquentes. Quinto die ſolvimus alterum filum, ſuperiorem arteriæ partem conſtringens, relicto quoque corii fruſto, quod arteriæ dilacerationem impediverat. Sexto die omnia in vulneris deligatione adimebamus, ſubſtituendo ſolummodo plumaceolos, digeſtivo imbutos, ſplenia, & ligaturam convenientem. Septimo die levis Hæmorrhagia ſuborta fuit, quam brevi, ſtegnotico, puta Boviſtâ & pulvere aſtringente, ſedavimus. Sequenti die hiſce ademptis in fundo vulneris viſui ſeſe obtulêre arteriarum extremitates, antea ligatæ, nunc vero coalitæ, fuſci coloris, quaſi gangrænâ correptæ. Hiſce applicuimus linteum carptum, ſuperimpoſito craſſioris corii fruſto, ut magis comprimeretur. Sequenti die horum loco uſi fuimus Boviſtæ quadratæ portione magnitudine alterius partis pollicis, ab una parte ſaliva madida & pulvere aſtringenti imbuta: Hoc fruſtum munivimus emplaſtro agglutinante. Hiſce remediis obliterari, novàque carne videbantur occultari arteriarum dictæ extremitates. Verùmenimverò aliquot poſt diebus ambæ rurſus in conſpectum ſeſe dedêre, in duo Aneuriſmata nova degeneratæ, propter carnis dictæ laxi-

laxitatem, pulsus magnitudinem, & sanguinis abundantiam. Horum Aneurismatum alterum (pisi majoris magnitudine) suâ sponte apertum, sanguinem copiosum non profudit, propter citam à magistro factam compressionem; paucisque diebus, sectâ venâ, tenuiori diætâ præscriptâ, & debitâ compressione factâ sanatum fuit. Alterum verò Aneurisma, quantumvis comprimeretur, per plures dies curationi remoram fecit. Tandem verò quoque disparuit, convaluitque æger, incolumis in hunc usque diem vivens.

Observatio III.

Patellæ fractura à causa notatu digna.

Patellam propter duritiem suam haud frangi posse, nonnulli perversè asserunt. Nos verò, eandem non solum à casu graviori in genu frangi, experti sumus; verùm etiam sine casu; cujus rei historiam recensere animus est. Ante tres præter propter annos, visitavi cum magistro Petro, Adriani filio, virum satis robustum, qui à ponte descendens in terram ferè ceciderat, uno pede lubrico, resistens tamen quantum potuit, in terram non fuerat prolapsus, sed ab illa resistentia vehementissima transversim fracta ejus patella, & adeò quidem evidenter, ut inter utramque partem locari potuerit manus, una enim supra, altera infra genu sentiebatur. Fracturam, ut artis est, deligavit dictus magister peritissimus. Quid fit? Patiens, rectiùs dixerim impatiens, contulit sese secundo die Jispam, unde incurabilis post aliquot septimanas rediit, claudicans in hunc usque diem. Mirabar olim patellæ mollitiem in cadavere, & duritiem ejus in sceleto; & quantum hæ ab invicem differant, sat accuratè cum doctissimo Viro Matthæo Slado, Medicinæ Doctore celeberrimo, investigavimus, reperimusque eas duritie toto cœlo inter se differre. Ansa ergò erroris, quo nonnulli patellam frangi posse negarunt, exinde orta videtur, quod patellas Sceletorum solùm inspexerint. Quippe per exsiccationem ita indurantur, ut difficile sit eas frangere, recentes non item; quicunque enim utrasque ritè examinarit, reperiet recentes extrinsecè tantum duriori laminâ obductas, in-

trinsecè verò substantiâ osseo-spongiosâ præditas, instar diploes in Cranio.

OBSERVATIO IV.

Fractura Ossium duorum Carpi post tres annos nondum coalita.

FRacturam magnorum Ossium, puta Brachii, Femoris &c. aliquando talem esse, quæ nunquam ferruminetur, quantumvis ex arte tractetur, noto notius est. Ast mirandum, Ossa Carpi, quæ admodùm sunt exilia, fracta ex casu ab alto, non iterum coaluisse. Anno 1681 Nebulonem quendam (cognomine *Slagertie*) ob furtum ad suspensionem condemnatum, in carcere visitavi, & an ullo morbi genere antehàc fuisset vexatus, interrogavi. Vixi, inquit, sat pancraticè, & nullus ferè morbus me unquam infestavit, præter febrem, quam ante aliquot annos perpessus fui: Præterea dextram, aiebat, in mensa planam reddere haud unquam potui, postquam semel cecidi ab alto. In hujus suspensi cadavere reperi, membranam, lienem ambientem, (quæ in naturali constitutione tenerrima) in sui medio, duobus in locis, ita incrassatam, ut maximi scriptorii calami crassitiem adæquaret; Hanc crassitiem à prægressa inflammatione ortam fuisse, dubitandum non est: quia sæpissimè ab ea ita incrassari membranas observamus. An verò inflammatio isthæc à febre supradicta, aut febris ab inflammatione provenerit, me latet. Posthac manum ejus cultro Anatomico subjeci, & ex anterioribus Carpi ossibus duo fracta inveni, quorum fragmenta, juncturam manus violantia, obstaculo fuerant, ut manum in mensa planam reddere non potuerit: & quod magis mirum est, ossa dicta à triennio fracta, nondum erant ferruminata aut conjuncta, nec callo obsessa, quemadmodum adhuc videre est in nostro Musæo.

OB-

Fig. 6.

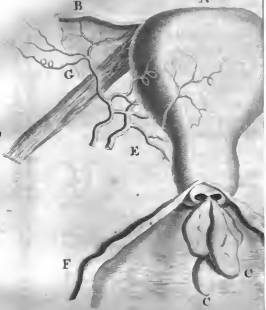
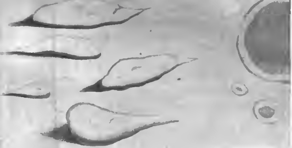

Fig. 7.

Observatio V.

Os Capitis denudatum, ab aëre licèt nigrescens, tamen absque visibili lamellarum separatione restitutum.

OSsa capitis denudata & ab aëre denigrata non semper sensibiliter separantur, aut lamellam osseam expellunt, ut autumant Authores. Vir quidam ab equo in capite percussus, in terrram tanquam mortuus cecidit, cum tanta alterius ossis syncipitis denudatione, ut Imperialis tegendo vix sufficeret. Hæc ossis denudatio in totum nigricabat, circulo excepto, qui cuti proximus straminis latitudinem obsidebat. (vid. Fig. 5.) Hoc circulo albo de die in diem diminuto, patiens convaluit, sine ulla visibili ossis separatione, aut raspatorii usu, solo linteo carpto, partim sicco, ut os denudatum tegeretur, partim ad prospicienda vulneris labia digestivo & melle rosaceo illito.

Observatio VI.

Uteri Polypus carnosus.

SIcut Nares sunt corporis partes, per quas humores superflui continuè excernuntur; sic etiam Uterum humanum ei muneri inservire palam est. In Naribus tumores præter naturam, Polypi dicti, non rarò excrescunt. Nec etiam Uterus humanus ab iis est immunis. Non omnes polypi, è naribus erumpentes, ejusdem generis sunt; nonnulli carneam substantiam repræsentant; multi è contra membranæ involuti substantiam pituitosam & limosam nacti sunt. Modò nobis Polypus malignus & cancerosus occurrit: modò eum omnis malignitatis expertem offendimus. Anno 1673 me vocarunt ad mulierem, à longo tempore, ex fluore albo immani, Uteri prolapsu laborantem, è cujus orificio interiori variæ excrescentiæ (quas ob similitudinem cum polypis narium, eodem nomine aptè vocari posse putamus) membranaceo-carnosæ propendebant, sicut Figura 6. demonstrat. Hi polypi adeò dolebant, uterusque tantum humo-

B 3 ris

Figur. 6. Explicatio.

A. Uterus humanus.
B. B. Oviductus abscissi.
C. C. Polypi carnosi ex uteri ore erumpentes.
D. D. Ligamenta teretia abscissa.
E. Vasa uterina.
F. Pars Vaginæ apertæ.
G. Ligamenta lata abscissa.

ris aquosi & acris quotidiè profundebat, ut ordinaria remedia proficere nil potuerint, & vehementiora usurpare non ausi fuerimus, propter malignitatis indicia; & rectè, ut eventus docuit: Ulcus enim malignum mortem acceleravit, brevique post exspiravit ægra. Ejusmodi ferè tumores polyposos quos videtis Tab. 7. Gellius, Chirurgus Wormer-Veriæ expertissimus, mihi quoque misit, quos mulier quædam ibi habitans diversis vicibus excrevit.

Figur. 7.
Polypos carnosos utero excretos repræsentat.

OBSERVATIO VII.

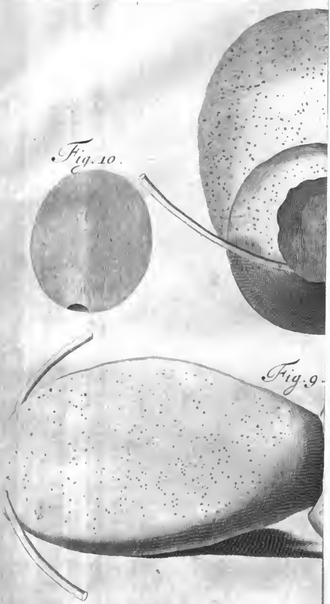
Uterus Scirrhosus & deformis, qui in magnam molem auctus, extra pudendum propendebat.

MUlieri triginta circiter annos natæ Uteri admodum incrassati propendentia tantam afferebat molestiam, ut incedere vix potuerit. Consultum fuit uteri extirpationem, post injectam ligaturam, moliri. Acu ergò tricipiti filo duplicato munitâ, operationem aggressus quidam magister ligavit satis fortiter uterum è corpore propendentem, ast utinam nil præter eam partem acu & filo comprehendisset! Patiens per diem unum atque alterum nihil reddidit lotii, quod nobis ansam dedit suspicandi meatum urinarium simul acu & filo esse constrictum, prout eventus quoque docuit. Ægrotæ miserandæ, brevi post denatæ, cadaver aperui, & conjecturam nostram non inanem fuisse advertimus; scilicet meatum urinarium simul cum uteri corpore tam árctè ligatum, ut nil lotii reddere valuerit. Hic mihi, quid de uteri propendentia statuendum sit, perscrutandi locus fuit. Notum est, multos reperiri qui perhibent, uterum ipsum nunquam è corpore posse prolabi. Ex iis qui contrarium propugnant, nonnulli, in prolapsu uterum quoque inverti, alii uteri prolapsum nil nisi vaginæ propendentiam esse, asserunt. Litem dissipavit cadaver hujus miserandæ fœminæ, aperto enim abdomine, in pelvi, qui locus est uteri, nil vidimus, præter unum ex Ovariis, cum annexa tuba & ligamento lato. Uterus totus quantus & non inversus propendebat, & adeo deformis ac ingens factus, ut nunquam ante cadaveris apertionem

nem

Fig. II. obs. IX.

Fig. 10.
Fig. 9

nem uterum esse dixissem, nisi in extimæ partis centro osculum conspexissem, è quo levi opera guttulas aliquot sanguinis exprimebam, ceu apparet Figura 8. Quid ulterius circa vaginæ & uteri propendentiam ac inversionem &c. observarim, è porro memorandis casibus palam fiet.

Observatio VIII.

Vesica Ovilla quasi in duas partes divisa.

GEminam vesicam urinariam in corpore humano nunquam reperi: duplicatam verò aut in duas partes divisam in quadrupedibus aliquoties offendi, quarum nonnullas domi reservo. Si causam respiciamus istius duplicitatis, facile erit colligere, illud magis locum habere in corpore quadrupedum quàm hominum. Notum enim est, solos quadrupedes uracho pervio gaudere, qui urachus, si in aut ante partum nimis extendatur, fundus vesicæ, è quo ortum ducit Urachus, non tantum apertus remanet, verùm etiam Urachus in tantam extenditur molem, propter affluentem urinam, ut alteram mentiatur vesicam; & sic vesica quasi duplex aut gêmina appareat, ut vid. Figur. 9. in qua repræsentatur Vesica Ovilla, à dicta causa quasi in duas partes divisa, interveniente membrana tenui & rotunda, ut Figur. 10. conspiciendum exhibet, in cujus infima parte foraminulum spectatur, per quod urinæ in utramque cavitatem patebat aditus.

Observatio IX.

Verus Uterus è corpore subinde prolabens.

MUlier quædam aliquot abhinc annis per fossam (vulgò dictam *de nieuwe zijds Achterburgwal*) incedens, in Uteri totius prolapsum incidit, cujus magnitudinem & figuram apposui, ne quis posthac anceps hæreret, aut negaret, uterum posse prolabi. Misera ulterius progredi cùm non posset, ante fores patris Clarissimi Viri Domini Francii, Professoris celeberrimi, remansit, donec advesperasceret. Rogante

An-

Ancillâ, ecquid ipsi damni obvenerit, & quare tam diu ante ædes remoraretur, non dubitavit affectum suum ancillæ revelare, & hæc, heræ suæ, dicti Professoris matri; quæ misericordiâ commota, eandem in domum suam recepit, Obstetricemque advocari jussit, ut uterum prolapsum reponeret; ast incassùm, haud enim propter magnitudinem potuit. Posthac ego vocatus, eundem ad naturalem situm reduxi, atque ægra, partibus ritè munitis, illicò domum rediit, sine notabili incommodo. Verùmenimverò uterum haud semper posse restitui, si extra partum diu è corpore prociderit; nec semper opportunum esse, illud moliri, nôrunt periti; qui antequam hoc suscipiant, semper uteri prolapsi constitutionem diversam investigabunt; si enim à longo tempore prolapsus, tantus sit factus, ut facili negotio in pristinum locum redigi haud possit, aut patiens uterum à longo tempore extra corpus gesserit, vel uterus prolapsus induruerit, cum inæquali superficie, aut ulcere obsessus fuerit, periculum haud faciendum; reposito enim utero, pessimè sese habere solent ægræ.

Observatio X.

Uteri inversio à partu

INter affectus deplorandos, quibus mulieres sunt obnoxiæ, haud infimum locum obtinet Uteri totalis inversio, quod nunquam nisi in aut mox post partum accidere potest. Hic affectus si illicò non profligetur, mors statim subsequitur. Memini me bis una in septimana hoc vidisse, nec (nisi absque ullâ morâ opem ferret Obstetrix) ullam, præter uxorem cujusdam Hebræi, evasisse. Tantus enim utplurimum sanguinis est affluxus ad uterum propendentem, ut statim inflammetur, induretur, & propter impeditam sanguinis circulationem gangrænam concipiat. In hoc affectu, uterus totus quantus est, à partu invertitur. Quod non fit in uteri propendentia extra partum; tunc enim non invertitur, sed procidit tantum, ita ut os uteri internum, in extimo hujus propendentis uteri, reperiatur. Hic verò os uteri non sentitur, nec oculos incurrit, ut videtis Fig. 12. Oritur hoc malum nonnunquam ab Obstetricibus minùs expertis, funiculum umbilicalem plus quam par

Fig 12.

par eſt, attrahentibus, unde uterus non poteſt non ſubſequi. Aliquando etiam ortum ducit à conatibus, poſt partum remanentibus. Tempore, quo opem ferebam parturientibus, ſemel mihi contigit, cùm fœtum mortuum, placentamque extraxiſſem, uterum mox ſubſequentem conſpicere, quo illicò reſtituto, cruribuſque, ut artis eſt, poſitis, brevi fuit curata ægra. Multoties Obſtetrices non solùm, verùm etiam Chirurgos, imò & Medicos hac in re eſſe hallucinatos, non eſt, Lector benevole, cur dubites. Nuper adhuc me accerſere juſſit Chirurgus quidam, qui in eodem caſu conjicere haud potuerat, qualis eſſet tumor è corpore propendens. Aliquoties me quoque vocarunt Obſtetrices, mirabundæ, quòd viderent ejuſmodi tumores à partu ſeſe exſerentes. Nonnullæ mihi venienti dixère, hìc videbis molam magnam, utero firmiter adhærentem: aliæ, hic habemus partum fœtus monſtroſi, &c. Hunc ergò affectum delineavi, ut unicuique Chirurgo, qui delineationem viderit, magis in memoria hæreret, & ne quis amplius in re tanti momenti, & ſubitam reſtitutionem expoſcente affectu, deciperetur. Vide Fig. 12.

Figur. 12. Explicatio.

A *Portio uteri illicò à partu inverſi propendens.*	B. *Pubes.* C. *Uteri vaſorum oſcula hiantia.*

OBSERVATIO XI.

Fœtus à Funiculi Umbilicalis mirâ contorſione necatus.

SIcut homini in lucem edito, innumerabiles mortis cauſæ imminent, ita quoque non paucæ ſunt conſtitutiones morboſæ fœtum in ipſo jam utero enecantes. Inter eas maximi eſt momenti funiculus umbilicalis contortus. Nuper fœtus mortuus in lucem editus eſt, membranis chorio & amnio, integris exiſtentibus, cujus funiculum umbilicalem mirè contortum inveni; ſicut quotidiè in fune fieri videmus, quum poſt tenſionem ejus, & unius extremi frequentiorem circumgyrationem, ad invicem duo extrema ducuntur. Vide Fig. 13. Veroſimile quoque eſt, malum iſtud à frequentiori circumgyratione fœtus ortum duxiſſe in Utero, ejuſque mortis fuiſſe cauſam: utpotè

humorum circulatione per funiculum in totum impeditâ.

Figur. 13. Explicatio.

A. A. *Funiculum peculiariter contortum monstrat;* | B. B. *Placentam Uterinam.*

Observtio XII.

Ulcus Ulteri malignum.

INter omnes corporis affectus, qui sexum infirmum vexare solent, haud postremum locum obtinent Uteri Ulcera maligna. Anno 1671. Mulierem quandam visitavi, quæ ab aliquot septimanis, ulteri ulcus contraxerat, cum tanto eoque continuo sanguinis profluvio, ut omnibus admirationi fuerit. Mortem sibi sæpius optabat, propter ineffabiles dolores earum partium, donec tandem remediis, ob loci incommoditatem & humiditatem nihil proficientibus, mors miseriis finem imponeret. Aperto cadavere, uteri cervix ab ejus corpore attactu sese disjunxit, utpotè planè putrefacto. Intestina, ab inflammatione & excoriatione prægressis extrinsecè coalita, cæteraque satis sana offendi. Ejusmodi Ulcera uteri, quæ verè lethalia sunt habenda, posthac aliquoties videre mihi contigit, cum tanto non solùm dolore, verùm etiam conatibus egerendi adeò vehementibus, ut ægræ non essent ferendo, imò mori quàm diutius vivere maluerint.

Observatio XIII.

Diabetes è renibus malè affectis.

VIr quidam in ætatis flore, diu atrocibus nephriticis doloribus vexatus, renisque abscessum passus, in diabeten incidit.

Figur. 14. Explicatio.

A. *Renis dextri membranæ incrassatæ, & contractæ, substantiâ renis gladuolosâ in totum consumtâ.* | B. *Pelvis justo major.* C. *Ureter tortuosus, & diversis in locis summopere à calculorum transitu, expansus.*

Fig. 13.

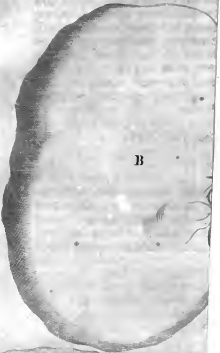
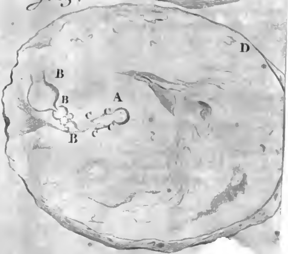

Fig. 15.

dit. Singulis septimanis dolium dimidium cerevisiæ ingurgitare difficile illi non fuit. Post mortem cadaver aperiendi copiam mihi fecêre consanguinei. Viscera satis benè constituta, exceptis renibus & ureteribus, conspexi; uterque enim ren ex parte consumtus erat, præsertim dexter; cujus substantià planè consumtà, ejus membranas summoperè incrassatas & contractas, pelvisque capacitatem adæquantes vidi; sicuti Figura 14. repræsentat. Præterea Ureteres admodum tortuosos, variisque in locis expansos ostendi.

OBSERVATIO XIV.

Superfœtationis exemplum.

UXor cujusdam Chirurgi Amstelodamensis Anno 1686. infantem robustum & viventem peperit. Sex horis post hunc partum, in lucem quoque edidit embryonem, cujus figuram & magnitudinem videtis infra Fig. 15. In hoc embryone notatu digna fuêre. primò, quòd funiculus umbilicalis tot hydatidibus esset refertus, ut totus videretur concatenatio vesicularum aqueo humore refertarum; unde hoc? secundò, placentulam tantæ magnitudinis & crassitiei inveni, ut in fœtu trium mensium rarò crassiorem & majorem repererim.

Figur. 15. Explicatio.

A. *Embryo, cujus caput respectu corporis ingentissimum.*
B. *Funiculus umbilicalis in hydatides degener.*
C. *Artus, in quibus nulla forma manus aut pedis, ast verò instar appositarum particularum rotundarum sese produnt, uti adhuc videre est in Musæo nostro.*
D. *Placenta Uterina solito crassior & major.*

OBSERVATIO XV.

Ex Calculis in uretere hærentibus, Ischuria lethalis.

QUàm deplorabile malum sit Vesicæ calculus, nemini ignotum; multo tamen adhuc crudelior affectus, Calculus Renum, si tantæ sit magnitudinis, ut ureterem transire nequeat;

quia in hoc casu nil valet Ars Medica, nil quoque Chirurgia prodest. Exemplo sit Chirurgus quidam Amstelodamensis Anno 1682. qui à longo tempore nephriticus, multos calculos excreverat: demùm in Ischuriam spuriam incidens, (à qua semicupii beneficio semel liberatus à nobis fuerat paucis ante diebus) & vehementissimis ventris, crurumque doloribus, & vomitu materiæ nigricantis, correptus, vitam tandem cum morte commutavit.

In cadavere aperto, reperi præter duos calculos in rene dextro, unum in uretere sinistro, magnitudine & formâ olivæ exiguæ, cujus superficies innumerabilibus calculis & arenulis obsessa erat, qui omnem transitum Urinæ denegarunt. Vide Figur. 16.

Pars hujus Ureteris supra calculum, propter calculorum transitum admodùm erat dilatata, infra eundem verò naturalis capacitatis, ast rubicundior justo ab inflammatione excitatâ. Renem ejusdem lateris monstrosæ magnitudinis, ut & ureteris maximam partem, aqueo humore obsessum inveni; cujus liquoris motum sæpissimè percepit æger, cùm sese moveret, ut nobis indicabat.

Figur. 16. Explicatio.

A. A. *Venæ & arteriæ renales.*
B. *Ren dexter in majorem molem extensus ob urinam in eo occlusam.*
C. *Ureter à transitu calculorum & urinæ suppressione valde extensus.*
D. *Venæ renalis ramus per ureterem dispersus.*
E. *Calculus ingens in uretere subsistens.*
F. *Varii calculi exigui.*
G. *Portio ureteris naturaliter constituta.*

OBSERVATIO XVI.

Eruptio Ovarii post abscessum ventris nimis profundè perforatum.

Quàm necessarium sit, non solùm Anatomico, verùm etiam Chirurgo, manum habere suspensam, nemo ignorat. Anatomici cautè partes dissecant; Chirurgis haud minori opus est circumspectione in instituendis apertionibus. Novi Chirurgum, dum viveret, admodùm temerarium: is abscessum in hypoga-

Fig. 17.

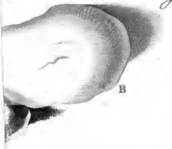
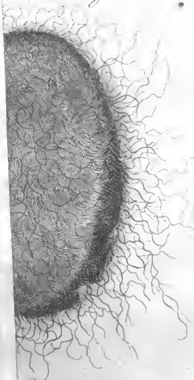

Fig. 18.

pogastrii parte inferiori & laterali phlebotomo magno aperturus, tam profundè instrumentum adegit, ut in abdominis usque cavitatem penetraret. Qua facta apertura, momento simul cum pure, unum ex Ovariis extra corpus erumpebat, quo à me viso, digitisque benè explorato, sine notabili ægræ noxa, idem in naturalem locum intrusi; ita ut nullum inde ei damnum fuerit relictum.

Observatio XVII.

Hydrops Ovarii muliebris.

HYdrops Ovarii, aut (si ita loqui liceat) Ovorum, affectus est aliis satis visus, modò satis consideratus. Hydatis audit apud Authores in quo nomine libenter acquiesco, modò de mali subjecto inter nos conveniat. Hoc utplurimum (si non semper) ipsa ova esse animadverto, ita mutata, & in tantam aliquandò molem aucta, ut infantis caput non rarò superasse viderim. In apposita Figura 17. videtis hunc affectum ovarium ipsum superare. Quid mirum illam mutationem aut colliquationem fieri in Ovis humanis, quæ in statu naturali, humore seminali sunt referta? quoniam ipsum Cerebrum & glandulas in aquam resolvi aliquoties conspexi, & observationes aliorum quoque testantur. Huc referri meretur Ovum gallinæ prodigiosum, in hunc modum extensum; quale domi reservo, & curiosæ liberalitati eximii Domini Doctoris Almeloveen debeo, qui mihi ad dissectionem animalculum hoc suggessit.

Figur. 17. Explicatio.

A. *Ovarium humanum.*
B. *Ovum in præternaturalem humorem degeneratum, & valdè extensum.*
C. *Ovum ex ovario protuberans.*

Observatio XVIII.

Tumor Pilosus in Omento repertus.

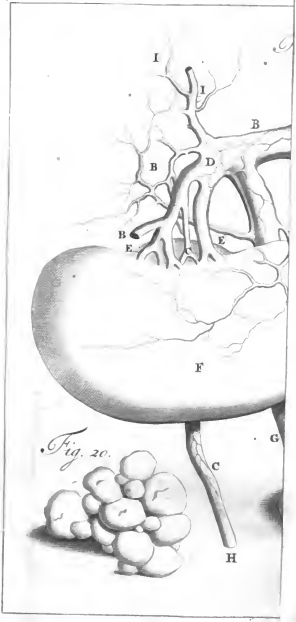
ANno 1683. aperuimus cadaver cujusdam mulieris, jam à quindecim annis hydropicæ, unde per abdomen ejus, trium

trium ulnarum ſpatio diſtentum, vaſa ſanguinea craſſitie & capacitate calamum ſcriptorium maximum ſuperantia, diſperſa invenimus. Miſerè autem per omnes illos annos fuerat afflicta hæc ægra noſtra. Tandem poſt multos, & quidem intolerabiles dolores, incidit in gangrænam ſupra Umbilicum, qua ſeparata, magno cum impetu, humor in abdomine contentus erupit, ſine notabili fœtore. Magiſter Abel van der Horſt, de Arte Chirurgica benè meritus, ſpleniorum, & emplaſtrorum glutinantium uſu ulteriorem inhibuit fluxum: utque partitis vicibus daretur exitus huic liquori, ſingulis quadrihoriis quantitatem ſufficientem eduxit. Hic humor paucis poſt eruptionem horis, tantum concepit fœtorem, ut nemo perferre potuerit. Quarto quintove poſt apertionem die, obiit miſera patiens. Cadaveris aperiendi copiam nobis ſuppetebant conſanguinei. In Omento digitum craſſo & carnoſo fixèque peritonæo adhæreſcente invenimus tumorem pugni magnitudine, quo ſecundùm longitudinem aperto, primò paululum materiæ pultaceæ, albæ, nullo fœtore præditæ, erumpebat. Hac emiſſa nil præter glomum durum, è capillis intricatis & criſpis conſtantem, invenimus. Vide Figur. 18. Hi capilli diverſæ erant longitudinis, nonnulli magnitudinem digiti, alii ſpithamam ſuperabant. Hoſce capillos microſcopio ſubjectos planè convenire cum aliis capitis capillis reperi, excepto quòd nullis gauderent radicibus. In cæteris viſceribus, nil notatu dignum obſervabam.

OBSERVATIO XIX.

Orthopnœa, ab obſtructione & expanſione veſicularum pulmonis orta.

IN Hydrope Aſcite & Orthopnœa Virgo quædam, quadraginta præter propter annos nata, per aliquot jam menſes ſuffocari videbatur. Non ſolùm labia, verùm etiam tota facies, fœdum contraxerat livorem. Tandem, lipothymiis variis ſubortis, vitam cum morte commutavit. In cadavere culter Anatomicus ſequentia detexit. Muſculi abdominis (ſibi invicem ex naturæ lege incumbentes arctiſſimèque cohærentes) hìc adeò laxè cohærebant, ut ſolis digitis, levique operâ

I
I
B
B
D
B
E
E
C
F
G
Fig. 20.
C
H

operâ eosdem separaverim, quod in cadaveribus ex Hydrope defunctis pluries observavi. Latex aquosus in abdomine contentus, cùm igni imponeretur, concrescebat, lymphæ ad exemplum. Omnis pinguedo per totum corpus consumta, Peritonæum incrassatum, Omentum scirrhosum & induratum. Intestina, ab inediâ longâ, coarctata & contracta. Venæ Spermaticæ ita dilatatæ, ut calamum scriptorium facilè admitterent, quod nunquam antehac in Virginibus, sed aliquoties in Gravidis observavi. Membranæ Hepar & Renes ambientes, duræ admodum & incrassatæ, Vesica fellea ferè vacua, Pulmo pleuræ adnatus. Cor solito grandius. Aqua pericardio inclusa copiosior, igni imposita incrassabatur. Ren dexter inversus, ut Fig. 19. demonstrat. In aliqua autem pulmonis parte inveni vesicularum pellucidarum acervum, ab aëre expansarum, & ita obstructarum, ut levi compressione eas ab aëre evacuare haud potuerim. Impulsum per asperam arteriam flatum, nullum commercium cum hisce expansis vesiculis amplius habere, propter earum obstructionem, expertus sum. Aëre per asperam arteriam vehementer adacto, disrumpebantur nonnullæ ex iis vesiculis. Ceteræ, aciculæ cuspide perforatæ, aërem emisêre, & subsidêre. Vide Fig. 20.

Figur. 19. Explicatio.

A. *Venæ cavæ truncus sub diaphragmate abscissus.*
B. B. *Venæ renales, quarum sinister & superior ramus abscissus.*
C. *Venæ renalis ramus per ureterem dispersus.*
D. *Ramificatio venæ renalis antequam renem intrat.*
E. *Pelvis renis.*
F. *Ren dexter inversus & deorsum inclinans.*
G. *Vena spermatica justo capacior.*
H. *Vreter.*
I. *Venula per glandulam renalem disseminata.*

Figur. 20. & 21.

Vesiculas pulmonales obstructas, & ab aëris occlusione expansas, exhibent.

OBSERVATIO XX.

Idem Malum ab Obstructione Vesicularum pulmonalium ortum.

ANno 1685. præsentibus Domino Sylvio Medicinæ Doctore expertissimo, & Magistro Heyunga, in Arte Chirurgica benè versato, Cadaver cujusdam mercatoris dissecui, qui à longo tempore dyspnœam passus erat, cum tussi & febricula continua. Hic affectus tantopere ingravatus est, postquam in aquam incidisset, ut temporis progressu respirare vix amplius potuerit, imò paulo post è vita discesserit. In cadaveris apertione observavimus quoque totum malum hæsisse in obstructa pulmonis parte, in qua omnes vesiculæ oppilatæ & extensæ apparebant, ut videre est Figur. 21.

OBSERVATIO XXI.

Idem affectus in puero observatus.

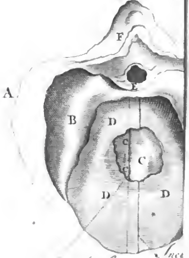
ANno 1686. dissecui cadaverculum pueri octo circiter annos nati, (præsente Domino van der Burgh, Mercatore Amstelodamensi) qui ex eodem affectu denatus fuerat, in cujus pulmone idem nobis occurrit; ita ut crediderim malum hoc frequentius miseros affligere, quàm hactenus ab Authoribus observatum, propterea quod apertionem cadaverum rarò admittant consanguinei.

OBSERVATIO XXII.

Partus mirabilis, in quo insolita viarum clausura, arte tamen reserata.

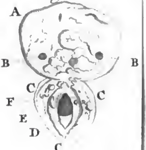
MUlierem posse concipere aut gravidam fieri Utero ipso è corpore ex parte propendente, non absolutè negandum est, quia illud semel (ut posthac referam) in matrona quadam observavi; rarum tamen est, & à paucis, (si ab ullo) antehac visum. Non minus rarum esse censeo, mulierem imprægnari salvâ manente membranâ hymene, idque ad tempus partus. Ast rarissimum, vaginam uteri, tempore partus, mem-

Fig 22

Incis membranæ preterna

Fig. 23.

membranâ præternaturali ponè Hymenem esse clausam, sicut jam recensebimus.

In Fossa Principis, è regione fossæ, vulgo dictæ *de Angeliers-graft*, tabacum vendebat eo tempore *Jan Pietersz.* Nomen & locum præter morem (solent plerumque id ægrè ferre, ad quos pertinet) apposui, quia omnium admirationem excitabit hæc historia. Hujus uxor in partu versans, fœtum in lucem edere non potuit, quantumvis conatus, & labores partus essent adeò vehementes, ut clamoribus ejus transeuntes in dicta fossa detinerentur. Tandem me vocari jusserunt huic operi admotæ duæ Obstetrices, (nempe *Annetje Moer in de Blaauwe Pot op de Keysers-graft, en Stijntje Moer in de Huyde-straat*) jamjam enim videbatur moritura misera illa patiens. Exploratâ difficultatis partus causâ, inveni membranam Hymenem esse integram, valde crassam & à fœtus capite, exitum quærente, foras extensam. Hoc viso, incidendam esse dictam membranam, judicavi. Vocantur itaque Andreas Boekelmannus, & Petrus Adriani filius, Chirurgi expertissimi, quorum ultimus primò accedens, mecum hanc suasit Operationem, quæ statim à nobis instituta est forfice & stilo excavato, ne fœtus caput læderetur. Hac facta incisione (ut figur. 22.) frustra fœtus exclusionem expectavimus, propter alteram præternaturalem membranam, crassam, vulvam profundiùs claudentem, fœtusque exitum impedientem. Hac observatâ membranâ spem in angusto esse judicavimus: ne tamen simul cum fœtu periret mater, hujus incisionem quoque moliti sumus. Quid fit? illicò operatione peracta, in lucem editur fœtus vivus, ejulatibus vires satis robustas prodens, & in hunc usque diem salubriter vivens. Hisce omnibus non sine summo

D leva-

Figur. 22. Explicatio.

A. *Vulvæ labia à se invicem diducta.*
B. *Nymphæ.*
C. *Vagina membranâ præternaturali clausa*, c. c. *incisio per dictam membranam facta.*
D. *Membrana Hymen.*
E. *Meatus urinarius.*
F. *Clitoris.*

levamine peractis, quæ jamjam videbatur cum fœtu moritura mater, eluctabatur Dei ter Opt. Max. favore. Sequentibus diebus sollicita facta ægra, ob urinæ incontinentiam, quam persensit, non ob incisiones supradictas, sed extensionem immanem & diuturnam vulvæ, sphincterisque vesicæ, quod eventus quoque confirmavit: Nam post aliquot septimanas optimè convaluit, & adhuc pancraticè vivit, simul cum fœtu admirandi partus.

In hoc partu 1. considerandum, hymenem membranam in coitu fuisse illæsam, (cujus rei variæ reperiuntur in oculatissimi Bartholini Anatomia, fol. mihi 286. historiæ) sive à nimia crassitie, vel alia causa hic reticenda, ne verecundiæ limites transeam. Secundò, profundiùs, & ponè dictam hymenem vaginam fuisse occlusam à membrana quadam præternaturali, quæ, dubio procul, ortum duxit post imprægnationem ab excoriatione quadam vulvæ, ab humore acriori oriunda; videmus enim aliquoties vulvam excoriatam (cujus latera extra coitum ad se invicem concidunt) non solùm claudi, verùm etiam membranosum quid producere. Tertiò, Urinæ incontinentiam ortum duxisse non ab operatione aut incisionibus, sed à nimia vulvæ extensione. Nonnulli imperiti existimant omnem Urinæ incontinentiam Obstetricibus (aut Magistris qui fœtum mortuum extraxêre), imputandam esse, ast inconsultò. Multoties enim provenit ab extensione nimia vaginæ, unde sphincter vesicæ, qui vaginæ arctè cohæret, ita extenditur, ut urinam per aliquot dies, imò septimanas, retinere non valeant puerperæ. Hanc sphincteris atoniam sæpissimè curavi: raro verò curantur, si Urinam non retineant, à gangræna, quam parturientes sæpius contrahunt post vulvæ extensionem diutinam & immanem, aut digitorum attritum immodicum.

OBSERVATIO XXIII.

Puellæ pudendum monstrosè conformatum.

ANno 1670. Puellam sex dies natam visitavi, cujus pudendum cum umbilico unitum, aut potius cum eo, quod loco umbilici erat; nimirum chaos ex tuberculis excoriatis con-

conſtans; ut videtis Figur. 23. In hujus parte inferiore duo in conſpectum ſeſe dedere foramina, è quibus Urina guttatim continuè ſtillabat, præſertim cùm lachrymas funderet infans. Hunc autem infantem veſicâ deſtitutum fuiſſe, dubitandum non eſt, præſertim quia meatus urinarius quoque deficiebat. An ex terrore? Mater enim paucis ante partum ſeptimanis ex alto ceciderat.

Figur. 23. Explicatio.

A. *Chaos ex tuberculis excoriatis & carnoſis conſtans.*
B.B. *Duo foramina urinam continuè eructantia.*
C.C.C. *Pudendum muliebre.*
D. *Membrana Hymen figuræ ſemicircularis, quemadmodum utplurimum (ſi non ſemper) in nuper natis reperitur. In ætate provectioribus è contra circulum efficit*
E. *Nymphæ.*
F. *Labia vulvæ.*

Observatio XXIV.

Uteri lateralis portio in partu procidens.

INnumerabiles ferè ſunt Uteri affectus, inter quos nonnulli tam rarò obveniunt, ut nullus Authorum mentionem eorum fecerit. Inter hos meritò numerandum cenſeo prolapſum veræ lateralis portionis corporis uteri parturientium, qualem ſemel tantum vidi. Mulier quædam in platea Judæorum, lata vulgò dicta, in partu verſans, à conatibus vehementioribus incidit in tumorem durum, minoris pugni magnitudine, idque ſolummodo in latere dextro vulvæ. Hoc viſo tumore, Obſtetrix me vocari juſſit, neſciens quid eſſet. Primâ fronte placentæ uterinæ portio mihi videbatur, quæ non rarò exitum ante fœtum quærens, mihi hîc ferè impoſuiſſet; aſt verò re penitius inveſtigatâ, veram uteri lateralem portionem eſſe deprehendi: quod eventus quoque edocuit: fœtu enim in lucem edito, ſtatim ad naturalem rediit locum, patienſque convaluit ſine ulla ulteriori fomentatione, quâ uſi ſumus in partu, ne pars uteri prolapſa gangrænam conciperet.

Observatio XXV.

Os Uteri in partu prolabens.

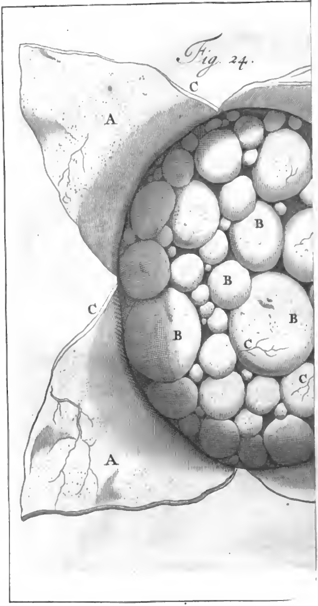
PLacentam Uterinam imò Collum (Vagina dictum) in partu ante fœtum ſæpiſſimè exire, notum eſt. Verùm enimverò mirari ſubit, os uteri internum in partu idem moliri, quod aliquoties obſervavi. Mirum dictu, quanta monſtroſitate ſeſe offerat eo tempore dictum uteri os, & quanta circumſpectione opus ſit in tali partu, norunt ii, qui hiſce nobiſcum adfuerunt caſibus. In hoc ſtatu fœtus adhuc viventis exitum naturæ committendum eſſe exiſtimo, & os uteri utraque manu retinendum. Denato vero fœtu totum negotium in eo conſiſtit, ut una manu, quantum poſſibile eſt, extrahatur, ne ſimul cum fœtu prolabatur & invertatur uterus, eo tempore ad inverſionem pronus.

Observatio XXVI.

Uteri à partu inverſio ab imperitâ manu reddita lethalis.

QUam malè ſibi conſulant homines, qui ægri corporis ſui curam imperitis & circumforaneis temerè committunt, varii tragici eventus quotidie, idemque ſequens Obſervatio palam facit. Uxor cujuſdam Lanionis peperit nuper fœtum robuſtum, & illicò ſimul etiam cum placenta Uterus inverſus ſequebatur, uti videtis in Obſerv. 10. præcedenti. Quid fit? ignarus vocatur Medicaſter, (cujus nomen præſtat reticere) cui, dubio procul, ejuſmodi deplorabilis affectus nunquam obvenerat. Is loco repoſitionis uteri in proprium ſuum locum, cultelli cuſpide leviter tumorem tetigit, perſcrutandi cauſa, qualis eſſet, an humoribus refertus tumor præternaturalis, an verò placenta uterina &c. Hoc temerarium & inauditum perſcrutinium vitæ finem breviter impoſuit, ſtatim enim tanta ſuborta hæmorrhagia, ut non fuerit ferendo, quantumvis vocatus ſtegnoticis opitulari conarer; verùm omnia incaſſum; paucis enim horis poſt elapſis, & lipothymiis ſubortis ultimum diem obiit.

Fig. 24.

Observatio XXXVII.

Hydrops è congerie Hydatidum sacco inclusâ.

QUid sit Ascites membranis involutus, nemini ex illis qui Medicam Praxin exercent, est obscurum. Hic verò exemplum in medium profero multo rarius: scilicet vesicam bursulis aqueo humore refertis infarctam, aut saccum membranaceum crassum, & magnitudine stomacho haud absimilem, (supra quem etiam locatus erat) hydatidibusque repletum; idque in Cadavere asthmaticæ, cui respiratio adeò erat difficilis, ut nonnunquam ex orthopnœa videretur moritura; concomitantibus febricula lenta, & cardialgia frequentiori. Harum Hydatidum multas in sacco dicto membranaceo fluctuantes, alias quoque firmiter eidem adhærentes reperi. Vide Figur. 24.

Figur. 24. Expositio.

A A A A. *Saccus membranaceus cruciali incisione apertus.*
B B B B. *Hydatides diversæ magnitudinis dictum saccum replentes.*
C.C. *Vascula sanguinea per saccum disseminata.*
c c c c *Dicti sacci crassities.*

Observatio XXVIII.

Ex Placentulis post fœtus exclusionem in utero remansis, Pseudomolæ.

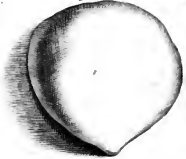
QUot & quanta incommoda puerperis obveniant, ubi præeuntem fœtum maturum secundinæ non sequuntur, difficile dictu. Nonnullæ in uteri fluorem immodicum & irregularem, per intervalla repetentem, non sine cruciatibus, eâ de causâ incidunt. Aliis in magnam molem distenditur abdomen, cum respirandi difficultate, pedum œdemate, ventriculi anorexiâ, præcordiorum auxietatibus, animi deliquiis, & faciei pallore. Non rarò quoque mors illarum mi-

feriis imponit finem. Ita ut malum illud magni quidem momenti & periculosum sit, non verò lethale per se, sicut voluêre nonnullæ minùs peritæ Obstetrices. Non rarò per decimestre, & quod excedit spatium, in Utero remanet placenta, fœtu jam in lucem edito. Mirum dictu, quantam mutationem & metamorphosin, ut ita loquar, placentæ præter naturam subeant! Eas aliquando in Hydatides, aut vesiculas è pedunculis dependentes, & humore aquoso refertas degenerare, posthac demonstrabimus; nunc oculis vestris sistimus retentas placentulas, perperàm ab aliis pro molis habitas : pro molis dico, 1. propter duritiem, crassitiem, formam, & carnositatem, quibus descriptioni molæ sunt conformes; ut mirandum non sit, easdem pro molis habitas esse ab iis, quibus occasio haud data fuit, quotidiè nobiscum ejusmodi retentas placentulas cultro Anatomico subjicere. A quo tempore enim in hâc vastâ civitate lectiones in usum Obstetricum habui, quicquid rari ac insoliti in earum incidit manus, in redhostimentum mihi semper afferunt. . Rediens in viam, unde digressus sum, dico, placentulas fœtuum, duorum, trium, quatuorve mensium, si diutius, quàm par sit, remaneant in utero, non tantum periculi, ac quidem mutationis afferre. Si verò placenta fœtus maturi, aut septimestris, vel octimestris remaneat, plus subest periculi, & sæpissimè tota placenta in hydatides degenerat, quarum numerus aliquando tantus est, ut gravidæ videantur mulieres, propter abdominis extensionem. Memini me bis scutellam magnam ejusmodi hydatidibus refertam vidisse ex iis, quæ per aliquot post partum menses retinuerant placentas in Utero. Dixi superius placentulas, duorum, trium, quatuorve mensium abortûs, ita indurari, talemque adipisci formam, ut pro molis habeantur ab imperitis, modò diutius quàm par sit, aut per dies aliquot, in utero hæreant: humoribus enim cum fœtu expulsis, contrahitur placenta ab Utero in hanc vel illam formam, & sic talpæ, ranæ, aut similis rei speciem aliquando induit: unde fæminæ nimis credulæ nugatoriisque fabellis addictæ, molas viventes, imò volantes, in lucem prodiisse narrant, imò in partu præsentes, alias socias suas monent, ut sibi caveant ab ejusmodi molis, ne scilicet molæ istæ, ipsas adoriantur & sub vestimentis sese insinuent. Hisce rejectis anilibus nugis, observatu dignum esse censeo, tales pla-

Fi

Fig. 26.

F

placentulas, si per septimanam aut diutius retineantur in utero, fœtu in lucem edito, ita ab utero comprimi, ut non solum carne musculosâ solidiores evadant, verùm etiam formâ & magnitudine Uteri naturalis exteriorem faciem adæquent. Vide Figur. subsequentes.

Mulier ab undecim septimanis (ut ipsa mihi referebat) gravida facta, ab animi pathemate, abortiit: remanente, per aliquot hebdomadas, placentulâ; quæ, ab Uteri compressione, cum ad pristinam ferè magnitudinem & formam rediret Uterus, ita induruit, & deformis facta est, ante excretionem, ut, nisi ritè examinassem ejus substantiam, molam credidissem. Vide Fig. 25.

Alia quædam, in quintum mensem gravida, peperit fœtum immaturum, & post eum quoque secundinam integram benè constitutam. Hisce in lucem editis, secuta est carnea moles, formâ & magnitudine Uterum naturalem referens; vide Figur. 27. Hâc incisâ & ritè examinatâ placentulam quoque esse deformem, & justo duriorem, deprehendi. A quo tempore gesserit hanc secundam placentulam dictu difficile. An gemellis gravida fuerit, & uno in nihilum redacto, aut insciâ gravidâ excluso, ejus placentula remanserit; an verò ante hanc ultimam impraegnationem gravida jam fuerit, & embryone excluso, placentulam retinuerit, (quod pluries contingit) & de novo uterum gesserit, haud licuit investigando determinare.

Figur. 25. 26. & 27.

Placentulas, post fœtus exclusionem, per aliquot hebdomadas in utero detentas, (unde ab uteri compressione, cùm uterus ad pristinum ferè statum rediret, Uteri exteriorem faciem adeptæ sunt) repræsentant. Si verò dictæ placentulæ per aliquot tantùm dies remansère, duriores fiunt & formam diversam adipiscuntur, & nunc ranam, nunc talpam &c. repræsentare dicuntur.

OB-

OBSERVATIO XXIX.

Massa cruoris coagulati quandoque Molam mentiens.

NOn solùm placentulæ, post Embryonis exclusionem, in Utero per aliquod tempus remanentes, molam mentiuntur: verùm etiam sanguis in Utero coagulatus, quem mihi Obstetrices sæpius pro molis, aliæ pro placentulis obtulêre. Hunc cruorem coagulatum, ab uteri compressione admodùm durum, & in se coactum aliquoties offendi, vide Figur. 28. cui sæpissimè membranis analogum quid appensum invenitur, sicut post venæ sectionem in pede institutam, aquæ innatare videmus. Cùm hæc & similia mihi occurrunt, ad hæc duo respicio: Primò, an funiculi umbilicalis abrupti vestigium supersit. Secundò, an vasis sanguiferis gaudeant ejusmodi massæ, (sine quibus non possunt vocari placentulæ retentæ) & insuper notandum in placentulis remansis, quantumvis vasa sanguifera adsint, ut plurimum eadem sanguine cassa reperiri, ita ut magis fibras, quàm vasa sanguinea referant.

Figur. 28. Explicatio.

A A. *Cruor coagulatus propter duritiem & colorem, molam mentiens.*
B B. *Membranis analogum quid.*

Figur. 29. Explicatio.

A A. *Cruor durus molam mentiens.*

OBSERVATIO XXX.

Penis Cancrosi amputatio.

UTerum prolapsum, & in prodigiosam molem auctum, extirpari posse, ex observationibus præcedentibus patet: quod tamen nunquàm moliendum sine catheteris immissione in Urethram, antequam ligetur Uterus, ne tàm abominabile malum similiter sequatur, quale in præcedenti observatione septi-

Fig. 29.

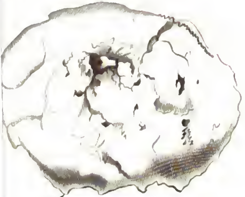
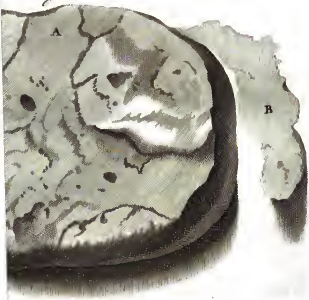

Fig. 28.

ſeptimâ refertur. Non minus etiam penis virilis deſperatè corruptus extirpari poteſt, modò omnia rite peragantur. Ruſticus quidam ſuburbanus à duobus annis incidit in ſcirrhum extimam partem penis obſidentem, tandemque in carcinoma exulceratum degenerantem, inque tantam molem auctum, ut pugni magnitudinem adæquaret. Joachimus Schraderus Chirurgus ſatis verſatus, qui huic curæ præerat, in conſilium vocavit expertiſſimum Dominum Doctorem Hiddingh, me, & Andream Boekelmannum, cum ejuſdem filio Cornelio. Unanimiter extirpationem commendavimus, quemadmodum etiam ſubſequente die inſtituta eſt, & tanto (gratia Deo ter Opt. Max.) cum ſucceſſu, ut jam, quantumvis pene privatus, domum redierit & incolumis vivat. Eſt autem Operatio illa hoc modo peracta: Cathetere per urethram in veſicæ cavitatem immiſſo circumligavimus penem ponè malum ſupradictum funiculo, tenuiori quidem, ſed tenaciſſimo, idque fortiter. Dolores ægrotus tam viriliter pertuſit, (paucos enim audivi ejulatus) ut omnibus admirationi fuerit. Injecta hac ligatura, ita munivimus catheterem filo, ut è canali urethræ ſeſe ſubducere haud potuerit. Sequenti die, novam injecimus ligaturam, ut eò citius emoreretur pars affecta. Interim totum involvimus penem veſicâ madefactâ ad fœtorem arcendum, & lotium recipiendum. Quinto, ni fallor, die cultello membrum emortuum fuit ablatum, ſine ulla hæmorrhagia, in totum enim erat emortuum. Relinquebamus interim adhuc per diem unum atque alterum catheterem in veſica, donec ſeparatâ ſua ſponte ligaturâ, patiens eo non amplius indigeret. Reſtitutus jam, per inſtrumentum ex ebore confectum lotium reddit; in totum enim pars penis relicta in abdomen retracta eſt, ita ut illud inſtrumentum ventri adaptare debeat, lotium emiſſurus, ne veſtimenta madefiant.

OBSERVATIO XXXI.

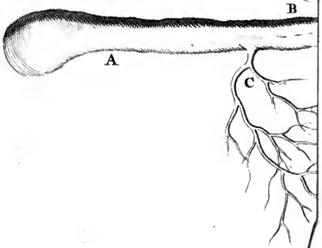
Veſicula fellea intùs cellulis diſtincta, & calculosâ cruſtâ obducta.

Tunicam interiorem pori Bilarii in calculoſam ſubſtantiam degenerare, in hepate vaccino rarum non eſt; hoc enim

ſæpiſſimè à nobis repertum fuit. Idem etiam fieri in ciſta fellea, aliquoties obſervavi in eodem animali. Rariſſimum verò, naturam idem moliri in veſicula fellea humana. Ante annos aliquot publicè diſſecui cadaver humanum, cujus veſicula fellea, quaſi in multas cellulas erat diviſa, tunicâ interiori magna ex parte lapidefactâ. Quid mali ex eo contraxerit, dum viveret, patiens, haud potui perſcrutari, nulli enim adſtantium quod ſciam, notus fuit. Bilis in dicta ciſtula juſto craſſior exiſtebat, forſan à remora, quam fecerat in dictis cellulis, è quibus tam liberè effluere haud potuit; quemadmodum ſæpiſſimè fieri videmus in poro bilario hepatis vaccini, dum nempe in hoc vel illo loco porus bilarius nimis contrahitur, & materia calculoſa porum coarctavit, ſicut Figur. 30. oſtendit, aut vermes lati qui ſæpe eo in loco inveniuntur, obſtaculo ſunt, quo minus ſat promptè effluere poſſit. Tunc bilem puto craſſiorem fieri: & quod obſervatu dignum eſt, bilis, quæ in veſicula fellea continetur, haud differt ab ea, quæ in poro bilario reperitur; ejuſdem enim eſt conſiſtentiæ & ſaporis, eàque de causà aſſentiri minimè poſſum illis, qui ſibi perſuadent hanc utramque bilem non eſſe eandem, imò multum à ſe invicem diſcrepare conſiſtentia; quod perverſè judicarunt Poro bilario & Ciſtulà felleâ benè conſtitutis. Si verò Porus bilarius è calculoſo quodam concremento in hoc vel illo loco obturetur, non poteſt non ibidem incraſſari bilis: Att cæteris paribus, eandem obtinet craſſitiem bilis, tum quæ in poro bilario, tùm quæ in veſicula hæret. Itaque non immeritò Ciſtulam bilariam pro diverticulo bilis habendam eſſe cenſeo, ad quam, tanquam thecam, bilis amandatur, non ſolùm è radicibus veſiculæ felleæ (quas è fundo ejus ortum ducere autumant Anatomicorum Coryphæi, ubi tamen perpaucæ, ſi ullæ, oriuntur; plures verò è ductu cyſtico, ut Fig. 31. demonſtrat,) verùm etiam è poro bilario, per quem, tanquam radicem maximam bilis non ſolùm ad inteſtina, verùm etiam ad veſiculam felleam defluit. Huic opinioni admodum favet, quòd Equi, Aſini & multa alia animalia non gaudeant veſicula fellea, poro bilario illis ſufficiente. Adde quod in Hominibus & Vaccis aliquando à nobis reperta ſit veſicula fellea, capacitate porum haud ſuperans; vide Fig. 31.

Figur.

Fig. 31.

V.

Fig. 30.

Figur, 30. Explicatio.

A. *Vesica fellea humana.*
B. *Cellulæ in superficie internâ.*
C. *Calculosa crusta.*

Figur. 31. Expositio.

A. *Vesicula fellea bovina summoperè contracta & angustata.*
B. *Ductus cysticus.*
C. *Radix ejusdem ductus cystici.*
D.D. *Porus Bilarius intus crustâ calculosâ obsessus.*
E. *Ductus communis per quem bilis ad intestina amandatur.*

OBSERVATIO XXXII.

Menses à membrana vulvam claudente suppressi, perque hujus incisionem evacuati.

Virgo viginti annos nata, & à multis mensibus valetudinaria, sæpissime conquesta fuit de Hypogastrii ponderositate, & dolore intolerabili: ita ut mater ejus consultum duxerit opem implorare Medicam. Malum indagandi causâ vocatur mecum Andreas Boekelmannus Chirurgus expertissimus, qui ex querelis & doloribus, singulis mensibus repetentibus, nobiscum conjecit menstruorum præpeditum exitum causam vel ansam esse totius mali: sicut eventus quoque edocuit: convaluit enim solà incisione cujusdam membranæ ponè membranam Hymenem sitæ, & totam vulvam perfectè claudentis. Mirum dictu quàm tensa erat dicta membrana propter sanguinem illic stagnantem, totam vulvam extendentem, & frustra exitum quærentem. Mirandum quoque, sanguinem, qui illicò à sectione ad libras circiter quatuor, maximo impetu, erumpebat, neutiquam coagulatum, multò minus putrefactum, ast nigricantem fuisse, sicut nobiscum attestantur Nosocomii Medicus meritissimus Johannes Dankers ut & Abel van der Horst Chirurgus expertissimus, qui huic operationi, nuper à nobis factæ, pariter interfuêre.

OBSERVATIO XXXIII.

Placentæ Uterinæ in Hydatides degeneratio.

QUantum Anatomicis frequens corporum diffectio, & ex ea desumpta experientia prosit, nulla in re magis elucet, quàm in partu præternaturali: de qua parciùs quam par est, & minori exactitudine, multi scripsère Authores. Nunc de partu præternaturali (ratione matris) nobis erit sermo, in quo partu Placenta Uterina remansit, à nonnullis perperam pro conceptu falso habita. Plures sese offerunt causæ, quæ exitum placentæ post editum fœtum impediunt; multifarias quoque patitur mutationes placenta, si post partum remaneat in utero. Aliquando placentam in maximam molem augeri vidimus, postquam diutius quàm par erat in utero retinebatur. Aliquando enixo fœtu ita comprimitur ab utero sese ipsum denuo contrahente, ut perperam ab aliquibus, ut ante notatum, habita sit Mola dura. Non raro cum putredine & fœtore partitis vicibus è corpore expellitur. Nonnunquam quoque in Hydatides limpidas degenerat: ut videtis Figur. 34 & 35. Ejusmodi mutationes placentæ in Hydatides multoties vidi, & quid esset rei tam diu anceps hæsi, donec mihi videre contigit placentam ex parte sanam, ex parte in Hydatides degeneratam. Hæ Hydatides nil aliud esse mihi videntur quàm minutissimæ glandulæ placentæ in Hydatides degeneres; qui affectus in hepate, renibus & aliis glandulosis partibus

Figur. 34. Explicatio.

A. *Placenta uterina maxima ex parte in Hydatides degenerata.*
BBB. *Portio placentæ in substantiam carni analogam mutata.*
bbbb. *Hydatides.*
C. *Vascula sanguinea per placentam dispersa.*

Figur. 35.

Placentam totaliter ferè in Hydatides degeneratam, & racemum uvarum referentem, repræsentat.

Fig. 34.

tibus satis est familiaris. Vasorum extensiones esse quis sibi posset imaginari? tum enim maximæ reperirentur Hydatides circa placentæ medium, jam verò sine ullo ordine positæ sunt & majores & minores; præterea observavi vasa illa annihilari, ut vix ramulus restet. Quid ulterius de glandulis placentæ sentiam contra nonnullorum Neotericorum opinionem, posthac revelare decrevi.

Observatio XXXIV.

Tumor Lumbaris in fœtu, cum Spina Bifida.

NOn est mihi animus refutare, quod alii de Spina Bifida sentiunt Authores, ast verò quid ego circa hoc malum, quod decies mihi jam videre contigit, observarim, eloqui. In lumbis fœtus, dum in utero hospitatur, non raro oritur tumor, partim mollis, præsertim in sui medio, & sæpius limpidus, quasi Hydatis esset; aliquando opacus reperitur. Magnitudo non semper est eadem, nucem juglandem nunc æquans, nunc rapam mediocrem. Si ritè hunc examinaverimus tumorem, luce meridianâ clarius constabit, Hydropem esse particulæ spinalis medullæ, eundemque ferè esse affectum, qui in capite fœtus Hydrocephalus audit. Quemadmodum enim in capite fœtus, imò infantis, (antequam futurarum beneficio capitis ossa uniantur) membranæ cerebri, ut & cutis capitis ob aquæ copiam non rarò valdè expanduntur, mollemque tumorem excitant; ita etiam sæpe in dorso, aut lumbis, rariùs in nucha (quod semel vidimus & in musæo nostro adhuc conspicitur,) & rarissimè in inferiore & exteriore parte ossis sacri, ut referre posthac animus fert, simile quid occurrit. In Hydrocephalis recenter natorum, cerebrum magna ex parte in aquam resolutum esse, rarum non est; sic etiam in dicto tumore, spinalem medullam deficientem in aquosam substantiam degenerasse existimo, & quod mirari subit, infra eum tumorem, spinalem medullam sæpè benè constitutam invenio: Unde nonnulli aliqualem motum in artubus inferioribus retinent. Alios quoque ostendi, quorum artus inferiores Paralysi erant correpti, ob defectum spinalis medullæ; quod etiam observatum video à Viro Eximio Justo Schradero, Med. Doctore, &

Practico feliciſſimo, in ſuis curioſis Obſervationibus Anatomico-Medicis fol. 204. Nunquam in hoc affectu vertebras ita eſſe bifurcatas notavi, (ut nonnulli voluêre) quaſi totaliter in duas partes eſſent diviſæ, ut laniones facere aſſolent, quum animalia mactata in duas partes ſecuri findunt. Dehiſcunt tantum vertebræ à parte poſteriore circa proceſſus ſpinoſos, potiori parte, puta corpore vertebræ, manente, ut Figur. 37. demonſtrat, integra. Quod ad curationem hujus affectus; quantumvis vix ac ne vix quidem profligari poſſit, nemo enim inter eos quos tractavi hactenus infantes, evaſit, nec unquam ab aliis curatum percepi, tamen curatio palliativa inſtituenda aſtringentibus & confortantibus remediis in forma fomenti, quo bis ſingulis diebus adhibito, emplaſtrum applicandum, quod tumori tenero haud nimis adhæreat, ne aperiatur ejuſdem tenacitate: Obſervamus enim tumore aperio, aut rupto, mortem accelerari, & ea de cauſa non immeritò monemur ab Anteceſſore meo piæ memoriæ Nicolao Tulpio, Viro, dum viveret, Nobiliſſimo & Conſultiſſimo: *Cave ſis im-*

Figur. 36. Explicatio.

A. *Fœtus octo præter propter menſium decimo quarto die poſt nativitatem mortuus.*

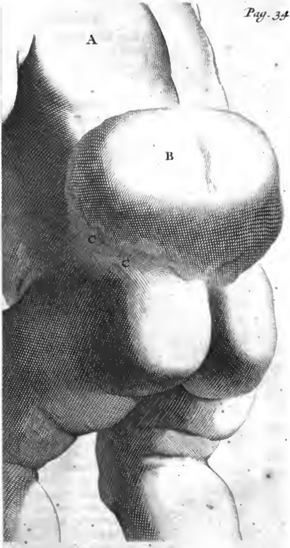
B. *Tumor mollis partim limpidus, propter cutis rarefactionem, (quæ membranæ inſtar nobis obvenit) partim opacus ob cutis denſitatem.*

CC. *Rugæ cutis cuticulâ ex parte privatæ, & quaſi gangrænâ levi obſeſſæ, quod ſæpiſſimè contingere obſervavi.*

Figur. 37. Explicatio.

A. *Fœtus jamjam nati, & ex eodem affectu brevi poſt denati vertebræ lumborum tres, à poſtica tantum parte fiſſæ, aut dehiſcentes, & ſpinâli medullâ orbatæ, relictis ejuſdem membranis, præter naturam ſimul cum cute expanſis, jam verò ademptis, ut vertebrarum fiſſura clariùs videri poſſit.*

B. *Fiſſura aut dehiſcentia dictarum vertebram cum quâ natus eſt fœtus.*

A
B
C
C

improvidè unquam aperias, (loquitur de eodem affectu,) *quod tam facilè occidit hominem*; nullus enim eorum, quibus adfui, & sua sponte aut sola acu erupit aqua in hoc tumore contenta, evasit, sed omnes ferè paucis post diebus exspirarunt. Delineavi hunc affectum magnitudine naturali, ut magis memores essemus cùm nobis occurrit. Vide Figur. 37.

Observatio XXXV.

Idem Affectus in infima Ossis Sacri parte repertus.

HUic affectui valde similem nuper observavi casum cum Domino Doctore Egberto Veen, & Andrea Boekelmanno, Viris in arte sua peritissimis; non in lumbis, ubi utplurimum sese offert, ast verò in infima ossis sacri parte infantis: ubi partim pellucidus, partim opacus, & admodum mollis (propter ichorosam materiam, quâ erat refertus) existebat. Hìc præter emplastrum, fotum exsiccantem, & cingulum, nil instituimus, quippe certi, siquidem aperiretur, mortem acceleratum iri. Sæpius miratus sum hunc affectum non esse frequentiorem in dicta parte ossis sacri, utpote magis ad producendum hunc affectum disposita; infima enim pars ossis sacri à postica parte semper in naturali statu hiat, & quasi in duas partes est divisa, quæ fissura naturalis pinguedine solummodò est referta, ut infima pars medullæ spinalis esset tecta. Inter omnes dicto affectu correptos, nullum vidi infantem tam diu superstitem, quam hunc; vivit enim in hunc usque diem annum jam ferè agens. Forsan ob affectus decliviorem situm.

Observatio XXXVI.

Tumor similis in lumbis puellæ lethalis.

AB affectu in præcedenti Observatione memorato, Spina nempè bifida, non semper multæ vertebræ circa spinosos processus bifurcantur; unam sufficit vertebram esse læsam, quemadmodum anno 1684. mense Decembri vidi in filiola cujusdam Procuratoris Amstelodamensis, in qua tumor lumbaris

baris minoris pugni magnitudinem æquans, rugisque refertus brevi gangrænam conceperat, & quamvis satis leniter tractaretur fomentis contra gangrænam, tamen decimo quinto post nativitatem mense (rarò autem tam diu vivunt) humor contentus erupit, & secundo aut tertio die vitam finivit afflicta puella: unde malum scalpello Anatomico perscrutandi nobis nata est occasio. Observavimus autem aperturam in unica vertebra, eamque tàm exiguam, ut vix ciceris granum admitteret. Stilum levi opera in totam cavitatem spinæ dorsi sursum deorsumque adegi, quo magis certior factus sum, tumorem nil esse præter expansionem membranarum spinalem medullam investientium, ab humoris replentis copia. In principio nullum percepimus motum in artubus inferioribus, valdè macris, tanquam paralysi correptis; postea verò obesiores facti ad motum redintegradum vires recepêre. In cadaverculi dissectione, omnibus qui eidem interfuerant summæ admirationi quoque fuit, sub cute abdominis pinguedinem digiti crassitiem adæquare.

OBSERVATIO XXXVII.

Ab Aneurismate Arteriæ Aortæ Costarum Caries.

Sicut sudores per cutis poros erumpentes in aliquibus adeò sunt acres, ut indusia, imò & subuculæ, putredinem brevi ex iis concipiant; ita etiam humores simile quid præstant, dum costæ veræ à solo Aneurismate Arteriæ Aortæ ascendentis cariem contrahunt. Ante duodeviginti annos cadaver cujusdam Viri dissecui, qui à longo tempore aneurisma gestarat in pectore, tantæ magnitudinis, ut infantis recenter nati caput adæquaret, cum tanta pulsatione, ut manum pectori admotam percuteret. Aperto cadavere Aneurisma invenimus in arteria magna ascendente transversum digitum unum atque alterum à corde, ut annexa Figur. 38. repræsentat. In accretione hujus Aneurismatis non solùm costæ veræ, à se invicem abscedere coactæ fuêre, verùm etiam eas invenimus ita corruptas, ut magna ex parte deficerent, quodque ex iis restaret, digitis confricando in pultem comminuere haud difficile esset. Hanc historiam cum ante multos annos Domino van der Schagen, Me-

Medicinæ Doctori, dum viveret, celeberrimo referrem, dixit mihi à se quoque visam costarum cariem ab Aneurismate pectorali ortam. Magis certè mirandum quàm explicandum foret, quomodo clausum Aneurisma (quod tantum Arteria dilatata audit) costas ita corrumpere valuerit, nisi sequens historia nuper mihi obvenisset.

Figur. 38. Explicatio.

A. *Cor Humanum.*
B. *Arteria pulmonalis.*
C. *Arteriæ Aortæ descendentis portio.*
D. *Arteriæ Aortæ ascendentis portio.*
E. *Aneurisma dictæ arteriæ.*
F. *Ventriculus sinister.*
G. *Ventriculi dextri portio.*
HH. *Vasa per aneurisma dispersa.*
II. *Vasa coronaria.*

OBSERVATIO XXXVIII.

Monstrosum Aneurisma.

Authores, qui statuunt Aneurisma Arteriam esse dilatatam, aut præter naturæ leges extensam, ob alterius tunicæ puncturam, aut corrosionem ab acriore humore, cum pulsatione evidenti, hujusce affectus naturam non satis perspicuè depingunt. Isthæc enim aneurismatis descriptio aut definitio solummodo vera est de multis & exiguis aneurismatibus; ast plura sunt addenda, ne quis amplius decipiatur in ejus curatione. Non in omni aneurismate præcisè sentitur pulsatio, quantumvis Authores eam tanquam pathognomonicum habeant signum. Si sanguis in Aneurismate coaguletur, nulla percipitur pulsatio. Hoc olim decepit Chirurgum expertissimum.... mihi dum viveret amicum familiarem, qui circa talum aneurisma, nucis juglandis magnitudine, aperiebat, nesciens tamen tumorem dictum Aneurisma esse, quia omnis pulsatio deerat. Aperto tumore, & sanguine coagulato expresso, tanta suborta est hæmorrhagia, ut vix esset sistendo. In quibusdam Aneuris-

rifmatibus ingentiffimis nullam quoque pulfationem percipi poffe expertus fum. Nuper vifitavi prope vicum vulgò dictum *de Nes*, pone macellum, cum Chirurgo perito *Willard*, militem, qui in pectore gerebat fua fponte generatum Aneurifma, tam monftrofæ magnitudinis, ut pulvinar mediocre, quo in fedili utimur (demptis quatuor angulis, rotundum enim erat dictum Aneurifma) adæquaret. Multis diebus antequam mors effet in procinctu, variis in locis aperiebatur fua fponte, fine magno fanguinis difpendio, & quod notandum, pulfatio, quæ vehementiffima antea fuerat, in totum aliquot feptimanis ante apertionem ceffaverat; quod facilè credideris, benevole Lector, fi audieris, poft obitum hoc Aneurifma, (quod ortum duxit ex arteria Aorta tribus circiter digitis tranfverfis fupra cor) a me inventum fuiffe quafi lamellatim (ut ita loquar) difpofitum, aut ex innumerabilibus tunicis, craffis, carnofis, & fatis tenacibus, fibi invicem impofitis, conflatum, inter quas tunicas fanguis copiofus & coagulatus delitefcebat. Harum tunicarum extima, quæ propriè arteria Aorta erat, ftraminis habebat latitudinem. Notandum ulterius, omnes ferè pectoris coftas, ut & os fternum, quafi in nihilum fuiffe redacta, & totum ferè pectus ab illis fuiffe denudatum, ceu etiam legitur in Obfervatione præcedenti. Inde anhelitus difficultas, animi deliquia, & febris continua, quibus patiens per plures feptimanas correptus fuerat. Hæc memorata videntur aliquid luminis afferre explicandæ cariei coftarum, dum fcilicet fanguis inter lamellas iftas ftagnans & exinde acrimoniam contrahens, paulatim tranffudat, & offa lentè corrodit. Id quod haud metuendum judico in fimplici arteriæ expanfione, à qua communiter Aneurifma oriri credimus: ubi per continuum novi fanguinis affluxum tum ftagnatio tum ejufdem acrimonia præpediuntur.

Observatio XXXIX.

Scirrhus Ventriculi lethalis.

NOn effe in Medico femper relevetur ut æger, varia nobis quotidie confirmant exempla, inter quæ fcirrhofus ventriculi tumor haud infimum obtinet locum. Vir quidam in flore

flore ætatis diu de ventriculi læsione & dolore conquestus, demum tale mali sui sensit incrementum, ut præ dolore assiduo diutius aurâ vesci haud potuerit; præterea vomitus continui & animi deliquia ipsum non desererent, donec ultimum obiret diem. Cadaver aperiendi copia mihi suppetebant consanguinei, cupiditate rapti quidnam illum tam diu vexasset. Hostis infestissimus in cadaveris apertione non diu sese abscondere potuit, sed statim in conspectum venit: fundus enim ventriculi ingenti erat obsessus tumore scirrhoso pugni ferè magnitudine, materiâ tenaci & atrâ referto, qualem materiam quoque paucis horis ante mortem vomitionibus rejecerat.

Observatio XL.

Cephalæa à Setaceo applicito cessans, eodemque remoto recurrens, idque aliquoties.

Filia cujusdam Mercatoris Amstelodamensis octodecim circiter annos nata, temperamenti sanguinei, diu laboraverat capitis dolore, assiduo & intolerabili. Varia à me & Magistro Petro Adriani filio ad arcendum malum illud incassum adhibita sunt remedia; ut sunt, purgantia cephalica, alterantia, venæsectiones tam in pede quam aliis partibus, vesicatoria, sternutatoria, cucurbitulæ &c. Tandem quoque à nobis propositam admisit crucialem incisionem in bregmate, quam notabilis sequebatur hæmorrhagia, sine ulla tamen euphoria. Consultationes diversas instituimus cum Celeberrimo Practico Matthæo Slado. Tandem nullis remediis proficientibus animus nobis erat cranium terebrâ perforare; antequam verò hæc extrema institueretur operatio, Setaceum in nucha proposui, cui remedio dicti Viri Celeberrimi calculum apposuêre. Remedio hoc celebrato, statim evanuêre dolores, & quod notatu dignum est, post aliquod tempus ægra hujus remedii pertæsa, extraxit setaceum; quo facto illicò recruduit malum, ita ut coacta fuerit ad novi setacei usum confugere, quo instituto extemplò rursus cessarunt dolores ægram vexantes: tum igitur prudentior facta gestavit hoc setaceum renovatum, donec sua sponte natura illud expelleret. Quid fit? tertia vice setaceo abdicato, recidivam patiebatur, & coacti denuo eam-

dem encheiresin iterari jussimus, qua sic repetita iterum liberata fuit ab hoc malo, & posthac pancraticè vivere cœpit, quemadmodum in hunc usque diem incolumis degit.

Observatio XLI.

Ex aperto Bubone copiosus Lymphæ effluxus peculiari arte inhibitus.

MUltos Chirurgiæ tyrones tàm otiosos & circa nugas assiduè occupatos esse, dolendum est. Inter omnes, quæ discuntur artes, nulla est, quæ Chirurgiam antecellat. Aliorum artificum subjectum est Ferrum, Lignum, Lapides, &c. Chirurgorum verò Corpus Humanum, tam affabrè à Deo ter Opt. Max. fabricatum, ut nemo vel ab ulla adhuc parte illud unquam satis perspectum habuerit; eaque de causa omnes, qui Chirurgiæ operam dare decreverunt, perpetuò sese exercere debent, non in fistulæ, plectri, aliorumve Musicorum instrumentorum lusu, uti inter ipsos nunc consuetum est, sed in rebus Anatomicis: sic in millenis occasionibus non solùm afflictis sæpè opem ferrent, verùm etiam summos honores sibi ipsis procurarent. Mirari quoque subit, nonnullos tam fatuos reperiri Chirurgos, qui non verentur profiteri, sufficere Chirurgo rudem corporis humani scientiam, curiosiora Medicis relinquenda. Ex horum rudiori cohorte nuper quidam Bubonem venereum aperuit ante perfectam maturitatem, (qua in re culpandus non erat, sic enim & nos facere solemus) simul autem importunà dextrà suà vas Lymphaticum dissecuit. Mirum dictu, quantum lymphæ singulis diebus è vulnere effluxerit: omnia linteamina continuè madefiebant. Tandem consilii expers à me idem exquisivit, nesciens unde tantum liquoris quotidie promanaret. Hìc constabat necessarium esse Chirurgo corpus humanum omni curiositate rimari, nec rudem ejus scientiam ei sufficere; judicavi igitur splenia ex linteis complicatis esse applicanda, eademque arctè fibulà (Belgicè *een Gespe*) comprimenda, sperans fore, ut vasa lymphatica, per quæ lympha ab artubus inferioribus redux continuè sursum fluit, ita comprimerentur; sicque lymphæ motus inhiberetur; quod tam ex voto successit, ut sequenti die æger ab

ab hoc malo fuerit liberatus: interim Chirurgus buboni profpicere poterat, fine ullo obſtaculo aut relaxatione fibulæ, donec nulla amplius novi fluxus fupereſſet formido.

Observatio XLII.

Ex ulcere penis hæmorrhagia enormis, arte facili quidem at ſingulari cohibita.

PRægreſſæ Obſervationi fert animus & aliam magis raram ſubjungere. Chirurgus quidam, in affectibus venereis curandis fatis benè verſatus, me noctu ad ægrum arceſſivit, cui ex aperta arteriola in ulcere inter glandem & præputium penis tantum ſanguinis illâ nocte profluxerat, ut ipſe propemodum exſanguis videretur. Imò auſim dicere, me dimidiam cupam linteaminibus cruentis oppletam in cubiculo, ubi ille decumbebat, inveniſſe; non aliter ac ſi fæmina quædam in procinctu puerperii fuiſſet. Diverſi generis ſtyptica applicuerat Chirurgus ante meum adventum, ſine ullo tamen levamine; compreſſioni vix ullus quoque ibi locus erat, propter membri conſtitutionem: itaque in ſummis anguſtiis erant & Chirurgus & æger, quem tamen momenti temporis ſpatio ab hoc periculo, Dei auxilio, liberavi; idque remedio ſimpliciſſimo: ſcilicet glandem penis præputio ſtrinxi, & ſic præputium arctè digitis compreſſi, unde ne gutta quidem amplius effluere potuit, ſicque miſer fuit reſtitutus.

Observatio XLIII.

In Puerperæ Cadavere os Uteri hians, & pelvis humoribus repleta.

QUam malè ſibi conſulant puerperæ in hac regione, quæ purgationis tempora haud benè obſervant, & nimis citò domo exeunt, ſequenti Obſervatione & annexâ uteri Figurâ 39. ſatis conſtabit. Anno 1679 menſe Martio in uſum Obſtetricum cadaver cujuſdam mulieris, à tribus cum dimidia ſeptimana puerperæ, publicè diſſecui, (præſentibus Spectatiſſimis Viris Collegii Medici Inſpectoribus) cujus Uterus talem magni-

nitudinem & figuram obtinebat, ſicuti annexa Figur. 39. demonſtrat; imò tantum aberat os uteri ad naturalem coarctationem perveniſſe, ut facillimè & ſine ulla vi digitos duos immittere potuerim. Dicet forſan aliquis, illud rarum & contra naturæ leges eſſe: ℞ ſufficere hoc in aliquibus locum habere; præterea nemini notum eſſe, quoties hoc quidem contingat; & hinc ſæpiſſimè illæ lachrymæ, & querelæ de intolerabili hypogaſtrii dolore & frigiditate, obſtructionibus, imò non raro quoque de menſtruorum ſtillicidio perpetuo. In hac anatome hujuſce cadaveris quoque obſervavi pelvim ab humorum colluvie refertam, imò pintas ferè duas continere, non ſine magno fœtore. An iſti humores ex utero per tubas, aut oviductus ad pelvim propulſi fuerint; quod facilè crediderim, quia pluries in pelvi humores reperi illis ſimiles, quos in utero inveniebam: an verò aliunde venerint, aliorum judicio relinquo; ſaltem ego ſum in ea opinione, in difficillimo partu, caput aut clunes infantis vaginam uteri non raro ita occludere poſſe, ut ne gutta quidem amplius utero exire valeat: atque in tali caſu, non video quid poſſit eſſe obſtaculo, quo minus humores in utero contenti, conatibus aut partus doloribus vehementiſſimis per tubas Fallopianas ad pelvis cavitatem deriventur, eò magis quòd nullæ in dictis tubis reperiantur valvulæ: & hinc febres atroces, tormina circa hypogaſtrium, lipothymiæ, & ſimilia mala, imò mors ipſa, ſuperveniunt.

Figur. 39. Expoſitio.

A. *Uterus à tribus cum dimidiâ ſeptimanâ puerperæ.*
B. *Os Uteri valde adhuc patulum.*

OBSERVATIO XLIV.

Succini globulus diu in naribus hærens topho obductus.

Filiola quinque annorum globulum ex ſuccino (Belgicè *een Barnſteene Coraal*) ingentis magnitudinis, uti apparet Figur. 40. ludendo in nares profundè protruſit; unde varia incommoda, ingentemque dolorem perpeſſa eſt. Nullus hario-

Fig. 39.

Fig. 40.

VI

hariolari potuit, quænam horum malorum esset causa: Decimo quarto ætatis anno deimprovisò per sternutationem è naribus rejecit succinum attractum; de quo notandum, quod globulus ille nil minus videbatur, quàm succinum, ita nempe circumductus cortice quodam lapideo; quo cum vi quadam ex parte abraso, inventum in globuli medio foramen. Quomodo lapidea hæc substantia globulo accreverit difficile explicatu. Ejusmodi concrementi lapidei corticalis in vesicâ facti varia equidem extant exempla, qualia legimus in Beverovicio, & aliis Authoribus: ast verò in naribus idem fuisse observatum planè non memini, præterquam quòd nuper mihi supra memoratus Chirurgus Petrus Adriani filius ostenderit ossiculum cerasi quod diu etiam in summitate narium hæserat, ubi quoque cortice lapideo obductum, tandem excretum fuit.

Figur. 40. Declaratio.

A. *Globulus ex succino, partim cortice lapideo circumductus, partim nudus.*

B. *Fragmenta corticis lapidea globulo abrasa.*

Observatio XLV.

In Hydropicæ Cadavere Observata varia, inter quæ hepatis glandulæ admodum tumefactæ.

HEpar humanum magna ex parte è glandulosis corporibus constare, jam à longo tempore deprehendimus. Anno 1686. Vetulæ, ex hydrope Ascite mortuæ, cadaver in usum discipulorum aperui. Primò, cuspide cultelli exitum paravi tenuiori sero, in abdomine contento. Post grandiori facta incisione, visui sese obtulit humor flavus, lentus, & limosus, satis indicans in hydrope ascite non tanti esse momenti Paracentesin; nec adeò temerè instituendam, prout nonnulli voluêre Authores: pauci enim evadunt, nisi ichor intra musculos & pæritonæum (alii dicunt inter duplicaturam peritonæi) hæreat. Tubis Fallopianis compressis materia quædam, spermati humano analoga, effluebat. Ovaria com-

comparebant admodum exilia; quemadmodum in vetulis utplurimum visuntur. Intestina non solùm undiquaque peritonæo, verùm etiam sibi invicem connata. Hepatis superficies inæqualis, propter glandulosa corpora tumefacta. Ejusmodi corpora glandulosa, aut glandulas hepatis magnitudine auctas nuper quoque publicè demonstravi, & aliquoties conspexi, nunquam tamen adeò copiosa, quam in supradictæ vetulæ hepate; totum enim hepar è meris glandulis magnis constare videbatur, unde perquam inæqualis existebat ejus superficies: ut videre est Figur. 41.

Figur. 41.

Particulam Hepatis superficie admodùm inæqualis, propter glandulas magnitudine auctas, repræsentat.

Observatio XLVI.

Hydrops Ascites ex Hydatidibus.

INcurabilibus affectibus nobis sæpius occurrentibus, haud sine ratione dicitur, non esse in Medico semper relevetur ut æger. Quis Medicorum curare potest hydropem Ascitem limosum, membranis inclusum? cujus varia quidem vidimus & apud Authores legimus exempla: Nunquam tamen mirabiliorem hujus rei historiam me intellexisse memini, quàm eam, quæ mihi ante aliquot annos in platea Sancti Johannis occurrit: ubi præsente Magistro Petro Adriani filio aperui cujusdam Virginis ætate provectioris cadaver, cujus admodum distenti abdominis totam cavitatem repletam conspeximus innumerabilibus vesicis, aut sacculis, humore tenaciori & glutinoso refertis. Nonnullæ earum vesicarum erant magnitudine pugni minoris, aliæ magnitudinem nucis juglandis non superabant, non paucæ æquabant nucem avellanam. Vide Figur. 42. Utrum harum vesicarum subjectum glandulæ fuerint mesenterii in vesicas, aut, si mavis dicere, hydatides, degeneratæ (quod crediderim) aut vasa Lymphatica præter naturam expansa, non ausim certò affirmare; temporis

Fig. 43. *Fig. 42*

1.

ris enim penuria, & moroſorum conſanguineorum præſentia ulteriorem inveſtigationem denegavit.

Figur. 42. *Hydatides ſupradictas demonſtrat.*

Observatio XLVII.

Cranii ex Contuſione fiſſura ipſas ſuturas pervadens.

QUam malè uſum Partium comprehendant ii, qui Suturas eum ſolummodò in finem homini eſſe datas aſſerunt, ne, uno cranii oſſe fiſſo, alterum quoque findatur, norunt ii, qui contrarium iſtius nobiſcum obſervarunt. Anno 1670. moles illa lignea, quâ palos humo infigunt (Belgicè *een Heyblok*) in cujuſdam viri bregma devolvebatur, unde in terram prolapſus, omnique ſenſu interno privatus, ſanguineque auribus affluente, brevi poſt animam Deo reddidit. Oblatum mihi fuit, mali cauſam inveſtigandi ergò, cadaver. Cranio denudato, os bregmatis (ſi benè memini) ſiniſtrum à parte ſuperiore ad inferiorem ex toto fiſſum reperi: Quæ fiſſura progreſſum fecit per ſuturam ſquamoſam, totum os petroſum, & os occipitis, ad magnum ejuſdem oſſis foramen; ſuturis ad fiſſuræ curſum ſufflaminandum nil valentibus.

Observatio XLVIII.

Fungus Palati cum Carie, ſcalpello & cauteriis feliciter extirpatus.

MUlti magni morbi ſæpius à nobis curarentur, ſi magis fiderent Medico, minuſque meticuloſi forent afflicti. Nobiliſſimus Dominus Colijn, Juriſconſultus, dum viveret, apud Amſtelodamenſes meritiſſimus, (cujus nomen, propter raram & inauditam animoſitatem in admittendis & ſufferendis remediis, licèt duriſſimis, præter morem appono) ante aliquot annos me convenit, dicens ſeſe aliquid incommodi in poſtica & laterali parte palati ſentire; quo viſo & benè explorato, hiſce uſus ſum verbis: Noli, ſpectatiſſime Domine, hoc malum floccifacere, & multo minus unicuique revela-

re; verebar enim ne in manus incideret eorum, qui omnis generis remedia nil profutura illi præscriberent, imò periculum, quod erat præ foribus, interim augerent. Hisce auditis rogavit me Dn. patiens, qualis esset affectus, quomodo & quibus remediis morbo occurrere vellem? Respondi, malum consistere in carie posticæ & lateralis partis ossis palati cum carnea excrescentia fungosa, eandemque excrescentiam esse extirpandam, & ossis cariem inurendam. Patiens generosissimus hanc curam diu non distulit, ast verò quamprimum vocari jussit Allardum Cyprianum, Petrumque Adriani filium, Chirurgos dexterrimos, qui eandem à nobis propositam commendarunt curationem. Itaque confectis cauteriis loco affecto appropriatis, universalibus præmissis, ut & dentibus aliquot molaribus, qui nobis in ipsa operatione obstitissent, evulsis, aggrediebamur curam ut sequitur. Omnibus prospectis, & ritè præparatis, monuimus patientem, ut digitum elevaret simul ac insitio suffocationis periculum afferret & diutius non esset ferendo, ipseque respirare vellet; nam experientià eramus edocti tantum fumum oriturum, quantus in renovandis soleis equinis excitatur. Hisce monitis frustum ligneum digiti crassitie inter utramque maxillam immisimus, ne in Operatione os clauderet; posthac scalpello acuto, recurvato, & secundùm palatum accommodato abstulit alter Chirurgorum totum tumorem, alter interim buccarum partem interiorem spatulà admodum latà muniebat, ne à cauteriis nimis læderentur, in quem finem etiam spleniis è linteo carpto confectis & aquà frigidà madefactis buccis prospiciebat. Ablato tumore, cauteria (Figur. 43. &. 44. depicta) candentia successive fortiter unum post alterum adacta sunt, donec nobis videretur sufficere: cùm interim patiens digitum attolleret, eduximus dicta cauteria candentia. Hisce peractis composuimus ægrum in lectum, non sine facetis verbis, quibus subridens nos alloquebatur. Interim præscripsimus hordeatum, ad ardorem compescendum, ut & oris collutionem, dolorem leniendi causà. Sequenti die invenimus afflictum nemini magis esse dissimilem, quàm sibi ipsi, ita intumuerat ejus caput, propter inflammationem immanem, unde etiam à febre haud manserat immunis. Hæc omnia remediis inflammationi resistentibus oppugnantes, brevi inde cessaverunt & inflam-

flammatio & febris. Interim ad escharæ casum promovendum, decoctum malvæ, ficuum &c. usurpavimus, addendo sufficientem quantitatem mellis rosacei, quod pro re natâ mutavimus. Post escharæ separationem omnibus rubicundis apparentibus, videbamur in portu navigare. Paulo verò post exigua particula carnis fungosæ in conspectum sese dedit, quod nobis ansam præbuit cogitandi malum non esse in totum eradicatum. Itaque novam inustionem commendavimus, quam æger neutiquam renuebat, dicens: Facite quod artis est. Proximo die instituimus novas inustiones cum simili ferè eventu; caput enim rursum vehementer intumuit, comite febriculâ, quæ iisdem profligavimus remediis, brevique post in totum convaluit patiens, qui postea per plures annos incolumis vixit.

Figur. 43. & 44.
Cauteria in dicta Operatione adhibita demonstrant.

Observatio XLIX.

Similis casus, dissimilis verò eventus, ob Medicastrorum inscitiam.

Eodem ferè tempore Mercator quidam contra fungosum palati sui sarcoma, junctamque ei cariem, remedia quæsivit apud Pharmacopœos, & audaces Medicastros, quorum cæcâ & stolidâ temeritate malum eò deducebatur, ut propemodum esset inexpugnabile. Tandem sciolorum istorum nugatoriis remediolis fatigatus me aliosque accersivit; Audito verò, sine inustione nil boni esse sperandum, recusavit nobis obedire, eò magis quod non deessent, qui eum spe recuperandæ valetudinis inescabant, solis scilicet medicamentis, loco affecto applicandis, quæ tanquam secreta, nec ulli revelanda servabant. Post aliquod tempus, me de novo consuluêre consanguinei, dicentes, ægrum inustionem admissurum. Quid fit? Chirurgus, qui curationi præerat, inurere partem affectam volens, eum in finem cauteriolum, quo dentes cariosos inurere solemus, attulerat. Rogatus quid facere vellet, respondit, palati cariem inurere. Quum verò audivisset qualibus cauteriis indigeret ad opus illud perficiendum, animus

illi ferè defeciſſet; & ſic patiens defectu requiſitorum remediorum miſerrimè per aliquot hebdomadas adhuc vixit, donec vitam cum morte commutaret.

OBSERVATIO L.

Hepatis durities & ſuppuratio feliciter finita.

QUantum ſufferre poſſit pars adeò nobilis prout eſt Hepar, Medicorum monumenta teſtantur. Hîc quoque recenſebimus exemplum non inauditum, attamen rarum, quod in eadem parte accidit. Juvenis quidam Amſtelodamenſis, qui Chirurgiæ operam dabat, ante tres fere annos nobis querebatur de epigaſtrii tenſione, cum dolore gravativo, ad Hypochondrium ſiniſtrum ſeſe extendente; tandem tumor durus ibidem ortus, cum aliquali difficultate reſpirandi & febriculà. Hiſce exploratis, hepar eſſe induratum judicavi; diverſiſque emplaſtris emollientibus applicitis, tandem cataplaſmatis maturantis adminiculo tumor mollior redditus ad ſuppurationem pervenit, quo, poſt cauterii potentialis applicationem, phlebotomo aperto, multum puris effluxit, & brevi poſt, ulcere purgato, ſanatus eſt. In hoc caſu non eſt dubitandum, quin à prægreſſa inflammatione, gibba hepatis pars fuerit connata peritonæo, unde ulcere aperto, puri denegatus fuit in abdominis cavum decubitus. Ejuſmodi exempla reperiuntur quoque in Obſervationibus curioſis Nobiliſſimi Viri Domini de Marchettis, Profeſſoris Patavini, pag. mihi 120.

OBSERVATIO LI.

Lien, Hepar, Renes Succenturiati &c. pro Glandulis ſanguineis non ineptè haberi poſſunt.

JAm Lien glandula audit, nec immeritò: ſi enim glandulas Lieni ſæpius adſitas, imò & Thyroideas ritè examinaverimus, eas à liene parum differre, obſervabimus. Multum quidem à pancreate & glandulis ſalivalibus diſcrepat Lien, attamen jure merito pro glandula habetur: nimirum pro glandula ſanguinea, id eſt ſanguini inſerviente, vel cum ſanguine

guine respectu coloris conveniente. Ejus generis sanguineæ glandulæ quoque sunt, Renes Succenturiati, Hepar, & nonnullæ spleni communiter adhærentes. In iis nullum vas excretorium peculiare, præter venam, hactenus repertum: Nec magis opus esse videtur, quam in ejusmodi glandulis conglobatis, quæ Lymphæ ad cor reducendæ inserviunt: in quibus præter vasa Lymphatica nullum peculiare vas excretorium unquam conspicies. Dubitandum tamen non est, quin exaltationi & ulteriori perfectioni lymphæ inserviant, aut succum peculiarem ex arterioso sanguine intra se conficiant, quem lymphæ impertiunt. Idem sentiendum de glandulis sanguineis, quæ sanguinis exaltationi & perfectioni inserviunt: Hinc deprehendimus quoque, liene obstructo, tumefacto, indurato, aut aliàs malè constituto, sanguinem fieri crassiorem & melancholicum. Lienem ergò pro glandula habendum, cum Celeberrimo Malpighio, Anatomico oculatissimo, censeo. Eò magis, quod aliquoties glandulas prope lienem inveni, lieni undiquaque similes. Memini, me ante aliquot annos in Nosocomio Amstelodamensi (in quo mihi Nobilissimi Consultissimique Domini Consules, ut & Præsides dicti Nosocomii Humanissimi cadavera dissecandi copiam concedunt) ejusmodi glandulas lienares aut lieni adsitas demonstrasse, in cadavere cujusdam mulieris quadraginta præter propter annos natæ, & ex diarrhoea biliosa, cui junctus fuerat icterus, mortuæ. Præsentes habebam D. B. à Dortmund, Joh. Dankers, Rogier Rhoonhuysen, Adriaan Coenerding, Viros de re Medica & Chirurgica benè meritos. In hoc cadavere me demonstrasse, inquam, præter scirrhum nucis juglandis magnitudine, in ipso liene, duas glandulas lieni adsitas, imò lieni (solà magnitudine exceptà) similes. Conveniebant enim cum lienis colore extrinseco livido, & nigricante aut rufo intrinseco. Substantia plane quoque eadem cum liene. Inflatis vasis spleneticis extendebantur quoque vascula harum glandularum, à spleneticis vasis oriunda. Ita ut exiguos pseudolienes hasce glandulas nominare, haud absonum putemus, præsertim cùm ita augeantur (liene indurato) ut nucem juglandem magnitudine adæquent, quemadmodum olim vidi.

OBSERVATIO LII.

Tumores à postico Capite infantium pendentes, ipso capite majores.

IN fœtu recenter nato aliquoties tumores à capite propendentes conspexi, qui caput magnitudine superabant, ut videtis Figur. 45. Memini quoque me semel eundem vidisse tantæ molis, ut totum superaret fœtum; unde partus quidem difficillimus erat, attamen, quum totus ille tumor solùm humoralis esset, non poterat partum omninò præpedire. Hi tumores, quantumvis impropriè hydrops capitis audirent, (quamdiu caput benè est constitutum) attamen tantam sæpius cum dicto affectu habent affinitatem, ut citò etiam moriantur fœtus, si aperiantur dicti tumores; quemadmodum videmus in hydrocephalo. Communicant enim utplurimum humores in iis tumoribus contenti, cum latice aquoso qui in cerebri ventriculis stabulatur. Ejusmodi tumores aliquando animadverti non planè humorales, ast partim etiam carnosos, imò & ex parte cartilaginosos.

Figur. 45.

Caput fœtus recens nati cùm dependente tumore aquoso, demonstrat.

OBSERVATIO LIII.

Vulnus Thoracis penetrans, cum egressâ Pulmonis portiunculâ, sanatum.

NOn solùm hepar, verùm etiam pulmo magnos quandoque perferre potest affectus, sine vitæ dispendio, modò ex arte tractentur. Famulus cujusdam Nautæ sauciatus parte inferiore & anteriore thoracis, ad ejus usque cavum, Chirurgum vocari jussit, qui, visâ particulâ pulmonis è vulnere expulsâ (quam pro omenti parte habuit) illicò vinculo fortiter totum, quod erat expulsum, ligavit, & me statim in consilium voca-

Fig. 45.

vocavit: Quum verò à me audivisset, vulnus esse inflictum non in abdominis sed pectoris cavitatem, & eam quæ eminebat, & ab illo ligata erat, particulam, pulmonis esse portionem, obstupuit. Rebus ita constitutis suasi vulnus ita esse relinquendum, & digestivo emplastroque defensivo singulis diebus semel ei esse prospiciendum, donec particula pulmonis ligata, esset emortua, & sua sponte decideret, ea spe suffultus, ut, qui sub vinculo erat pulmo in ipso vulnere consolidaretur; quod tam benè successit, ut brevi post convaluerit æger.

Observatio LIV.

Vulnus Orbitæ Oculi lethale.

Vir quidam ante aliquot annos baculi extremo, non admodum acuto, vulnerabatur in oculi sinistri orbitâ, quæ solutio, quantumvis illis qui curationi præerant, videretur exigui momenti; tamen brevi post acceptum vulnus, obiit patiens. Nobilissimi Prætor & Scabini hujus urbis mihi & Chirurgis Ordinariis injunxêre cadaveris apertionem, mortis subitaneæ causam investigandi ergò. Extrinsecè exiguam ecchymosin in oculi parte superiore invenimus, ast verò superiore cranii parte serrâ ademptâ, anguem in herba latere experti sumus; vulnus enim cerebrum ipsum sat profundè penetraverat: quod facillimè evenire potest eo loci, propter superioris partis orbitæ tenuitatem; in multis enim chartam scriptoriam os ibi haud superat, & præterea tam molle existit, ut in multis solo digito perforaverim. Itaque vulnera orbitis oculorum inflicta non floccifacienda, præsertim si instrumenta, per quæ inferuntur, non sint obtusa, aut vulnerati fiant somnolenti, nauseabundi, febricitantes, vertiginosi, convulsi.

Observatio LV.

Acicula deglutita per inguinis abscessum exitum quærens.

Non sine ratione dicitur in proverbio, Naturam esse sui conservatricem: Hoc luce meridiana clarius mihi constitit in filiola cujusdam Domini, quæ insciis parentibus acicu-

lam

lam deglutiverat. Tumore duro & inflammatorio in inguine orto, non ſine febre & dolore me accerſi juſſerunt parentes. Quum intellexiſſem tumorem non illicò, ſed paulatim incrementum ſumſiſſe, nulloſque adeſſe vomitus, nec alvi indurationem, judicavi hunc tumorem bubonem eſſe, ſeu glandulæ inguinalis tumorem & inflammationem; & cùm ita doleret, nil magis ad rem fore exiſtimavi, quàm cataplaſmatis emollientis applicationem. Hoc remedio à Chirurgo adhibito tumor nobis viſus fuit ad maturationem vergere; itaque maturantibus additis ad perfectam ſuppurationem eundem perduximus, & phlebotomi cuſpide aperuimus tumorem. Quid fit? ſtatim ſimul cum pure copioſo acicula ærugine obducta prodit, non ſine excrementorum alvinorum commixtione. Hiſce viſis ſpes nobis quidem videbatur in anguſto, non verò naturæ, quæ non raro ad ſui conſervationem mira molitur. Abſceſſum itaque mundificantibus & incarnantibus tractavimus, donec in totum eſſet conſolidatus. In hac curatione non eſt dubitandum, quin in principio, ſuborta inflammatione, inteſtinum, ab aciculæ mucrone læſum, arctè connatum fuerit peritonæo; (ſicut in aliis inflammationibus quotidie fieri videmus) unde nobis occaſio orta eſt excrementorum alvinorum liberaliter effluentium; præterea obſtaculo fuit, quo minus dicta excrementa in abdominis cavitatem deſcendere potuerint.

OBSERVATIO LVI.

Aſthma ſeroſum cum notabili renis calculo.

INter omnia, quæ hactenus diſſecui, humana cadavera, non memini ullum majores in rene calculos mihi exhibuiſſe, quam ii erant, quos ſequentibus Figur.... depictos vides. Anno 1684. in Noſocomio (præſentibus Spectatiſſimis Viris, Dominis B. Dortmuntio & Johanne Verwout, Collegii Medici Inſpectoribus digniſſimis: R. Rhoonhuſio, & A. Conerdingio Chirurgis Noſocomii meritiſſimis) cadaver mulieris quadraginta circiter annorum, aſthmate mortuæ, diſſecui, in cujus cellulis membranoſis, ut & bronchiis pulmonalibus tantum aquæ ſpumoſæ ſeſe offerebat, ut ex particula abſciſſa guttatim efflueret. In infimo ventre ſtomachum & inteſtina, loco

Fig. 48.

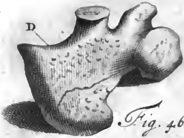
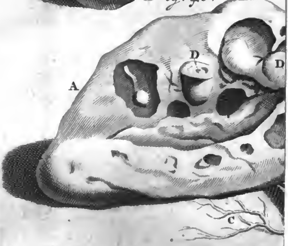

Fig. 46.

loco suo naturali relicto, Hypogastrium occupasse, observavi. Uterum non in pelvis medio, ast in latere sinistro situm reperi; Cætera sana. Pelvis renis, ut & ren sinister prodigioso calculo erat obsessus, magnitudinem & formam ingentis radicis Zinziberis apprimè referente, sicut Figur. 48. monstrat.

Figur. 46. Expositio.

A. *Ren sinister per medium dissectus.*
B. *Vreter justo capacior.*
C. *Vasa sanguinea partim per ureterem, partim per membranam renis adiposam disseminata.*
DDD. *Calculi partes eminentes.*

Figur. 47. & 48. Explicatio.

A. *Idem calculus à rene separatus in pelvi hærens.*
B. *Vreter magis expansus.*
C. *Pelvis.*
D. *Idem calculus totaliter denudatus, ut ejus forma & magnitudo prodigiosa videri possint.*

OBSERVATIO LVII.

In Puello trienni calculi insolitæ magnitudinis.

PUellus tres annos præter propter natus, plus quàm quinquaginta calculos excreverat, inter quos multi fuere magnitudine pisi minoris, ex relatione Domini Doctoris Bronckhorstii Medici Amstelodamensis, dum viveret, celeberrimi. Quantis cruciatibus miser ille fuerit vexatus, facilis est conjecturæ; neque cessarunt. Aperto dein cadavere, inveni renis sinistri pelvim admodùm dilatatam, calculoque ingentis magnitudinis (pro ratione scilicet ætatis, quamobrem hanc recensere historiam mihi animus fuit) obsessam. Vide Figur. 49.

Figur. 49. Explicatio.

A. *Ren ſiniſter.*
B. *Ejuſdem pelvis calculo magno referta.*
C. *Ureter.*
DD. *Calculi duo in dicta pelvi reperti.*

OBSERVATIO LVIII.

Molarum Origo & Natura.

MOla dicitur caro deformis, oſſibus deſtituta, & ex imperfecta aut mala conceptione generata. Quod ſi verum ſit, mirari ſubit, ejuſmodi molas à virginibus (aut ſaltem, de quibus nulla alia ſuſpicio erat) fuiſſe excluſas, ſicut oſtendit Figur 50. Vetulas Viris non utentes aliquando in lucem expoſuiſſe tales molas, obſervavi. (Vid. Figur. 51.) Sæpiſſimè in abortu, fœtu enixo, remanet per aliquot ſeptimanas, imò menſes, placentula, quæ à compreſſione uteri non ſolum uteri figuram adipiſcitur, verùm etiam ſæpius ita induratur, ut carnis ſubſtantiam duritie longè ſuperet, & pro mola habeatur. Jam à viginti annis Nobiliſſimi & Ampliſſimi Domini Conſules & Scabini ad ulteriora infortunia (de quibus multæ audiebantur querelæ) vitanda circa obſtetricationem, injunxerunt Collegio Medico & mihi, ut omnes, quotquot eſſent Amſtelodami Obſtetrices examinaremus; quarum numerus haud erat exiguus: haſce fere omnes interrogavi, quid circa molas obſervaſſent, nulla verò earum nobis vel aliquid potuit revelare, unanimiter dicentes, ſeſe quidem corpuſcula carnoſa & dura offendiſſe, quæ è mulierum corpore erant excluſa, aſt verò nunquam viventia, ſicut nonnulli credidêre. Aliquando utero expelluntur Sarcomata, quæ pro molis habentur; ſarcomata, inquam; quia præter carnem nîl in iis deprehendi: ejuſmodi excreſcentias uterinas per pedunculum utero adhærentes obſervavi in ipſo utero, dum mulieres in partus laboribus eſſent, & excretarum iconem exhibet Figur. 52. Illud verò neutiquam mirandum, quandoquidem in ipſo etiam ſtomacho, & veſica urinaria ejuſmodi corpuſcula excreſcere obſervavi.

Itaque

Fig. 52.

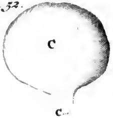
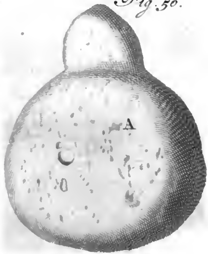

Fig. 50.

Itaque verosimile admodum est, Molas ita decantatas nil aliud esse, quàm ejusmodi carnosas Uteri excrescentias, aut placentulas retentas, & ab utero, uti supra innui, compressas; neutiquam verò è mala conceptione ortas.

Figur. 50. 51. 52. Explicatio.

A. *Carnea excrescentia vetulæ Utero exclusa.*
B. *Carnea uteri excrescentia, quam mulier à longo tempore gestarat, tandemque excreverat.*
C. *Carnea moles, quam ipsemet sensi uteri interiori membranæ adhærere, idque in muliere in partu versante.*
c. *Pedunculus è quo dependebat.*

OBSERVATIO LIX.

Vulvæ Rectique Intestini Gangræna & Perforatio feliciter curatæ.

IN gravioribus affectibus haud decet Medicum facilè desperare; sæpius enim fiunt, quæ fieri posse pernegares. Reperiuntur Ardeliones, qui non verentur mox exclamare: *Non curabitur. Non eluctabitur. Moriendum est ægro*, &c. Attamen si nomini & famæ suæ cuperent consulere, cautius certè prognosticari deberent. Uxor cujusdam Pistoris Amstelodamensis, ob partum difficilem, incidit ante aliquot annos in vulvæ intestinique recti gangrænam adeò enormem, ut multi existimarent afflictam brevi è vivis excessuram. Post gangrænæ separationem foramen vulvæ à nobis repertum fuit tantum esse, ut facillimè nux juglans viridi cortice obducta per illud ad intestini recti cavitatem inseri potuisset: Unde fæcibus alvinis dabatur locus, ut ex intestino recto ad vulvam nullo negotio transirent; id quod in tali casu admodum familiare, vulva enim tam arctè cohæret intestino recto, ut quasi continuum sint corpus: Itaque si alterutra pars afficiatur, altera nequit remanere immunis. Chirurgus, qui mecum curationem suscipiebat, excogitabat instrumentum è bractea confectum, in forma pessarii excavati, cujus superficiem exteriorem obduxerat sarcotico medicamento: quale juxta Theoriam Chirurgi-

cam equidem non erat improbandum, sed tamen in praxi præsenti inutile fuit repertum, neque enim illud perferre potuit ægra. Itaque dictis medicamentis, plumaceolis exceptis, aperturæ dictarum partium prospeximus, quibus brevi in totum reconvaluit hæc puerpera. Ubinam jam sunt scioli, qui effutiunt ejusmodi malum esse incurabile, & sine fistula remanente nunquam curam posse absolvi? Sciant non solum hanc puerperam in totum fuisse restitutam, ita ut nulla superesset labes, verùm etiam diversas ex eodem affectu à nobis esse curatas. Hoc verò discrimen in gangrænis earum partium animadverto: scilicet, si partes posteriores, nempe quæ os sacrum respiciunt, tali afficiantur morbo, faciliùs curantur, propter intestini recti carnositatem, vulvæque dispositionem, quæ versus intestinum rectum non gaudet tot rugis transversis, nerveis, & duris, curationi obstaculum inferentibus, sed quod omnia ibidem molliora, curationique magis prona. Præterea in parte anteriore, nempe, quæ meatum urinarium respicit, propter continuum Urinæ stillicidium sanatio præpeditur, unde tunc sæpissimè fistula relinquitur incurabilis.

OBSERVATIO LX.

Capitis Contusioni solo fomento, absque incisione per imperitum temerè commendatâ, feliciter prospectum.

QUod si verum sit Hippocratis effatum, Experientiam nimirùm esse fallacem, eò magis verum esse dixerim, fallacissimam esse praxin sine experientia. Mulier quædam è curru cecidit in terram gelu induratam, unde frons tam vehementer fuit contusa, ut ingens statim ibidem elevaretur tumor. Chirurgus suburbanus tumore explorato, & ægrotam aliquoties vomuisse intelligens, cranium esse impressum & fissum, nec sine cruciali incisione & ossis elevatione posse curari judicavit. Hisce propositis, adstantes me vocari jusserunt quando ego hanc propositam encheiresin renuebam, nulla quippe cranii fissi signa præstò esse asseverans. Ad hæc respondit audaculus ille incisor, sese digitis impressionem sentire, nullam verò esse impressionem sine fissura. Revera nisi ejusmodi tumores sæpius in capite digitis explorassem, perque ex-

experientiam de eorum vera natura edoctus fuissem, dixissem & ego ipse cranium esse impressum: Ita enim tumores capitis post graviorem contusionem sæpissimè palpantibus sese offerunt. Quando namque locus inter tumorem & partem sanam digito comprimitur, cranium sæpè videtur impressum, sicque junioribus facilè imponit. Proinde cauti hi esse debent, ne in similem incidant errorem. Itaque loco crucialis incisionis fomentum ex optimis cephalicis applicitum est, ceu videtis infra scriptum, cujus beneficio tumor intra duos tresve dies evanescere cœpit, atque ægra nostra brevi convaluit, sine ulteriori magno remedio externo. Non solùm autem in hoc casu, verùm etiam in cranii vera fractura, in qua symptomata non augentur, haud statim ad incisionem & terebrationem esse confugiendum, existimo. Præstat post venæsectionem ejusmodi adhibere fomenta Cephalica, quæ non parcè, nec linteis exiguis, sed latioribus pannis laneis, calidè sunt applicanda, totumque caput iisdem obvolvendum. Sic non rarò felicissimè opem tuli iis, quorum capitibus jam scalpellum incisorium imminebat.

Fomentum Cephalicum suprascriptum.

℞ *Herb. Betonicæ,*
Majoranæ an. m. ij.
Salviæ,
Rutæ an. m. j. ß.
Flor. Stœchados,
Lavendulæ an. m. s.
Rosarum rub. m. j.
Coq. s. a. ex s. q. vini alb. ad ℔. *iij.*
Colatura detur usui.

OBSERVATIO LXI.

Uteri post partum inflammatio, subindè ab Obstetricum temeritate oritur.

INter omnes affectus, quibus obnoxius est Uterus, haud infimæ notæ est Uteri induratio & inflammatio tempore partus;

tus; per quam multæ è medio tolluntur puerperæ. Sæpiùs miratus sui in nonnullis parturientibus Uterum tam facilè inflammari, in aliis verò non. Vidi in puerperis post partum, & quidem satis facilem, Uterum inflammatum. Discant ergò Obstetrices uterum neutiquam fortiter extrinsecè comprimere, ut fœtus caput versus uteri osculum ducant; discant cautiùs agere in secundinis extrahendis, ne abdomen & per consequens uterum nimis comprimant. Sint prudentiores Obstetrices in obstetricatione, ne continuè absque necessitate manus in utero habeant, à qua frictione non rarò expertus sum uteri partem inferiorem fuisse inflammatam. Et quid dicendum de illis audaculis & temerariis, quæ non verentur digitos in anum intrudere, ut fœtus capiti exitum parent, unde tam facilè inflammantur intestinum rectum, & partes huic adsitæ. In summa absit omnis crudelis Uteri tractatio, ne tale ampliùs occurrat malum abominandum.

Observatio LXII.

Lien in pelvim prolapsus, ejusque naturalem locum occupans analogum aliquod corpusculum.

INter corporis humani partes, quæ situm naturalem aliquando mutant, non infimum locum obtinet Lien, qui in statu naturali sub costis spuriis palpari digitis nequit. Verumenimverò in statu præternaturali ejusdem magnitudine aucta; fit, ut mole ac ponderositate sua aliquando ita descendat, ut non solùm sub costis nothis, verùm etiam in hypogastrio manu evidenter sentiri possit. Anno 1670. Mulier quædam in Nosocomio nostro, post dolorosum & difficilem partum, in hypogastrio duritiem contraxit, non sine dolore vehementissimo. Nonnulli suspicabantur placentam uterinam intùs retentam, duritiem illam producere. Variis itaque usurpatis remediis eandem nitebantur expellere, quibus tamen nil efficientibus, animam Deo tandem reddidit puerpera. Dissecandi cadaver ansam & copiam mihi faciebat eo tempore Nosocomii Medicus ordinarius, Gerardus de Penijn. Partes interiores omnes satis benè dispositas deprehendi, præter Lienem, qui naturali liene octuplo, & quod excedebat, major, & bilanci impositus qua-

quatuor libras pendens in pelvim descenderat: in cujus naturali loco lieni analogum comparuit corpus, castaneæ majoris magnitudine, colore autem substantiâque lienem exactè referens. Vide Clarissimi Domini Schraderi Observationes rariores Anatomico-Medicas, Decad. III. Obs. 4. ubi eandem recenset historiam.

OBSERVATIO LXIII.

Tumor Ventris oblongus post partum, ex omenti coarctatione.

QUales essent tumores illi duri & oblongi, quos mulieres post partum in abdomine non rarò retinent, tam diu anceps hæsi, donec, data mihi occasione, in dissectione cadaveris cujusdam rem perspicuè detegerem: quando observavi Omentum duos ferè digitos crassum, tres digitos latum, spithamam cum dimidia longum, & in substantiam adipo-carnosam degeneratum, atque insuper scirrhosum. Vide Figur. 53. Ejusmodi tumores in abdomine viventium mulierum, postquam pepererunt, multoties contrectavi, quorum nonnulli transversim positi erant, alii situm obliquum obtinebant. In tali casu crediderim omentum à visceribus circumjacentibus, tempore gestationis, aut quum utero gerunt mulieres, aliquando ita comprimi, ac in se ipsum adigi ac cogi (Belgicè *soo in malkander gaat zitten*) ut nonnunquam inflammetur, incrassetur, & ita concrescat, quemadmodum fieri videmus in aliis membranosis corporis humani partibus, postquàm inflammationem, quantumvis levem, conceperunt. Notandum quoque hosce tumores oblongos manibus, dum vivunt mulieres, ita sæpius comprehendi posse, ac si quis farcimen manu prehenderet. Mulieres eos tumores, sine magno, imò aliquando sine ullo dolore, ast non sine aliquali incommodo, per plures annos gestasse, aliquoties notavi.

Figur.

Figur. 53. Declaratio.

A. *Stomachi pars inferior.*
BB. *Omentum integrum ſcirrhoſum factum, & farciminis inſtar in ſe ipſum adactum.*
C. *Inciſio à me facta, ut intrinſecum, quaſi lamellatim diſpoſitum, conſpici poſſet.*
D. *Uteri fundus, cui connatum erat omentum.*
E. *Uterus circa oſculum abſciſſus.*
F. *Uteri ligamenta.*

Observatio LXIV.

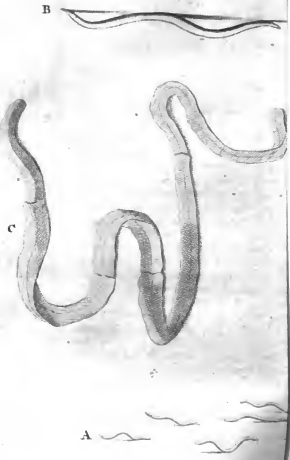
Vermes paſſim intra viſcera deliteſcentes.

AN omnia ex ovo generentur, uti Harvæus & ejus Sectatores perhibent, dubitandi anſam mihi dedêre Vermes in arteriis equorum viventium, ut & vermes in hepatis parenchymate glandulofo, aut glandulis, ut hodie audit, imò in ductu cyſtico & poro bilario ovillo, & veſicula fellea ſæpiſſimè inventi & infra depicti. In Renibus humanis ſemel eos me vidiſſe memini: quales in canum renibus longè frequentius occurrunt. Vermes quoque in cerebro eſſe repertos, nemo ibit inficias, qui magni nominis Authores evolverit. Per quas vias iſthæc animalcula eorumve ovula in corporis interiora ſeſe inſinuaverint, haud in proclivi eſt determinare. Per poros enim cutis, per partes reſpirationi inſervientes eos ad dictas partes perveniſſe probabile non videtur, multoque minus eorundem ova per os introitum habuiſſe, & ulterius ad dictas partes penetraſſe neutiquam veroſimile videtur: neque enim in ventriculo, in quo ob chylificationem notabilis fit fermentatio & deſtructio aſſumtorum, integra manere potuiſſent. Vaſa quoque chyloſa aut lactea nequeunt ovis tranſeuntibus viam præbere. Adde quod nullus mortalium unquam ejuſmodi vermes extra corpus viderit. Itaque ancipitem hærere hîc oportet, donec vera & indubitata lux nobis affulgeat ab ingenio illorum, qui omnia mathematicè & à priori (ſi Diis placet) demonſtrare geſtiunt.

Se-

Fig. 53.

B
C
A

Sequentes Figuræ vermes ſupra memoratos demonſtrant.

A. *Vermes in ipſa hepatis ſubſtantia Aſelli majoris reperti.*
B. *Vermis per vias urinarias excretus.*
C. *Vermis è piſce Bel.* Bley *deſumtus.*
D. *Vermes in aneuriſmate arteriæ magnæ reperti, idque in equo.*
E. *Vermes è ductu cyſtico & poro bilario Ovis deſumpti.*

OBSERVATIO LXV.

Hepar magnâ ex parte in hydatides degeneratum, & ab imperito temerè confoſſum.

HEpatis ſubſtantiam glandulofam, aut è minimis glandulis eſſe compoſitam, variis Obſervationibus jam ante comprobavi; glandulas in hydatides degeneres multoties quoque demonſtravi. Hîc verò hiſtoriam, ſatis mirabilem, recenſere animus eſt de hepate magna ex parte in hydatides degenerato. Chirurgus quidam temerarius, in loco quodam ſuburbano habitans, paracenteſin in thorace inſtituturus, ob hydropem pectoris (ut ſibi imaginabatur) me in conſilium vocari juſſit; quando tamen propter adverſam valetudinem illuc pergere haud potui. Quid fit! Proprio marte, idque ſolus, non thoracem, ſed in hypochondrio dextro abdomen perforat. E veſtigio hydatides multæ ſucceſſivè erumpunt. Hiſce viſis obſtupeſcens turundam indidit, & me convenit, aſt incaſsùm, brevi enim poſt obiit miſera fæmina: unde nobis rem penitius inveſtigandi occaſio relinquebatur. Aperto igitur thorace, nil liquoris præternaturalis invenimus. Imo viſcera benè ibi vidimus conſtituta. In abdomine verò Hepar peritonæo connatum, & propriæ ſubſtantiæ loco ex hydatidibus magna ex parte coagmentatum ſeſe obtulit. Hanc hepatis partem peritonæo connatam perforaverat iſte audaculus, cùm apertionem in thorace inſtitueret; & ex ea Hydatides proruperant. Quod eò facilius contigit, quia tota ſubſtantia hepatis eo in loco in hydatides degeneraverat: ita ut inter cavitatem illam & peritonæum,

ſola membrana, hepar ambiens, peritonæo connexa; intercederet.

OBSERVATIO LXVI.

Exſectus Lien vivi Canis, non obſtante notabili hæmorrhagiâ, ſuperſtitis.

VUlnera abdominis penetrantia cum modica ſanguinis effuſione in ejus cavum, ſine læſione tamen viſceris nobilioris, non tantum periculi afferre mihi videntur, ac nonnulli quidem voluêre. Exemplo ſit nobis canis mediocris magnitudinis, cujus ſplenem, in diſcipulorum gratiam, nuper exſecui, poſt ligationem vaſorum ſpleneticorum, arteriolâ epiploicâ neglectâ. Abſciſſo liene cum annexis & ligatis vaſis, tantum effundebat ſanguinis dicta non ligata arteriola, ut jamjam videretur moriturus canis. Eâ tamen ſine vinculi injectione in abdomen intruſâ, ubi dubio procul non ſtatim deſiit ſanguinem effundere, vulneri ſuturâ abſciſsâ proſpexi, & brevi temporis ſpatio, id eſt intra 6. 7. dies, vulnere conſolidato convaluit canis. Primis à ſectione diebus, nec cibum nec potum appetebat, ſubinde vomendo. Poſt hoſce dies cibum avidiſſimè devorabat, quemadmodum in hunc uſque diem.

Itaque vulnera, in abdominis cavitatem penetrantia, cum ſanguinis effuſione modicâ in ejus cavum ſine viſceris nobilioris læſione per ſe lethalia haud ſunt pronuntianda, quantumvis paracenteſi nullus ferè hic detur locus in tali caſu. Anxiè inquirendum non eſt, quando, & per quas vias dictus cruor à natura ſuperabitur: experientia ſæpius confirmavit, ejuſmodi ſanguinis effuſiones ſine ulla noxa fuiſſe reparatas. Præter vias adeò decantatas, uti ſunt alvus, pori, renes, &c. alios quoque eſſe meatus credo, nec ipſa Lymphatica & ſanguinea vaſa ſecludenda puto. Sanguis enim extra vaſa effuſus, & in cavitate hac vel illa concluſus, aut concreſcit, aut fluidus remanet. Si concreſcat, ſicut poſt venæſectionem fieri videmus in ſcutellis, dubio procul poſt aliquod tempus, ſi non in totum, ſaltem maxima ex parte etiam in ſeroſum reſolvitur humorem, ſicut venâ ſectâ quoque videmus fieri; & ſic aptus natus redditur ut partim recipiatur à vaſis. Si verò

non concrescit effusus cruor, non minor est ratio, quod à vasis, præsertim venis, resorberi possit; modò quantitas sit modica, & aër secludatur. Si verò multum sanguinis detineatur in abdominis cavo, vulnusque magnum, aërque non secludatur, corrumpitur sanguis, febres accedunt, & vulnerati in periculo magno versantur.

Observatio LXVII.

Spina Dorsi in circulum recurvata.

Inter ossium affectus nunquam me vidisse memini rariorem, quàm talem ferè in nihilum redactionem Corporum, (sic dicuntur partes anteriores vertebrarum) in qua corpora aliquot vertebrarum ita in se invicem erant adacta, ut vix corpori unius vertebræ in omni dimensione responderent; & quod omnium admirationem excitare aptum est, in Musæo nostro reservamus septem dorsi vertebras per anchylosin aut osseam substantiam coalitas, & in orbem ita recurvatas, ut corpus supremæ vertebræ cum corpore infimæ sit conjunctum. Vide Fig. 54. 55. Corpora quatuor dictarum vertebrarum vix unius vertebræ corpus adæquant. Videmus in gibbosis spinam dorsi semper recurvari: verumenimverò ita incurvari, ut unius pars suprema cum alterius parte infima sit conjuncta, summam meretur admirationem. Gibbosum fuisse hominem, è quo desumptæ sunt dictæ vertebræ, non est dubitandum: satis verò mirari non possum, quomodo corporibus vertebrarum in se invicem ita adactis, ac si sub prælo fuissent pressa, (unde multo brevior reddita erat spina) hoc fuerit ferendo spinalis medulla, pars adeò nobilis, & tantà sensus teneritudine prædita, ut vix ac ne vix quidem lædi sine summo corporis detrimento possit. Siquidem dictus affectus morbis congenitus fuisset, non foret tam mirabilis, ast verò credibile est post nativitatem vertebras eandem incurvationem contraxisse, in gibbosis enim pluries contingere talem corporum vertebrarum in nihilum redactionem, varia specimina in nostro Musæo conservata testantur.

Figur. 54. Explicatio.

A. *Septem vertebræ ſpinæ dorſi lateraliter viſæ, quarum corpora per oſſeam ſubſtantiam non ſolùm connata ſunt, verùm etiam corpus ſupremæ adnata eſt corpori infimæ.*
B. *Corpus ſupremæ vertebræ.*
C. *Corpus infimæ.*
D. D. D. D. D. D. D. *Spinoſi proceſſus.*
d. d. d. d. d. d. d. *Proceſſus tranſverſi.*

Figur. 55. Eaſdem ſeptem vertebras, parte anteriori viſas, repræſentat.

A. *Corpus ſupremæ.*
B. *Corpus infimæ.*

OBSERVATIO LXVIII.

Ventriculi & inteſtinorum ob inediam prodigioſa contractio.

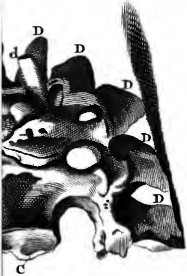
POſt inediam diuturnam, & poſt atroces dolores, non ſolùm emaciari corpus humanum, verùm etiam aliquando & ſtomachum cum annexis inteſtinis ita contrahi, ut nil minus quàm inteſtina & ſtomachum repræſentent, obſervavi. Hujus mali exemplum oſtendimus in cadavere cujuſdam viri Nobilis, præſentibus D[is]. Piſone & de Dieu, Medicinæ Doctoribus celeberrimis, ut & Chirurgo à manu Anthonio Paemburgio; cujus ventriculum in inteſtinum degeneraſſe dixiſſes. Vide Fig. 56.

Figur. 56. Explicatio.

A. A. *Stomachus humanus valdè contractus è corpore adulti.*
B. *Os ſiniſtrum Stomachi.*
C. *Os dextrum ſ. Pylorus.*
D. *Portio inteſtini duodeni.*
E. *Oeſophagi ſeu gulæ particula.*

OB-

B

D
d
D
D
D
D
C

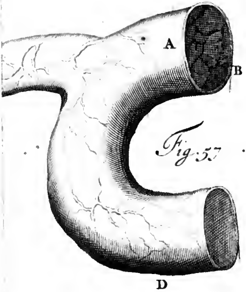
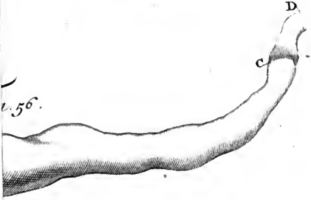

Fig. 57

…. 56.

…chus postica parte visus,

OBSERVATIO LXIX.

Valvulæ Cordis osseæ & coalitæ.

IN Corde humano ossa reperiri non est planè insolitum. Nullus verò Authorum, quos legi hactenus, de cordis valvulis deformibus & osseis factis, atque in totum coalitis, quicquam memoravit. A longo tempore de asthmate & dyspnœà conquestus Mercator quidam, cui pulsus tandem adeò parvus factus est, ut nemo adstantium eum sentire valuerit per aliquot dies, & sic in continuas incidens lipothymias, diem suum, nullis remediis levamen afferentibus, obiit. Cadaveris dissecandi copiam mihi fecêre R. van Zeyl, L. Mahiu, van Tongeren, aliique Medicinæ Doctores dignissimi, qui curationi præfuêre. In pectore mali causam haud frustra investigavi, totum enim thoracem latice aquoso repletum conspexi; Cor propter animi deliquia, (quæ in fine morbi sæpius perpessus fuerat) & pulsus defectum, perscrutans, Valvulas Cordis Semilunares dictas, deformes, in osseam substantiam degeneratas, & ita coalitas, observavi, ut nulla visibilis via aut exitus sanguini è corde amplius superesset: sicut Fig. 57. repræsentat, & Musæum nostrum exhibet. Rogabit hic aliquis, quomodo vivere potuerit æger postquam sanguinis è corde egressus in totum fuit impeditus, propter ossificationem, & coalitionem valvularum semilunarium? ℞ haud dubitandum esse, sanguinis fluxum perseverasse quantum ad vitam absolutè necessarium fuit, donec flamma vitalis obrueretur, propter omnimodam occlusionem & obturationem dictæ viæ. Dixi me nullam aperturam naturalem vidisse, neque pulsum ultimis diebus perceptibilem fuisse. Sed ex iis haud constat, pulsum & sanguinis egressum tunc è corde in totum fuisse prohibitos: Vixit quamdiu aliquid adhuc restaret pulsus, & sanguinis è corde effluxus. Quibus deficientibus, moriendum erat ægro.

Figur. 57. dilucidatio.

A. *Pars arteriæ magnæ circa cordis egressum.*
B. *Valvulæ in exitu cordis sitæ, & ab ossificatione & coalitione tam deformes factæ, ut nil minus quàm valvulas semilunares repræsentent.*
C. *Pars arteriæ magnæ ascendentis.*
D. *Pars arteriæ magnæ descendentis.*

OBSERVATIO LXX.

Partium quarundam induratio in Hydropica.

AB atrophia & corporis marcore partes nonnullas indurescere, imo ossescere, vel lippis atque tonsoribus notum. Id autem etiam in hydropicis contingere posse, sequens probat exemplum. Mulier quædam Utero gerens, & hydrope ascite simul laborans, syndromen malorum tempore gestationis perpessa est. Enixo fœtu maturo non desiêre illam vexare ascites, præcordiorum anxietates, dolores intolerabiles, & multa alia mala; donec Deo ter Opt. Max. placuit, miseriis ejus finem morte imponere. Cadaveris apertione latici aquoso exitum paravi. Quo facto, peritonæum variis in locis duris particulis, arenulas mentientibus, conspersum, venamque portæ ex parte osseam factam, reperi. Vide Fig. 58. Venamque ipsam domi reservo. Cætera viscera satis benè erant constituta, Omento excepto, quod in totum erat consumtum.

Figur. 58.

Exhibet portionem Venæ portæ ossificatum.

OBSERVATIO LXXI.

In Fœtu cutis circa umbilicum defectus lethalis.

MUltoties infantulos vidi in lucem editos, quibus abdominis cutis & musculorum pars in ambitu funiculi deerant, magni-

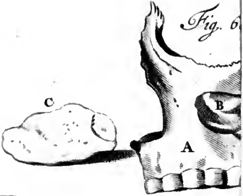

Fig. 6

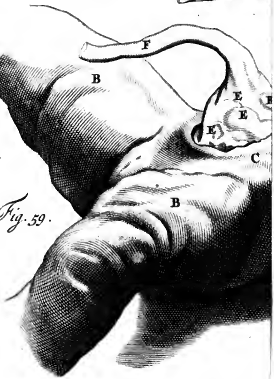

Fig. 59.

magnitudine solidi argentei, (Belgicè *een schellingh*) ita ut intestina eo loco tenuissimâ tantum pelliculâ tegerentur: vide Fig. 59. Hunc affectum sæpius à me visum, ast nunquam curatum memini: Omnes enim ab utero ad tumulum delati fuêre 5°, 6°, 7°, 8°, aut 9°. die. Iste affectus ab aliis audit Hernia umbilicalis, à qua tamen multum discrepat; nulla enim hernia potest dici umbilicalis, antequam umbilicus existat, quemadmodum in recenter natis, in quibus nullus umbilicus; nisi in tam larga significatione hanc sumseris vocem, uti nonnulli fecêre, qui funiculum umbilicalem subinde Umbilicum nominarunt. Umbilicus propriè loquendo est rugosa illa particula cutanea in abdominis medio prominens, quæ post nativitatem decidente funiculi particulâ remanet, sæpissimeque summopere extenditur, & Hernia Umbilicalis audit. Hic verò habemus morbum in Numero; cutis enim & cuti substrati musculi in funiculi umbilicalis ambitu deficiunt, unde funiculus umbilicalis sese quoque circa insertionem in abdomen ita extendit, ut pellicula tantum videatur, intestinaque transpareant. Hic affectus omnem perfectam curationem eludit, itaque palliativa instituenda, solo emplastro diapompholigos, aut simili, quod nullam obtinet tenacitatem, ne nimis parti teneræ adhærens, viscerum eruptioni occasionem præbeat.

Figur. 59. Explanatio.

A. *Pars fœtus septimestris.*
BB. *Crura.*
C. *Abdomen.*
D. *Funiculus umbilicalis circa insertionem in abdomen, qui*
EEE. *Ita expansus ut pellucidam membranam repræsentet, & intestina transpareant.*
F. *Funiculus umbilicalis.*

OBSERVATIO LXXII.

A cutis circa fœtus umbilicum defectu, viscerum profusio.

EX affectu supracitato malum multò deploratius semel vidi ortum, quum solito esset difficilior partus: Nempe intestina,

ſtina, ſtomachum, lienemque è corpore effuſa, fœtu per aliquot horas adhuc vivente, quantumvis omnia dicta viſcera eſſent nuda, & omni integumento deſtituta; hìc nobis motum periſtalticum inteſtinorum videre difficile non erat. Quàm male audiant Obſtetrices, quibus hoc in obſtetricatione contingit, ſi Medici hac in re imperiti accedant, qui hoc malum nunquam viderunt nec norunt, facile eſt colligere. Non Obſtetrix, aſt cutis & cuti ſubſtratorum muſculorum defectus in cauſa ſunt viſcerum eruptionis, quæ in partu, præſertim difficiliori, exitum quærunt.

Observatio LXXIII.

Caſus non minus notabilis circa cutis muſculorumque abdominis defectum.

Affectus ſupra memoratus ſemel mihi obvenit in fœtu jamjam in lucem edito, in quo maxima pars cutis muſculorumque in anteriore abdominis parte deficiebant. Hìc videbamus viſcera ſolo peritonæo tecta, quod adeò tenue exiſtebat, ut non ſolùm viſcera diſtinctè videremus, verùm inteſtinorum motum periſtalticum. Hic vixit per diem unum atque alterum.

Observatio LXXIV.

A Pyloro relaxato Appetitus caninus.

Quamvis variæ appetitus canini & lienteriæ intra viſcera deliteſcant cauſæ, evidentiorum tamen nullam unquam offendi, quam nuper reperta eſt in diſſectione cadaveris fœminini, præſente D°. Joh. Smedingh, Medicinæ Doctore præſtantiſſimo. Mulier quædam à longo tempore appetitu canino vexata aſſiduâ aviditate cibos ingerere debuit ac voluit. Stomachus alimentis infarctus, eadem haud diu retinere potuit, propter pylori relaxationem: Unde inteſtina juſto celerius onerabantur cibo, quorum quidem munus ſimiliter eſt ulteriori ciborum coctioni inſervire, non tamen cibum crudum in chylum convertere: Itaque paulo poſt paſtum ſemper

per ferè de torminibus ventris fuit conquesta, idque tam diu donec Deus ter Opt. Max. hisce miseriis finem imponeret morte. Aperto cadavere viscera satis benè constituta reperiebantur; solo Stomacho excepto, cujus Pylorus, ut mox ante dictum, ita erat relaxatus, ut omnes digitos junctim compositos admitteret.

OBSERVATIO LXXV.

Notabile Vesicæ vulnus feliciter sanatum; succedente Hernioso tumore.

QUanti sint momenti vulnera Vesicæ circa fundum aut latus inflicta, ex eo constat, quod multi eadem lethalia pronunciarint. Quin difficilioris sint curationis, gravioraque inferant symptomata, nullum est dubium: at verò notabilia partis istius vulnera ad consolidationem perduci, hoc certè rarum esse nemo non fatebitur; subinde tamen observatum. Præterito anno Civis Amstelodamensis in hypogastrio sauciatus, tantum accepit vesicæ vulnus, ut ne guttam quidem urinæ amplius per penem excerneret; è vulnere contra tantum urinæ continuè profunderetur, ut æger in lecto quasi nataret, & omnia abundè humectarentur. Post vulnus inflictum, brevi scroto tumefacto, in levem incidit gangrænam scroti, non sine animi deliquiis. Huic gangrænæ, cataplasmatibus convenientibus è Phellandrio, mica panis, & vino occurrentes, brevi eandem vidimus coërcitam, multumque solatii obtigit ægro, duabus spongiis lateribus vulneris applicitis, quæ maximam urinæ partem resorbebant. Post aliquot dies in ipso vulnere, sarcoticis medicamentis linteo carpto exceptis prospecto, exiguam conspeximus incarnationem, & per penem sanguinis grumosi portionem cum guttis aliquot Urinæ ejectam; quod nobis & ægro animum addidit. Sequentibus diebus incarnatio tantum sumsit incrementum, ut omne lotium per penem redderet, brevique post sanaretur. Ab hoc tempore benè sese habuit; nuper verò sine prægressa notabili causa conquestus est de exiguo dolore circa cicatricem, qui locus in tumorem cœpit attolli, dubio procul herniosum: hoc enim sæpius comperi, post sanata vulnera in abdominis cavum penetrantia, herniam

niam exoriri; propterea quod peritonæum raró ad perfectam coalitionem pervenire soleat, quamobrem prudenter agunt, qui post ejusmodi curam cingulum per aliquot annos gerunt ad præcavendam herniam. Curationi supra memoratæ mecum præfuêre Dom. Van der Wenden, Medicinæ Doctor eximius, ut & Johannes de Wall Chirurgus satis expertus.

OBSERVATIO LXXVI.

Linguæ ulcerosæ durities scalpello & cauterio extirpata.

QUæ in monetis Belgicis invenitur inscriptio, *idem Tutor & Hostis*, (nempe Mare) eandem Dentibus nostris accommodare liceat; qui benè constituti (præterquam quod linguæ & faucibus tutelæ sunt) cibum diminuunt, variisque in rebus nobis inserviunt; malè è contra affecti hostes nobis infestissimi evadunt. Ecquæ pars corporis tam immanes in nobis excitat dolores, prout illi, simul ac cariosi redduntur? Imò ne linguæ quidem parcunt, quæ ab illis cariosis non raró ita induratur & exulceratur, ut homines è medio tollantur. Varia in medium possem proferre exempla, ast illa extra scopum forent. Videamus solummodò quomodo curanda sit lingua, ab hac causa non solùm indurata, verùm etiam exulcerata. Curatio isthæc semper ab evulsione dentium malè constitutorum est inchoanda, linguæque Mel rosarum, cum Olei vitrioli tantillo pro re nata mixtum, applicandum, idque sæpius uno die, quia diu non adhæret parti affectæ: si huic aut simili remedio non cedat malum, tumorque incrementum sumat, aut pars affecta magis magisque exulceretur, & magis fungosa appareat, aut labia recurventur, tota pars linguæ indurata & exulcerata extirpanda, & post extirpationem inurenda; per experientiam enim sum edoctus, nil magis valere (malignitatis signis apparentibus) quàm inustionem cauteriis actualibus, extirpatâ corruptâ portione, institutam. Alii potentiale cauterium præferunt, ast minus prudenter. Vetula quædam à longo tempore hoc malum perpessa, post iteratam sectionem recidivam passa est; inde exanimis fere facta à nobis auxilium petiit, itaque cum Magistro Petro Mennonista, sæpius memorato, qui antea malum semel

mel quoque incassum (quamvis satis profundè sectio fuerat facta) amputaverat, deliberavi quo remedio affectus radicitùs foret evincendus, decrevimusque iterandam extirpationem, & post eàdem peractà inustionem cauteriis appropriatis & satis magnis faciendam. Postquam ægra hæc à nobis perceperat rem nondum esse desperatam, & aliquod adhuc remedium superesse, nempè amputationem, & post eam, inustionem, facilè consensit, animoque adeò forti & infracto operationes pertulit, ut vix ullos ejulatus emiserit. Præmissis itaque universalibus, linguam linteo comprehendimus, quo melius posset ore extrahi, postea scalpello acuto incurvatoque totum malum abstulit dictus Magister: quo facto, parti interiori buccæ linteum aquâ frigidâ madidum applicitum est, ne bucca nimis à cauteriis læderetur. Hoc facto partem læsam cauteriis inussimus, sat fortiter cauteria adigendo, idque semel atque iterum iterando. Posthac oris collutionibus emollientibus usa est ad dolorem compescendum & escharæ casum promovendum, quâ separatâ, cura brevi absoluta est tincturâ myrrhæ & aloës, mixtà cum decoctis exsiccantibus & melle rosaceo, chelidonii, &c. Atque hàc peractâ curâ vetula ilthæc vivit & valet in hunc usque diem.

Observatio LXXVII.

Polypi in Antro Highmori hærentes.

QUalis sit affectus, Polypus, vel lippis atque tonsoribus notum: Sedes verò, & è qua parte idem erumpat, non item. Sunt qui existimant Polypum nares tantum obsidere, alii fauces, imò aures etiam ab eodem occupari autumant. Nos in quarti paris (quod apud alios tertium par audit) ossium maxillæ superioris cavitate, ab Highmoro *Antrum* dictà, bis polypos invenimus. Semel in publica Anatome videre mihi contigit polypum in hac ossis cavitate: cujus formam videtis Fig. 60. Secundà vice eos offendi in eodem Highmori Antro anno 1679. præsentibus expertis Chirurgis Magistro Petro Adriani filio, & Magistro van Ulsen: scilicet in muliere quadam, quæ à malæ tumore & gingivarum excrescentia maligna pessimè habebat. Post excrescentiæ amputationem,

nem, dentium aliquot molarium evulsionem, inusserunt, me præsente, partem affectam supra citati Magistri, ad Antri dicti cavitatem usque cauterio actuali. E quâ sequentibus diebus minimo digito plurimos polypos extrudimus. Vide eosdem depictos Figur. 61.

Figur. 60. & 61. Explicatio.

A. *Os malare.*
B. *Polypus in Antro Highmori repertus.*
C. *Dictus polypus ex Antro desumtus.*
DD. *Polypi varii Highmori Antro digitis expulsi in muliere.*

OBSERVATIO LXXVIII.

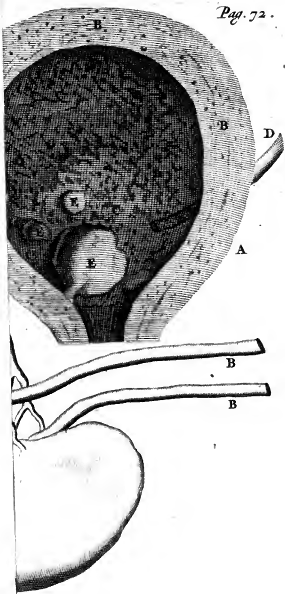
Vesicæ scabies interna unà cum excrescentiis glandulo-carneis.

QUamvis proprium Impetiginis subjectum communiter, & quidem non malè, statuatur Cutis; aliquoties tamen ferè eandem in interiori Vesicæ tunica observavi, cum dolore vehementiori, mingendi desiderio frequentiori, Urinæ purulentæ excretione, & tanta vesicæ incrassatione, ut revera digiti spissitudinem adæquaret. Ex hoc affectu scabioso ortum quoque ducunt tumores, seu excrescentiæ glandulosо-carneæ, ex interiori vesicæ tunica propullulantes, quæ si prope collum vesicæ hæreant, non rarò Ischuriam inducunt tantam, ut non nisi cathetere inserto lotium reddi possit. Vide Figur. 62.

Figur. 62. Elucidatio.

AA. *Hominis Vesica urinaria, cujus substantia*
BB. *Summoperè est incrassata.*
CCC. *Interior Vesicæ tunica scabioso affectu obsessa.*
DD. *Vreteres.*
EEE. *Carunculæ ex interiori tunica erumpentes, quarum maxima pedunculo interiori tunicæ adhæret.*

O-

B
B
D
E
E
A
B
B

Observatio LXXIX.

Circa Renum vasa mirabiles naturæ lusus.

SI ullibi in Corporum sectione lusus naturæ conspiciuntur, certè potissimùm circa vasa Renalia istud contingit. Quoad Arterias renales, seu emulgentes, quamvis ut plurimum simplices, non rarò tamen duplicatæ imò triplicatæ quoque ex arteria magna erumpunt. Antequàm dictæ arteriæ renes intrant, diversimodè ramificantur, nunc enim bifurcantur, nunc trifurcantur, nunc magis ac magis multiplicantur rami, quemadmodum abundanter in Musæo nostro easdem arterias præparatas conservo. Quod ad ureteres & pelvim, licèt utrumque renem ut plurimum unica tantum gaudere pelvi observamus: non rarò tamen eandem bifurcatam, imò trifurcatam inveni, quemadmodum inter nostra rariora talem commonstrare possumus. Hanc pelvim à calculis, & urinæ obstructionibus non rarò reperi ita extensam, ut renem ipsum recipere potuisset. Quamvis etiam simplices communiter sint ureteres, tamen contrarium in rene sinistro, duobus ureteribus instructo, in cadavere ante tres annos publicè demonstravi, quorum unus ex superiore, alter ex inferiore renis parte, erumpebat: hosce ulterius denudavi, reperique utrumque coire antè suam in vesica insertionem, ita ut unico canale vesicam intrarent: Vide Fig. 63. Post-hac cadaver dissecui; in quo observavi duos ureteres prodire ex uno rene, quorum uterque separatim Vesicam intrabat. Hoc quantumvis etiam à Riolano visum, tamen adeò rarum esse censui, ut operæ pretium duxerim dictam vesicam cum annexis ureteribus Balsamo nostro præparare, & inter cætera Anatomica reponere.

Figur. 63. Expositio.

A. *Ren sinister.*
BB. *Duo ureteres ex uno rene erumpentes.*
B. *Unio dictorum ureterum.*

OBSERVATIO LXXX.

Renis in adulto inæqualis superficies.

RENUM superficies admodum æqualis existit in adultis; in nuper natis verò Renes ex variis particulis & quasi è glandulis variis coagmentati videntur, unde eorum superficies admodum inæqualis est. Hanc superficiei inæqualitatem adultorum renes rarissimè servant, ut in cadavere, nuper à me dissecto, occurrit, sicut ostendit Fig. 64.

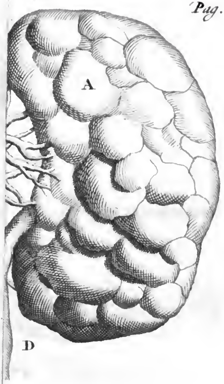
Figur. 64. Explicatio.

A. *Ren sinister cujus superficies admodùm inæqualis existit.*
B. *Vena & arteria renalis.*
C. *Vena & arteria per ureteris partem superiorem dispersa, quarum origo vena & arteria renalis.*
D. *Superior pars ureteris.*

OBSERVATIO LXXXI.

De Tumore spongioso seu Ossivoro memorabilia.

INter omnes, quos vidi hactenus, tumores, non memini me unquam conspexisse tam ingentes, quam illi erant, quos ante tres fere annos, cum Andrea Boekelmanno Chirurgo sæpius memorato, ostendi prope Amstelodamum in Pago, qui dicitur *Sloten*. Hic nimirum decumbebat Sutor, cujus femur paucis antè obitum diebus visitavimus tumoribus duobus spongiosis obsessum. Quorum alter septem ulnæ quadrantes, alter verò unicum ulnæ quadrantem in circumferentia æquabat. Affectus iste (quantumvis plures reperiantur tumores spongiosi, qui nullam cum hoc tumore habent affinitatem) per excellentiam tamen dicitur Spongiosus. Germani quoque eandem denominationem servant, nempe, *ein Swam.* Apud nostrates dicitur *Been-eter*; idque non sine ratione; nunquam enim hunc affectum post mortem sine ossis corruptione inveni, unde conjicere licet, hoc malum ab ossis

XI.

offis malâ conftitutione ut plurimum ortum ducere, eò magis, quod à graviori lapfu, aut offis collifione fæpius oriatur. Hujus affectus quamvis nullus Chirurgorum ignarus effe debeat, plures tamen offendi, qui propter ignorantiam, nec famæ fuæ, nec faluti corporeæ afflictorum benè confulentes, hunc tumorem fcalpello aperuêre, fibi imaginantes, pure eundem effe oppletum, quo aperto non pus, aft verò parum humoris fanguinolenti femper effluit, &, quod dolendum, aperto tumore per fcalpellum gangræna ut plurimum fubfequitur, eamque brevi poft, ipfa mors. Nofcitur hic affectus, quod abfque ullo, faltem abfque notabili oriatur dolore; tardè in principio procedat, poftea verò celeriter incrementum fumat, magna & quiden livida vafa per tumorem fparfa fint; quæ ita vidi expanfa, ut fua fponte referarentur, ægrumque citò interficerent. Tumor ut plurimum mollis, ac fi humoralis magna ex parte effet. Sæpiffimè artus occupat, præfertimque crus. Iterum moneo, quod fi aperiatur fcalpello dictus tumor, brevi vitâ privari ægros. Verùm quando, ceu non rarò etiam contingit, fua fponte poft excoriationem exulceratur, diu fæpè adhuc fuperftites remanent ægri. Præterea femel obfervavi, tumore ante mortem non aperto, offis corruptionem non fuiffe nigro colore infectam, quin totum quod erat cariofum, niveum ac naturalem fervaffe colorem: è contra verò femper obfervavi, fi ante obitum fuerit apertus, ab aëre os nigerrimum fieri, idemque pultis inftar digitis poffe conteri ac comminui.

Observatio LXXXII.

Alveoli dentium ob varias caufas penitùs confumti; unde dentium vacillatio & cafus.

Affectui in Obfervatione 67. defcripto, puta Offium diminutioni, jure merito annumeranda eft talis alveolorum dentium in nihilum redactio, in qua ne veftigium quidem eorum relinquitur. Unufquifque tanquam ex tripode dictum, pro certo habet, alveolos feu præfepiola poft dentium evulfionem aut cafum fpontaneum neutiquam manere aperta. Cui opinioni calculum quoque appono: Aft verò quid propriè

propriè in illa commutatione eveniat, non satis unanimiter eloquuntur Anatomicorum Coryphæi. Curiosus partium & structuræ Corporis indagator Thomas Bartholinus hæc nobis reliquit in sua Anatomia cap. 9. fol. 710. *Aliquando obliterantur & constringuntur* (de dentium differit alveolis) *dentibus cadentibus vel evulsis. In senio non rarò amissis dentibus alvei obliterantur, & circuitus acutiores facti, durique, ut in senibus ad manducandum dentium vices subeant.* Adrianus Spigelius super hac re ita inquit: *Tot sunt cava, quot dentes, cum quilibet primùm erumpens sibi proprium ac peculiare condat præsepiolum, concidens etiam secum unà alveolum suum perdat, ita ut ne vestigium quidem maneat.* Johannes Riolanus in sua Anthropographia hæc habet: *Dente evulso, nisi novus succedat, ita constringitur & occæcatur alveolus, ut ipsius nullum remaneat vestigium.*

Horum neminem refutare animus est, sed potius eorum observationibus illustrandis hæc addere; nempe, non solùm alveolos in senio obliterari, & circuitus acutiores & duriores fieri ad manducandum, aut alveolos occæcari, aut concidere; sed præterea in multis ita in nihilum redigi, ut, mirum visu! maxilla tam superior quàm inferior tantum spatii in profunditate amittat, quantum occupavêre alveoli; ita ut ne quidem minimum digitum lata maneat inferior, superiorque ad nasum ferè usque deficiat. Vid. Fig. 65. Hinc foramina pertranseunti ramo nervi quarti paris (ut cum Antiquis loquar) destinata, non in antica & laterali maxillæ inferioris parte, sicuti in maxillis, quæ dentibus, alveolisque omnibus instructæ sunt, inveniuntur; verùm in summo maxillæ inferioris, sicuti ex Fig. 65. & 66. lit. b. & c. liquet. Hinc etiam maxilla superior tantùm amittit de sua altitudine, ut inter os & nasum latitudo calami scriptorii vix intercedat. Causam istius destructionis aut potius totalis annihilationis alveolorum, soli attritioni in masticandis cibis non possumus adscribere; sæpè enim videmus, dente uno evulso alveolum ipsius ita aboleri, dentibus proximè adsitis alveoli attritionem cohibentibus. Imò non rarò in nihilum rediguntur alveoli ante dentium casum aut evulsionem, unde vacillantes dentes maxillis solummodò cohærent gingivarum & membranarum beneficio; & gingivis quoque deficientibus, eos

Fig. 65.

eos soli membranæ adhærentes deprehendi: Frustra itaque in tali constitutione dentium remedia ad firmiorem cohæsionem quæritant homines, totum malum scorbuto attribuentes, & nil minus quàm defectum alveolorum suspicantes. Noli interim credere, Lector benevole, hoc malum nemini contingere, nisi ætate provectioribus: memini me hoc in triginta solùm annos nato vidisse, qui aliquot ex anterioribus dentibus ita vacillantes aliquandiu gestarat, donec nullis proficientibus remediis antiscorbuticis facillimè eos solis digitis evelleret. In aliquibus (ut dixi) etiam observavi, simul cum alveolis gingivas perire, & per solas tunc membranas dentes maxillis adhærere, idque tam laxè, ut ne quidem liberè comedere possint afflicti, imò à linguæ motu in locutione tanquam fluctuantes sese moveant dentes. Vid. Fig. 66. *L. a. a.* Dixi superiùs, eorum alveolos in masticando cibo ab attritione sola non aboleri, neque etiam puto eos semper pelliculà osseà claudi, aut concidere, vel occæcari, verùm in nonnullis senibus in totum aboleri & in nihilum redigi, quemadmodum arteriæ umbilicales, fœtu in lucem edito, sæpè in tenuem degenerant membranam, ac si nunquam arteriæ extitissent; sic & mammæ in senectute sæpenumerò in totum exarescunt. Itaque si perquàm tenues sint à naturà facti alveoli, evulsis aut elapsis dentibus non habent unde repleant cavitatem, & propterea maxillæ ita diminuuntur. Si verò aboleantur alveoli antequam dentes exciderunt, nullam aliam agnosco causam, quàm scorbuticam affectionem, & tartaream materiam dentes obsidentem; unde non solùm gingivæ, verùm etiam alveoli sensim sensimque consumuntur.

Figur. 65. Declaratio.

A. *Senis caput osseum.*

B. *Maxilla inferior, cujùs dentes non solùm elapsi, verùm etiam alveoli in nihilum sunt redacti, unde adeò gracilis est facta, ut dimidiam profunditatis partem miserit.*

b. b. *Foramina dictæ maxillæ exeunti ramo nervi quarti paris destinata, quæ hic in supremo maxillæ sese produnt.*

C. *Demonstrat quantum quoque post dentium elapsum, & alveolorum in nihilum redactionem, de sua altitudine amiserit maxilla inferior: Vix enim latitudo calami scriptorii superest.*

Figur. 66. Expositio.

A. *Maxilla inferior, cujus alveoli in nihilum sunt redacti, superstitibus duobus dentibus molaribus qui*

a.a. *Solis membranis adhaerent, propter alveolorum gingivarumque defectum.*

B.B. *Ejusdem maxillæ processus condylosi, à me* obtusi *dicti.*

CC. *Processus acuti.*

c. *Foramen exeunti nervo quarti paris destinatum.*

Figur. 67.

Maxillam inferiorem naturaliter constitutam cum suis alveolis, ut differentia conspici possit, demonstrat.

Observatio LXXXIII.

Sterilitas è Tubarum Fallopianarum clausura.

STerilitatis mulierum multæ inveniuntur causæ, inter quas Tubarum Fallopianarum clausura haud infima est habenda: Hanc modò circa insertionem in uterum, aliàs in earum extremo observo. Si tot cadavera non secuissem, nunquam credidissem, Tubas Fallopianas seu Oviductus tam frequenter in mulieribus esse clausos, quod sæpiùs à partu difficili (in quo non raró illæ partes levem inflammationem patiuntur) vel ab aliis ventris doloribus provenire expertus sum; & quod observatu dignum est, si in extremitatibus sint clausæ tubæ, ut plurimum eas arctè cum ovariis coalitas inveni, quod magis experientiam nostram, quoad causam, confirmat; videmus enim sæpenumerò, viscera, postquam inflammationem conceperunt, ad se invicem contrahi & uniri. Præterea in hoc casu sæpissimè tubas valdè reperi extensas, præsertim circa earum extremitates, sicut Vid. Figur. 68.

&

66.

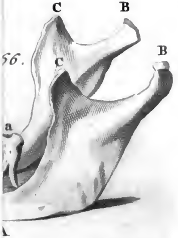

Fig. 67.

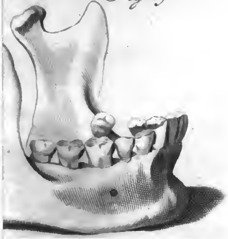

Fig. 68.

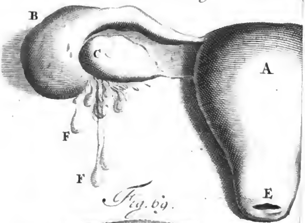
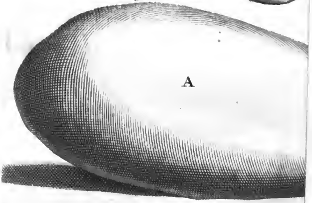

Fig. 69.

& in Musæo nostro unicuique demonstrare possum; id quod Oculatissimus Anatomicus Regnerus de Graaf semel quoque observavit, ut patet in Tractatu *de Mulierum Organis generationi inservientibus* pagin. mihi 356. Crediderim hanc præternaturalem extensionem fieri ab occæcatione tubæ, & humoribus ac flatibus ex uteri cavitate (eo tempore, cùm os Uteri nimis arctè clausum est) exitum quærentibus, quod facilius erit annuendum, si subsequentes legantur Observationes.

Fig. 68. Uterum cum annexis repræsentat·

A. *Uterus humanus.*
BB. *Oviductus seu Tubæ Fallop. summoperè extensæ, & occæcatæ in suis extremitatibus.*
CC. *Ovaria.*
D. *Omenti portio uteri fundo coalita.*
E. *Os Uteri internum.*
FFF. *Hydatides ab ovariis & fimbriis dependentes.*

Observatio LXXXIV.

Verosimilis Lochiorum eruptio per Tubas Fallopianas in abdominis cavitatem.

IN platea vulgo dicta *de Kalverstraat*, visitavi nuper puerperam acriter febricitantem, & de hypogastrii tensione ac induratione, non sine immani dolore, conquerentem. Remediis emollientibus doloremque lenientibus usa fuit; ast verò illis nil proficientibus, brevi post è vita discessit. Aperto abdomine inveni in pelvi multum materiæ fœtidæ, (vide Observationem 43.) loturæ carnis aut lochiorum corruptorum ad exemplum, qualis etiam à me reperta est in uteri cavitate. Hoc suspicandi ansam mihi auxit, dictum humorem per Oviductus aut Tubas Fallopianas pervenisse ad abdominis cavitatem & pelvim, & hoc puerperis pluries contingere, si pariendi conatus & dolores sint vehementissimi, & os uteri ita clausum sit, ut per idem lochia exitum invenire haud valeant; imò etiam in ipso partu laboriosissimo, fœtus ca-

capite dictam viam in totum occludente, humoribusque pone foetum aliam sibi viam quaerere non valentibus: Hinc saepe immanes illos Hypogastrii dolores, de quibus frequenter queruntur puerperae, ortum ducere, non est cur dubitemus.

Observatio LXXXV

Verosimilis eruptio menstruorum per Tubam Fallopianam in pelvim.

Probabile esse humores heterogeneos in utero contentos per oviductus seu tubas Fallopianas ad pelvim & abdominis cavitatem posse deduci in parturientibus, superiùs innui. Quo minus quoque sanguis ex uteri cavitate per dictos ductus, ore uteri clauso, ad pelvim pervenire possit extra statum partus, haud video; imò rem probabilem in medium proferam. Menstruatae olim aperuit cadaver R. Rhoonhusius Chirurgus dexterrimus, (praesentibus D°. Dortmuntio, nostri Nosocomii Medico meritissimo, nec non Adriano Coenerdingio Chirurgo eximio) in cujus uteri cavitate coagulatum & utero leviter adhaerentem observavit cruorem, quo tuba ejusdem lateris quoque non solùm erat conspersa, verùm etiam Ovarium, in cujus superficie coagulatus copiosè firmiterque adhaerebat. Hunc Uterum cum Ovario annexo & sanguine coagulato, prout mihi demonstrarunt dicti amici, in Musaeo nostro reservo, Balsamo ita conditum, ut omnia naturalem situm, magnitudinem, & figuram servarint, idque sine rugis, quae post exsiccationem saepius remanere solent.

Observatio LXXXVI.

In Hydropici cadavere Hepar malè & quomodo affectum.

Quantumvis in Hydropicis glandulas praesertim hepatis indurari, saepius accidat, attamen non semper ad amussim sibi invicem respondere ejusmodi casus reperio. Nonnullorum hydropicorum jecinora in totum indurantur, superficie manente aequali, glandulisque insensibilibus. Aliquando ita augentur glandulae, ut per universam hepatis superficiem expul-

expullulent. Nonnunquam hæ glandulæ ſunt magnitudine nucis avellanæ. Nuper cadaver cujuſdam hydropici (cujus pedes à tribus ferè annis œdematoſi facti, unde tandem, in mari naufragio facto & multum frigoris perpeſſus in verum Aſcitem inciderat) diſſecui, præſentibus Viro Doctiſſimo Petro Bernage, Medicinæ Doctore expertiſſimo (qui mihi cadaver aperiendi copiam fecerat) ut & Chirurgo Vogeleſangh, in arte ſua benè verſato. In thorace, quantumvis ſummis & continuis anxietatibus fuerat afflictus, nil mali invenimus; omnia abdominis Viſcera optimè erant conſtituta, ſolo hepate excepto; totum enim deprehendimus induratum, cujus ſuperficies ubique inæqualis erat, propter glandulas induratas & magnitudine auctas. Harum nonnullæ erant magnitudine capitis aciculæ, aliæ ſemen lentis æquabant. In abdominis cavitate magnam aquæ copiam deteximus abſque ulla notabili graveolentia.

Observatio LXXXVII.

In ſimili alio Hepar itidem malè affectum, unà cum Calculo in ductu cyſtico.

Vir quidam, cùm à longo tempore aſcite laboraſſet, tandem multis remediis incaſſum adhibitis, animam efflavit. Cadaveris ejuſdem aperiendi anſam mihi ſuggeſſit Joachimus Schraderus, Chirurgus minimè ineptus, qui diſſectioni quoque interfuit. Nulla, præter hepar induratum, viſcera malè erant conſtituta; veſicam felleam admodùm magnam, (uti Vid. Figur. 69.) aquoſo (at nullo modo amaro aut bilioſo) humore refertam conſpeximus, in cujus ductu cyſtico Calculus occurrebat Ciceris majoris magnitudine, qui meatum in totum obſtruebat.

Figur. 69. Declaratio.

A. *Veſica fellea humana ab aqueo humore valdè extenſa.*
B. *Calculus in meatu cyſtico hærens.*

OBSERVATIO LXXXVIII.

Uteri in alterutrum latus retractio.

UTerum præter naturam in hoc vel illud latus torqueri, ſitumque naturalem mutare, nonnunquam exploravi digitis in viventibus de dolore hypogaſtrii, mingendi deſiderio continuo, & conatu expellendi frequentiſſimo conquerentibus. Semel tantùm in cadavere offendi os uteri in latus ſiniſtrum fuiſſe retractum, ſicut Fig. 69. oſtendit. Quid mali inde contraxerit ægra, me latet, qui curationi ejus haud præfui. Hoc tamen ſcio, ab eodem affectu non fuiſſe enectam. Credibile tamen aliquid incommodi attuliſſe ægrotæ, quia ex illo uteri ſitu perverſo, mictio non ſatis expedita eſſe poteſt, quatenus enim os uteri in hoc vel illud latus contrahitur, eatenus quoque os veſicæ ſequitur, utpote arcto nexu cohærentia. In hoc utero, quod admodum rarum eſt, tertium reperitur ligamentum teres, aut rotundum (uti vulgò illa ligamenta nuncupantur) non è fundo, ſed è latere cervicis uteri oriundum.

Figur. 69. * Explicatio.

A. *Uterus humanus in ſiniſtrum latus retractus.*
B. *Os Uteri internum.*
CC. *Ligamenta teretia.*
D. *Ligamentum teres tertium præternaturale.*

OBSERVATIO LXXXIX.

Calculus Veſicæ cum hujus ad digiti uſque latitudinem purulentâ incraſſatione.

ANno 1672. Juvenis quidam viginti quinque præter propter annorum, Calculo Veſicæ laborans, in Noſocomio noſtro Lithotomiæ ſeſe ſubjecit, at præter ſpem Calculum educere haud potuit Operator; quantumvis forcipe complecteretur eum, & fragmenta quædam extraheret. Mortuo ægro,

Fig. 72.

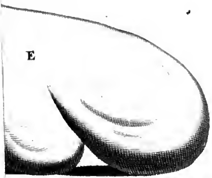

Fig. 69 *

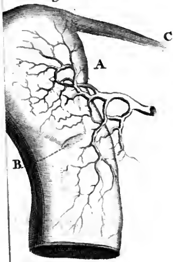

Fig. 71.

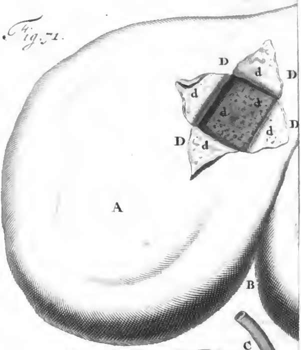
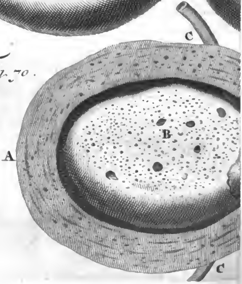

Fig. 70.

ægro, Cadaver ejus aperui, calculumque inveni à vesica ita obsessum, & compressum, ut paucis tantum Urinæ guttis locus superesset. Vid. Fig. 70. Vesica digitum transversum crassa, separabilis erat in tunicas innumerabiles, inter quas materiam purulentam, variis in locis pinguedini liquefactæ ad amussim respondentem, deprehendi. Hæc materia purulenta per factum à me vulnus copiosè effluebat, quemadmodum aquam è tibiis œdemate obsessis affundi videmus, post factam in cadavere incisionem. Inter calculum & vesicam parum aut nihil dictæ materiæ purulentæ repertum est; quantumvis eam quoque inter ureterum tunicas, ut & eas quæ renes ambiunt, conspexerim.

Figur. 70. Declaratio.

AA. *Hominis vesica urinaria ab attritu calculi summoperè incrassata.*
B. *Calculus ingens.*
CC. *Ureterum portiones.*

OBSERVATIO XC.

Vesicula Fellis sæpius (præsertim in vitulis) bifurcata, ast rarissimè, si unquam, in totum duplex.

DE gemina Vesicula fellea, in hepate repertâ, multæ extant observationes in Anatomicorum monumentis. Rarissimum tamen (si unquam contigerit) ejusmodi naturæ lusum existimandum esse puto. Multoties cystin felleam bifurcatam offendi, præsertim in vaccis & vitulis, uti Fig. 71. & 72. demonstrant, quarum aliquot balsamo imbutas in ædibus meis reservo: Ast ne unquam quidem duplicem felleam vesiculam inveni. In duplici Vesicula fellea duplex quoque reperiretur ductus cysticus, sine quo vesicula in totum duplex non foret habenda, & hoc me nunquam invenisse profiteor: Omnes quas vidi hactenus, fuerunt vesiculæ bifurcatæ uno tantùm ductu cystico gaudentes.

Figur.

Figur. 71. & 72. Declaratio.

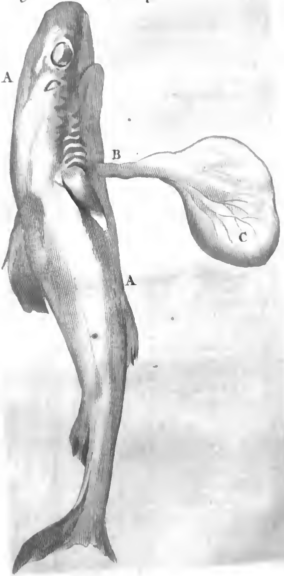
A A. *Vesicula felleà è corpore bovina desumpta.*
B. *Bifurcatio ejusdem.*
C. *Ductus Cysticus.*
D. *Crucialis apertio, ut tunica interior calculosa facta conspici possit.*
d d d d. *Tunica interior calculosa.*
E. *Vituli vesicula fellea bifurcata.*

OBSERVATIO XCI.

Ilei affectus veræ causæ, per varia exempla demonstratæ.

QUalis sit affectus Ileos (quem vulgò etiam *Miserere mei* vocant) quæque propriè ejusdem causa, haud satis convenit inter Medicos. Nonnulli credidêre in eodem intestini tenuioris fieri circumvolutionem seu contorsionem, (Belgicè *een krinkel in 't Gedarmte*) sicuti in farciminum (Begicè *Beulingen*) præparatione deprehenditur. Alii è contra pernegant, intestina posse in nodum circumvolvi, quandiu mesenterio sunt annexa. Putrefacto verò mesenterio (quale semel atque iterum me vidisse memini) idem utique evenire posse arbitrantur. Quod si verò attendamus ad ea, quæ post mortem obsetvare nobis contigit, oportet ut statuamus, Ileon Atoniam esse intestinorum, & præcipue tenuium, concomitantibus vomitionibus frequentissimis, alvi adstrictione, & non raro quoque doloribus valde atrocibus, imò morte repentina. Hæc intestinorum Atonia provenit primò à Nervis intestinorum, si non in totum, saltem ex parte obstructis: unde otiantur intestina, & præsertim tenuia, imò motu peristaltico naturali destituuntur, utpote spiritibus animalibus deficientibus. Secundò, eadem oritur ab obstructione intestinorum, quam vel excrementa indurata vel deglutita ossa, similiaque solida alia inferunt. Tertiò, susceptio seu ingressus intestini (Belgicè *een ineenschieting*) subinde affectum istum gignit, sive ingressus iste ortum ducat à motu peristaltico præpostero, sive à motibus convulsivis, imò à nimia dila-

Fig. 10 catalogi Seq.

dilatatione particulæ inteſtini, aut ab ejuſdem nimia conſtrictione; unde pars magis ampla partem arctiorem in ſeſe recipere apta redditur, in hoc vel illo inteſtinorum motu. Quartò, hujus mali cauſam invenio contractionem & coarctationem eſſe inteſtini, quod aliquoties adeò contractum reperi, ut vix minimum digitum admitteret, neque deglutita nec flatus penetrare fineret. Vide Fig 73. Quintò ab hernia inteſtinali idem affectus ſæpiſſime provenit. Et demum Sextò, inflammationem quoque inteſtinorum ad cauſarum ſeriem referre oportet. A Nervis inteſtinorum obſtructis ortum habuiſſe hunc affectum in uxore cujuſdam Viri Docti, (quæ nuper in totalem alvi adſtrictionem & vomitum continuum ſine notabili dolore, ſine febri inciderat, unde mors ſubitò ſequebatur) nullus dubito. Quod inteſtina à functione ſua quoque deſiſtant, ſimul ac vel ab excrementis induratis, vel deglutitis oſſibus, aliiſque ſimilibus ſolidis intus obturata ſunt, in cadaveribus me bis animadvertiſſe memini. Tertiò, hoc malum à ſuſceptione ſeu ingreſſu inteſtini unius in aliud provenire, non eſt dubitandum, imò bis publicè idem demonſtravi (Vid. Fig. 74.) in inteſtinis filii cujuſdam Piſtoris, ut & alius cujuſdam hoſpitis, à me exemtis & diſſectis; qui, dum viverent, multis malis fuerant correpti, ſed præſertim ventris doloribus, idque horà unà atque alterà poſt paſtum. Tertium exemplum hujus affectus conſpexi in cadavere à me diſſecto, præſente Joachimo Schradero Chirurgo ſatis perito. Dixi quoque hujus mali cauſam eſſe inteſtinorum coarctationem; Vid. Figur. 73. In cadaverum nempe apertione aliquoties obſervavi inteſtina ita coarctata, ut ne minimum quidem digitum admitterent. Si igitur in hoc caſu excrementa paululum indurentur, aut ſi flatibus tranſitus denegetur, quid mirum, homines ſubitò ex intolerabili dolore & inflammatione interire?

Figur. 73. & 74. Expoſitio.

AA. *Inteſtini jejuni portio, cujus medium*
a. *Valdè eſt coarctatum aut contractum.*
B. *Pars ejuſdem inteſtini, in cujus medio* bb. *ſuſceptio comparet.*

Observatio XCII.

Enormis intestini Coli dilatatio.

PUella quinque annos nata, jam à longo tempore conquerebatur de torminibus ventris. Quæ dolores leniendi, flatus discutiendi, vermesque necandi vim obtinent, aliquoties adhibebantur, at incassum omnia ; unde perseverantibus doloribus tandem ex hac vita migrabat. Aperto cadavercuIo, præter eam intestini coli partem, quæ rectum nominari incipit, vix ullum (mirum dictu!) abdominis viscus conspicere potui, idque propter enormem extensionem in dicta intestini coli parte, sub qua cætera latitabant viscera.

Observatio XCIII.

Uteri motus imaginarius, & verus.

AN uterus in fœminis extra puerperii statum locali motu nunc sursum nunc deorsum moveatur (uti non pauci voluere Authores) examini hìc subjicere, extra rhombum meum foret, qui non solum brevitati studeo, verùm etiam ea solummodo, quæ ipsemet sum expertus, tibi, benevole Lector, communicare allaboro. In transitu tamen hoc assevero, me satis mirari non posse eos, qui tantum utero adscripserunt motum, ut ipsum diaphragma ab eodem sursum propelli; imò eundem fauces ipsas invadere crediderint. Alii sibi persuaserunt uterum resiccatum ad præcordia ascendere, ut humectaretur, dicentes hepar gratiosi vaporis fontem esse, & uterum eapropter ad hepar ascendere, ut è fonte isto hauriret. Relictis nugis istis propria absurditate corruentibus, certo certius esse autumo, Uterum sese summopere movere in partu, omnesque partûs conatus naturales ab utero fere pendere. Qui conatus post partum non rarò adeò vehementer perseverant, ut uterus semet ipsum invertens è corpore procidat. In aliis puerperis paucis horis à partu expertus sum uteri motum adeò fuisse evidentem, ut Obstetrices, imò & Puerperæ sæpius mihi dixerint, alterum adhuc restare in utero

tero foetum. In hoc casu meam ipse manum ventri applicui; motumque adeò notabilem reperi, ut manus tanquam à fœtu propelleretur: imò aliquando ità sese elevebat uterus in hoc vel illo latere, ut extra corpus promineret, idque tali duritie & tumore, ut non valdè ea in re exercitatus pro certo dixisset, se caput infantis sentire; quos tamen motus mox in contrario latere sensi. Nunc videbar mihi genu, nunc genas sentire, sicut in gravidis cum partûs tempus instat: Postquam verò manum utero inserui, non fœtum, sed uterum esse animadverti.

OBSERVATIO XCIV.

Prodigiosa Vreteris, integram puris pintam continentis, dilatatio.

NIl magis admiratione dignum crediderim, quàm vasa membranacea, quò magis distenduntur, eò magis sæpe ab humore heterogeneo incrassari. In arteriis hoc evidenter demonstravi Observatione 37. & 38. & in ureteribus hoc quoque locum habere videtis Fig. 75. Ureteres aliquando ita esse dilatatos, ut digitum admittant, rarum non est. Rarissimum tamen, & inauditum, ureterem pintam materiæ purulentæ continuisse; magisque adhuc mirum est, itidem pus exitum quæsivisse per annexas fibras, ut mox referam. Anno 1673. præsentibus Dom. Doctore van Tongeren & Chirurgo van Ulsen, cadaver cujusdam mulieris aperui, quæ à longo tempore tantis torminibus & cruciatibus tam immanibus vexatà fuerat, præsertim quum purulentam redderet urinam; ut multoties mortem appeteret, antequam vitæ finem inveniret. Renis dextri superficies admodum erat inæqualis, Aselli majoris lactes (Belg. *Hom van een Cabeljauw*) referens: In Ureteris dextri infima parte supra insertionem in vesicam calculus hærebat nucis avellanæ magnitudine. Vide Fig. 75. In interiori ureteris parte offendebam filamenta membranosa transversim posita. Pars media dicti ureteris ita erat extensa, ut pintam ad minimum contineret. Ex hoc tumefacto & materià purulentà repleto uretere, vidimus innumerabilia vascula alba, turgida, & setam tenuem cassa, ver-

ſus hypochondrium ſiniſtrum tendere. Ubinam terminarent, ſat accuratè (exoptatâ ulterius ſcrutandi commoditate à moroſis Conſanguineis denegatâ) inveſtigare minimè licuit. Hæc vaſcula neutiquam venæ lacteæ, multò minus ſanguineæ erant. Cum vaſis lymphaticis nullo modo quoque conveniebant. Peculiare vaſorum genus, imò quaſdam fibras (non novas, ſed eas, quæ membranas conſtituunt, quarum beneficio lumbis alligantur ureteres) fuiſſe crediderim, quas cavas ſemper eſſe, exiſtimo. Atque ex hac & ſimilibus obſervationibus forſan naſcetur anſa exactiùs determinandi vias illas, de quibus hactenus per incertas conjecturas in Anatomicorum Republica fuit ſtrepitus.

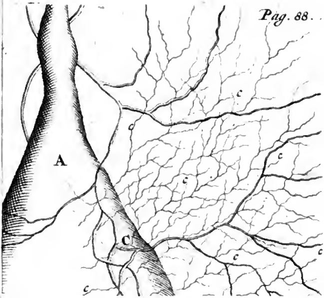
Figur. 75. Expoſitio.

A.A. Media pars ureteris dextri pure repleti.
B. Calculus in infimâ parte dilatati ureteris hærens.
C. Vaſa Sanguinea per ureterem diſperſa.
c.c.c.c.c. Vaſcula per contentum niveo colore tincta, & verſus hypochondrium ſiniſtrum repentia.

Observatio XCV.

Poſt Dyſuriam Scirrhoſa Inteſtini Recti incraſſatio & mira coarctatio.

Quid grandia molimur tenues & miſeri mortales! qui tot lethalibus morbis ſumus obnoxii, ut nemo facilè illos recenſere poſſet. Nullibi tamen homines magis affligunt quàm circa vias excretioni inſervientes; ubi, ſi altiores egerint radices, difficillimè poſſunt eradicari. Quotidie ad vitam ſuſtentandam nobis edendum, bibendum, &, quod ſuperfluum eſt, evacuandum. Si verò viæ, hiſce operibus deſtinatæ malè ſint affectæ, mors vitæ ſæpius anteponitur ab afflictis. Amicus quidam in flore ætatis, temperamento melancholico, antè triennium in Hyberniam ob negotia peragenda profectus, de mingendi difficultate conqueri cœpit, quæ brevi tantum ſumpſit incrementum, ut aſſiduè ad urinam guttatim egerendam incitaretur, idque tanto cum cruciatu, &

A
C
c
c
c
c
c
c
c
c

&

& continuo conatu, ut perferre non potuerit. Quid fit? Brevi post, alterum non minoris momenti malum, caput quoque exerere cœpit; nimirum fæces alvinas liberaliter excernendi impotentia, dubio procul ab illis continuis conatibus urinam reddendi, unde intestinum rectum non solum fuit incrassatum, & scirrhosum factum, verùm etiam in totum fere coaluit: vix enim, ac ne vix quidem stilum straminis crassitie in universum admittebat, unde miser nec urinam nec fæces alvinas excernere potuit, nisi guttatim, & quidem continuè ichorosâ & purulentâ materiâ remixtas, cum assiduis, tantisque cruciatibus, ut omnes homines ejus præsentiam refugerent. Denique in patriam redux, contulit sese Amstelodamum, & me aliosque consuluit, ast incassùm, morbis factis insanabilibus. Hisce malis perpetim incrementa sumentibus, tandem animam Deo reddidit æger, occasionem nobis relinquens malum penitius perscrutandi. Aperto igitur cadavere, in utraque renum pelvi Calculum inveni horrendum, & præter hosce in renis dextri medio adhuc alium ingentem. Ureteres & vesica benè erant constituta. Intestinum rectum in universum ita incrassatum deprehendi, ut pollicis crassitiem ferè superaret, & ita induratum, ut anceps hærerem, an carnosum an verò cartilaginosum esset dicendum. Cavitas quoque dicti intestini straminis latitudinem haud superabat, & quod notandum, tam firmiter erat connatum ossi sacro, ut cultelli cuspis ad separationem minimè sufficeret, sed cuneo ferreo malleoque ligneo eandem peragere coactus fuerim; imò, mirum dictu! cum summo labore ea disjunxi. Hæc omnia Balsamo nostro præparata à nobis reservantur in dicti ægri memoriam, & historiæ raritatem.

OBSERVATIO XCVI.

Similis Recti intestini Incrassatio.

Ex eodem affectu supracitato, puta Intestini Recti incrassatione & scirrhositate, nuper hic Amstelodami quoque denatus est Dominus . . . . ., qui à longo tempore iisdem cruciatibus & conatibus fæces alvinas expellendi fuerat vexatus. In eo tamen dictum intestinum non adeò erat coar-

 ctatum,

ctatum, quin minimum digitum fortiter adigendo intudere potuerimus. Hunc affectum, quia rarò obvenit & paucis innotuit, alio atque alio modo conati sunt curare. Inter eos non decrant, qui hæmorrhoides esse credebant, perque incisiones auferendas statuebant, quod etiam incassum tentatum fuit. Ego, qui huic ægro semel atque iterum tantùm adfueram, Intestini Recti scirrhositatem esse judicabam, quod eventus quoque edocuit; quia tamen ipse æger ad incisionem instituendam valdè erat proclivis; & seriò eandem urgebat, calculum quoque apposui, ast omnia sine successu; obiit enim aliquot post septimanis. In tali casu tamen, cura palliativa foret anteferenda, emollientibus scilicet, & dolorem lenientibus enematibus; magna enim remedia magnas sæpè inferunt noxas, dùm leniora nullas gignunt; & intereà afflictos demulcent, & dulci iisdem sunt solatio.

OBSERVATIO XCVII.

Placentæ extractio à peculari funiculi in eandem insertionis modo redditur difficilis.

OBstetrices non rarò cum anxia sollicitudine in placentis, post fœtum in lucem editum, extrahendis occupari, mirum quidem videtur negotii istius ignaris: ast verò si res penitius investigaretur, nemini admirationi foret: sæpius enim in earum potestate non est, placentam ex voto arreptam educere. Ecquid verò in causa sit, hactenus à nemine satis perspectum reperi. Nonnulli autumant, placentam nimis arctè utero adhærere, propter firmiorem coalitionem vasorum uteri cum vasis placentæ, in quo tamen eos falli crediderim. Alii in placentæ putrefactione, & substantiæ ejus laxitate, imò & in ore uteri nimis strictè occluso causam difficilis istius extractionis consistere statuunt. Nemo verò, quod sciam, mentionem facit ejus, quod omnium maximi hìc est momenti, nimirum funiculi centralis insertio in placentam: scilicet quando præcisè in centrum placentæ idem inseritur, ut plurimum difficillimè abscedit; non rarò enim coguntur Obstetrices placentas ita constitutas digito indice lædere ut abscedant, Vid. Fig. 1. sequentis Catalogi. Si verò in hoc vel illud latus implantetur, facili negotio, & quidem sua sponte, sequi-

ſequitur fœtum in lucem prodeuntem. Eadem hujus eſt ratio, quæ corii in orbem ſciſſi cum adhærente in ſui centro funiculo; hoc namque corio madefacto, & lapidi etiam ponderoſa applicito, idem levi operâ è terra evelli poteſt: ſi verò lateraliter affigatur funiculus, irritum erit opus.

Observatio XCVIII.

Hernia Cyſtica, cui ex terrore juncta Bubonocele.

HErniam magis eſſe extenſionem, aut expanſionem peritonæi, quàm rupturam, aut dilacerationem ejus, haud dubito, quin inter Medicorum filios ſatis conſtet. Hic affectus nomen mutuatur à contento: ſic Hernia dicitur inteſtinalis, ab inteſtino in ea contento, & omentalis ab omento, &c. Non minus etiam, quum veſica urinaria prolabitur in ſcrotum, Hernia cyſtica dicenda foret, qualis mihi bis occurrit cum Andrea Boekelmanno Chirurgo expertiſſimo. Ampliſſimus vir Dom. N. N. Mercator Amſtelodamenſis, ab aliquot annis in tantam mingendi difficultatem incidit, ut urinam reddere nequiverit, niſi manu ſcrotum elevando comprimeret. Reticuit hoc malum tam diu, donec ſimul, mirum dictu! in Bubonocelen ſolo terrore incideret: Dolium enim ingens vini deimproviſo rumpebatur in ejus Cella, unde ita obſtupuit præſens, ut illicò in bubonocelen incideret. Id quod ſemel mihi adhuc obſervare contigit in alio, qui ſolo terrore ſubito hernioſus factus erat, retulitque mihi ſupracitatus Chirurgus in herniis ſanandis verſatiſſimus, ſeſe hoc quoque pluries obſervaſſe. Hæc igitur Bubonocele coëgit ægrum aliorum manus auxiliares implorare; Vocabar ergo cum D°. Bellangerio, Medicinæ Doctore eximio, Andrea Boekelmanno, Petro la Nou, & Petro Adriani filio, Chirurgis dexterrimis. Verumenimverò Bubonocele tam arctè comprimebatur à tendinibus muſculorum adſitis, ut nullus noſtrûm ægro opitulari potuerit, ita ut brevi diem ſuum obiret. Multiplicis hujus herniæ apertionem conceſſerunt nobis conſanguinei, in qua notavimus, bubonocele diſſectâ, inteſtini Ilei portionem inflammatam, & gangrænâ (ut ſæpius contingit) obſeſſam; aperturamque (ut vulgò loquuntur) vel potius dilatatio-

tationem adeò exilem aut arctam circa tendines musculorum abdominis, ut digitus pertransire vix potuerit; unde dicti intestini portio reponi neutiquam potuit. In Scroto posthac totam Vesicam urinariam prolapsam ostendimus.

OBSERVATIO XCIX.

Renum & Ureterum Ovillorum mirabilis expansio.

VEsicam Urinariam ob perpetim affluens lotium sæpius in magnam molem crescere, mirum non est: utpote quæ propter substantiam membranaceam serum continuè appellens promptè imbibit, eodemque accumulato, admodum extenditur. Verumenimverò ipsos renes ab impedito urinæ exitu in immensam adeò molem sese expandere, ut vesicæ urinariæ instar sese nobis exhibeant, omnium expectationem superat, & nullius non admirationem meretur. Ante duos circiter annos Chirurgus diligentissimus & rerum Anatomicarum amans, Vogelesangh, ad dissectionem duos nobis attulit Renes Ovillos, ita extensos & humore aquoso repletos, ut duas ferè pintas uterque contineret. Ureteres admodum tortuosi & tantæ erant capacitatis, ur radicem majorem pastinacæ admitterent. Utraque renum tumentium extremitas substantiam naturalem glandulosam non amiserat, spatium verò intermedium constabat ex membrana. Intrinsecè tubuli pelvis cellulas magnas repræsentabant, tantæ capacitatis, ut nucem juglandem viridi cortice obductam admitterent. Urinam in Vesica Urinaria contentam facili negotio exprimebam versùs ureteres & renes, verumenimverò ab ureteribus & renibus versus vesicam non nisi vi adhibitâ, idque parcissimè per exiguum foraminulum in medio cujusdam clausuræ membranaceæ, quam vesicam inter & ureteres inveniebam. Talis, inquam, erant constitutionis dicta foraminula, ut è vesica urinaria versùs ureteres & renes satis liber esset urinæ transitus, contraria verò compressio ab ureteribus & renibus versùs vesicam maxima ex parte erat frustranea, unde dubio procul oborta fuit urinæ regurgitatio, & temporis progressu talis renum & ureterum expansio. Hosce renes cum annexis ureteribus & portione vesicæ in Musæo nostro reservamus:

mus: ita ut de rei veritate non sit dubitandum, sed cuilibet, occasione datâ, liberum, insolitam hanc partium Urinariarum difformitatem apud me contemplari:

OBSERVATIO C.

Glandis in Pene vera structura noviter detecta.

INter omnes, qui hactenus descriptionem Penis nobis dedêre, Authores, haud infimum locum occupat Anatomicus oculatissimus, mihique, dum viveret, peculiari amicitia junctus, Regnerus de Graaf; qui tamen hoc argumentum non omnimodè absolvit, sed nonnulla ulterius ab aliis investiganda posteritati reliquit: imò quoad glandem penis superficiariè rem egisse, & solùm in opinionibus aliorum acquievisse videtur; ceu patet in Tractatu ejus de *Virorum Organis generationi inservientibus*, ubi fol. mihi 139. hæc reperiuntur verba: *Duobus corporibus nervosis & urethra jam descriptis, in anteriori quasi parte apponitur substantia quædam reliquis penis partibus carnosior apparens, quæ apud Anatomicos Glans, Balanus, & à similitudine Cerasum quandoque nominatur.* Non solùm autem hicce Anatomicus, verùm etiam omnes alii tam Veteres quam Neoterici hanc penis partem sicco quasi pede transeunt; quantumvis in Chirurgia maximi sit momenti, hanc partem benè nosse, ut postea patebit.

Johannes van Horne b. m. Promotor olim meus, in Microcosmi descriptione pag. mihi 149. hunc in modum de glande penis loquitur. *Hisce* (est illi sermo de corporibus nervosis) *impositum est caput, quod à similitudine glans dicitur, carne constans molli & flaccida, sensus exquisitissimi, præsertim ubi turget.*

Veslingius glandem penis ex substantia carnosa, molli spongiosaque conflari autumat, & præterea de ea nil refert.

Blasius in Veslingium: *Glans hæc extremitati imponitur, ut caput cervici; parte enim sui inferiore & quasi basi aliquantulum penem suo ambitu excedit, in superiore verò leviter in mucronem obtusiorem desinit.* Hæc ille.

Bartholomæus Cabrolius carnem esse diversam à carne musculosa & glandulosa fatetur in sua Diffectione Anatomica Corporis humani.

Thomas Bartholinus in sua Anatome Glandem Penis carnem esse similiter profitetur, non mollem & flaccidam, ut Joh. van Horne, sed sensilem magis & solidiorem, quàm in reliquo pene est.

Vesalius de humani corporis Fabrica, pag. mihi 649. *Quum autem ad eam usque penis regionem perrepsêre* (loquitur de corporibus nervosis) *in qua jam glandem efformatura sunt, in acutum feruntur & carnosa glandis substantia ipsis obnascitur.* Hæc ille.

Adriani Spigelii verba sunt: *Glans ultima pars penis, est duobus corporibus nervosis obnata, quæ nonnihil ambitu quoque excedit, cum coronæ modo circulo cingatur; anterius tamen acuta est, exquisitum habet sensum, substantiamque spongiosam, ut penis, sed solidiorem.*

In *Realdo Columbo* haud infimæ notæ Anatomico, ubi de glande penis agit, hæc solummodo extant: *Deinde deorsum versus inflectuntur* (ligamenta, seu corpora nervosa penis) *& ad glandis fines implantantur, quæ glans reliquis penis partibus minus dura existit.*

Ecce varias primi subsellii Anatomicorum de Glandis in pene structurâ opiniones! quas siquidem cum genuinâ istius particulæ descriptione mox secuturâ studiosè conferre volueris, actutùm animadvertes, neminem istorum Heroûm in præsenti negotio rem acu tetigisse. Hoc enim asseverare ausim, ne ullum quidem (quod sciam) glandem penis talem, qualis revera est, antehàc observasse; Nec mirum; cùm adeò difficilis sit perscrutationis: Cultellus certè Anatomicus haud sufficit, imò planè inutilis est huic detectioni. Sipho quo utimur ad vasa infarcienda, vix quoque huic rei aptus est; quamvis ipse ansam mihi dederit hujus partis veram compagem conspiciendi, quæ in hunc usque diem in tenebris latuit. Postquàm igitur integrum penem, cruore omni exhausto, materiâ ceraceâ replevi, glandemque postea in lamellas transversas dissecui, reperi eandem materiâ dictâ esse infarctam, id quod mihi ansam præbuit suspicandi Glandem penis haud esse substantiæ carnosæ: proinde, ut quid hîc veri subesset clariùs elicerem, ad experimenta confugiebam. Scilicet primò, sanguine è pene expresso & aquâ siphonis beneficio eluto, corpora nerveo-spongiosa crassiora, ab aliis corpora nervosa penis, imò ligamenta penis dicta, flatu re-

plevi,

plevi, & vinculo injecto arctissimè ligavi, sperans fore, ut post exsiccationem mihi pateret, qualis esset vera hujus glandis constitutio. Ast incassùm. Hoc enim experimento in conspectum quidem venit vera substantia dictorum corporum, ut & glandis interior, neutiquam verò exterior. Eà enim inflatione intumuit & induruit quidem interior Glandis pars, flaccida tamen mansit pars Glandis exterior. Vid. fig. 75.

Hisce visis tubulum circa penis radicem indidi corpori nerveo-spongioso tenuiori Urethræ, ab aliis Corpus Spongiosum Urethræ dicto, ac tum flatu adacto intumuit simul cum eo pars glandis exterior, interior verò neutiquam, sed flacciditatem retinuit. Hoc animadverso, credere cœpi, corpus (vel, ut alii volunt, corpora; duo enim esse autumant Anatomici) nerveo-spongiosum crassius & maius à corpore nerveo-spongioso tenuiore & minore esse diversum; & hoc cogitans tertium & ultimum experimentum institui, quod omnibus modis expectationi meæ satisfecit. Per tubulum nempè æneum circa penis radicem, ubi ad ossa pubis proximè accedit, insertum corpus nerveo-spongiosum majus & crassius flatu extendi, & post repletionem digitis tam diu penem detinui, donec eodem tubulo, è dicto corpore extracto, & corpori nerveo-spongioso minori & tenuiori indito, idem corpus flatu quoque replevissem; quo facto, totum deinde penem ligavi & exsiccavi: at verò quàm difficile sit flatum in dictis corporibus continere, usque dum omnia exsiccata sint, palam fiet iis, qui in posterum idem experiri ac imitari volent. Post exsiccationem, penem & glandem ejus in lamellas dissecui, (Vid. figuras 76, 77, 78, 79 & 80.) & reperi penis glandem nil aliud esse quàm veram continuationem tam corporis nerveo-spongiosi majoris & crassioris, maximam penis partem constituentis, quàm minoris & tenuioris Urethræ, maximam & præsertim inferiorem ejus partem ambientis, sine ulla substantiæ mutatione.

Hæc autem corpora nerveo-spongiosa ita sunt constituta & posita, ut crassius & majus interiorem glandis partem constituat, minus & tenuius exteriorem, quam undiquaque ambit. Vid. fig. 81. & 82. Hæc duo corpora, nempe crassum & tenue, à se invicem sunt separata septi intermedii beneficio, (vid. fig. 81. & 82 *) ita ut flatus per tubulum adactus ex uno corpore in aliud raró perveniat; raró inquam, quia semel atque ite-

 rum

rum tantùm me illud observasse memini: & quantumvis Regnerus de Graaf statuat, inflatis corporibus nervosis (nobis nerveo-spongiosis majoribus & crassioribus) spongiosam Urethræ substantiam (nobis nerveo-spongiosum minus & tenuius,) etiam intumescere, & vice versa, (unde quoque deduxit notabile commercium eorum corporum inter se) nos tamen contrarium experimur; & frequentissima penum dissectio me edocuit, perquàm raró illud contingere, nisi supra memoratum septum fuerit læsum; vel etiam per commercium vasorum sanguineorum, quod notabile est. Si enim corpus nerveo-spongiosum majus & crassius infletur, utplurimum simul quoque inflantur venæ per penis dorsum repentes, (vid. fig. 75. quæ faciem exteriorem penis cum vasis sanguineis per dorsum repentibus demonstrat) quarum ramuli corporibus nerveo-spongiosis etiam inserviunt, & sic aliquando fieri potest, quod statuit supracitatus Anatomicus dexterrimus. Porrò etiam malè observavit idem Regnerus de Graaf spongiosam Urethræ partem (nobis corpus nerveo-spongiosum minus & tenue) sensim glandi appropinquantem magis ac magis attenuari gracilioremque reddi, tandemque in glande obliterari; potius enim dictum corpus in glandis extremo maximum & crassissimum existit, imò totam partem glandis exteriorem conficit. Vid. fig. 76, 77, 78, 79. & 80. & è contrà, quò magis corpus nerveo-spongiosum majus & crassius glandis partem extremam attingit, eò gracilius evadit, neque glandis extremum assequitur. Vid. figuras mox recitatas.

Hisce probè animadversis ulterius inquirendum est, quid boni hæc observatio in Praxi Medica præstet.

I. Quia hactenus noto notius videbatur, Glandem nil aliud quàm carnosam & fungosam esse substantiam, penique adnatam, hinc nequidem per somnium in ullius Anatomici mentem irrepsit, Glandem penis solùm esse continuationem (prout revera est) omnium corporum nerveo-spongiosorum, sine ulla mutatione substantiæ; Et eapropter plerique minus solliciti fuere de immodica hujus partis à continui solutionibus metuenda hæmorrhagia. Quam verò periculosum sit glandi vulnus infligere, aut exulcerationem in ea nasci (præsertim si profundiùs penetrent ulcera aut vulnera, & ad corpus nerveo-spongiosum majus & crassius pertingant) norunt ii, qui nobiscum animadverterunt, homines aliquando ex leviori hujus partis vulnere aut ulcere in vitæ discrimen fuisse deductos (vid. Obs. 42.) & præsertim si erigatur membrum

virile

virile ita læsum; unde tanta sanguinis copia non rarò ad glandem confluit, ut vix compesci possit ejusdem eruptio. Itaque cautè agendum, si ulceribus obsessa sit glans, ne intrinsecum lædatur. Læsiones superficiales minùs periculosas esse experti sumus, modò non obsideant medium illius partis in glande, quæ ambitu suo penem excedit, & glandis Corona audit, ubi vasa sanguinea per dorsum penis repentia satis capacia sunt, quæ quocunque modo læsa ingentem sanguinis copiam periculosè fundere solent.

II. Si glans ulcere maligno obsessa amputanda sit, vinculum antea injiciendum esse ejus constitutio indicat, ut enormis hæmorrhagia præcaveatur. Vid. Obs. 30.

III. Notandum in Glande, Ulcera ibidem in suprema parte Urethræ periculosiora esse, ob metum majoris hæmorrhagiæ, quàm ea, quæ urethræ imam partem occupant: propterea quod hæc magis sint remota à corpore nerveo-spongioso majori & crassiori, per quod arteriæ multò ampliores disseminantur, & in quod idcircò sanguis majori quantitate irruit, quàm in corpus nerveo-spongiosum minus & tenuius. Credibile quoque est, in illo casu, de quo legitur in supracitato Tractatu Reg. de Graaf pag. mihi 149. læsum fuisse corpus nerveo-spongiosum majus & crassius, quia 14 ℔. sanguinis tam brevi temporis spatio vix ac ne vix quidem ex læsione Urethræ aut ejus corporis nerveo-spongiosi tenuioris & minoris potuissent effluere, utpote vasculis sanguineis minimis ibidem existentibus.

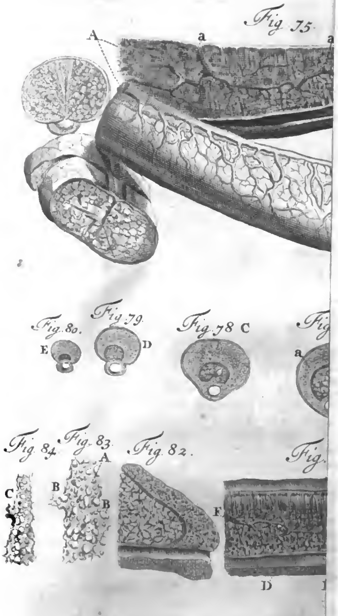
IV. Constat glandem rarò in totum posse tendi aut erigi, nisi utrumque corpus nerveo-spongiosum, ut & eorum nervi & vasa arteriosa benè sint constituta. Si verò aliqua hisce partibus accidat obstructio, in totum & æqualiter non eriget sese glans, ut necesse est in coitu. A vasorum arteriosorum laudabili constitutione quoque dependere glandis erectionem dico, circa venosa verò non est cur ita solliciti simus, quandoquidem rarissimè ulla in iisdem obstructio reperitur: Sanguis enim per penem & glandem redux, non per minutissimos ramulos neque per corpus reticulare, ut loquitur Malpighius, regreditur, sed per venarum patentia & visibilia oscula, aut foramina. Venæ enim per penem distributæ si non omnes, saltem tot, quot unquam offendi, sunt poris magnis & visibilibus foraminibus pertusæ, cribri instar, quemadmodum quoque in vena splenica vitulina (vid. fig. 83. & 84.) conspicitur, quod nunquam hactenus observatum esse putem. Ejusmodi vena-

narum perforatio in causa est, quòd sanguis per penem redux citissimè possit à pene regredi, pene momento flaccescente. Certè si penis & glandis ejus Corpora nerveo-spongiosa ut & eorum vasa venosa ritè examinentur, maximè illa cum splenis vitulini substantia ejusque vasis venosis convenire observabuntur, glandulis splenicis benè elotis. Hujus autem glandularum elotionis, & per venas aquæ beneficio eductionis, sine ulla tamen membranæ ambientis læsione, primum me inventorem audeo profiteri, qualem etiam me agnovit olim Joh. van Horne Professor Anatomiæ dignissimus. Anno scilicet, ni fallor, 1664. nullo Anatomicorum de tali encheiresi cogitante, varios lienes vitulinos præparaveram, quos mox memoratus Celeberrimus Professor dicipulis, imò publicè, cum applausu demonstrabat. Sed hoc obiter. Revertar ad propositum. Istis autem lienis vitulini post inflationem levem exsiccati glandulis eductis, intrinsecum apprimè cum penis intrinseco convenire, palam fiet: id quod corpus nerveo-spongiosum majus & minus à nobis in pene & glande ejus dicitur, illud in splene vitulino per fibras nervosas designatur: quæ fibræ in liene ovillo non ita copiosæ existunt, in humano verò earum nullas iuvenio; quantumvis Sylvius contrarium statuerit, & hypotheses non usquequaque congruas inde stabilire allaboraverit. Interim non solùm ratione substantiæ fibrosæ, aut nerveo-spongiosæ conveniunt penis humanus & lien vitulinus, verùm etiam respectu venarum, quæ eodem ferè modo pertusæ sunt. Quod si Authores, qui penis vasa depinxerunt, imò descripserunt, pervolvantur, apparebit quàm pauci sint circa venas internas, per dicta corpora distributas, imò sicco quasi pede eas transeunt, & nonnulli in totum eas extare negaut; & quid mirum? difficillimè enim in conspectum producuntur.

Thomas Bartholinus inquit, penem habere arterias, venas, & nervos; venasque per penis partem exteriorem & interiorem distribui asserit; prætereaque nihil.

Regnerus de Graaf de dictis venis internis nil nobis commemoravit, ubi Penis Vasa describit.

Vesalius hisce verbis liberè fatetur sese harum venarum distributionem per penis intrinsecam substantiam nunquam vidisse, & *quamquam*, ait, *hæc Vasa* (loquitur de venis & arteriis) *ad penis corpora pertingant*, *vix tamen sectione assequor*, *quo itinere in corporum cavitatem inserantur*. Si causam hujus difficultatis per-

Fig. 75.
A
a
a
Fig. 80.
E
Fig. 79.
D
Fig. 78 C
a
Fig. 84.
C
Fig. 83.
A
B
B
Fig. 82.
F
D

perſcrutemur, facilè inveniemus eam. Unica tantùm methodus, quâ dilucidari poſſunt hæ venæ internæ, mihi conſtat, idque ſolâ penis inflatione & exſiccatione, poſt ſanguinis elotionem. In illa inflatione ſimul inflantur venæ non ſolùm per penis ſuperficiem, verùm etiam internæ, cribri ferè in modum pertuſæ, quæ poſt exſiccationem cultello Anatomico examinari poſſunt; Vid. fig. 84. Lit. C. & ſi quis alio modo haſce perſcrutetur, oleum & operam perditurus eſt. Ratio eſt, quia ſubſtantia venæ internæ propter poroſitatem confunditur facillimè cum penis ſubſtantia intrinſeca poroſiſſima.

Figur. 75. Expoſitio.

A. *Penis Virilis inflatus, exſiccatus, & in duas partes ſecundùm longitudinem diviſus, ut intrinſeca conſpicerentur.*
a. a. a. *Arteria per ſubſtantiam nerveo-ſpongioſam diſperſa.*
B. *Pars Glandis exterior non inflata, quapropter in exſiccatione omnem ſpongioſitatem amiſit, unde membranam craſſam repræſentat.*
b. b. *Pars Glandis interior inflata, quæ pars & vera continuatio eſt corporis nerveo-ſpongioſi majoris & craſſioris.*
C. *Meatus Urinarius.*

Fig. 76, 77, 78, 79, & 80. Explicatio.

A. *Taleolus ſ. portio Glandis penis, quæ Corona audit, & proximè ſita eſt in loco, ubi præputium peni adnaſcitur.*
a. a. *Dicti taleoli pars exterior, quæ continuatio eſt corporis nerveo-ſpongioſi tenuioris urethram ex parte ambientis, quæ tanti non eſt momenti, quanti quidem in ſequenti fig.* B.
b. *Pars dicti taleoli interior, quæ continuatio eſt corporis nerveo-ſpongioſi craſſioris & majoris.*
B. *Sequens portio ſ. Taleolus glandis penis.*
a. a. *Dicti taleoli pars exterior, quæ reſpectu prioris taleoli major.*
b. *Ejuſdem pars interior, quæ reſpectu prioris minor.*
C. D. E. *Ejuſdem glandis taleolos demonſtrat, qui ſucceſſivè diminuti, internæ ſubſtantiæ diverſitatem indigitant.*

Fig.

Figur. 81. Dilucidatio.

A. *Penis inflatus, exſiccatus, & ſecundùm longitudinem diviſus, ut intrinſeca facies appareret.*
B. *Exterior glandis pars nerveo-ſpongioſa, quæ tenuioris & ſubtilioris eſt texturæ aut ſubſtantiæ.*
C. *Interior glandis pars nerveo-ſpongioſa craſſioris eſt texturæ aut ſubſtantiæ.*
D. *Nerveo-ſpongioſa pars Urethræ.*
E. *Urethra.*
F. *Arteriæ per penis interiora diſtributio.*

Figura 82.

Solius Glandis abſciſſæ intrinſecam faciem exhibet.

Fig. 83. & 84. Expoſitio.

A. *Portio Venæ ſplenicæ vitulinæ ſecundùm longitudinem diſſecta, ut perforationes ejus videri poſſent: quæ vena cribri inſtar perforata per Lienem diſſeminatur, & non ſtatim obliteratur, ubi lienem intraverit, uti Highmorus & alii voluêre.*
B.B. *Ejuſdem abſciſſi rami.*
C. *Portio Venæ per corpora nerveo-ſpongioſa diſtributæ, ſecundùm longitudinem diſſecta.*

F I N I S.